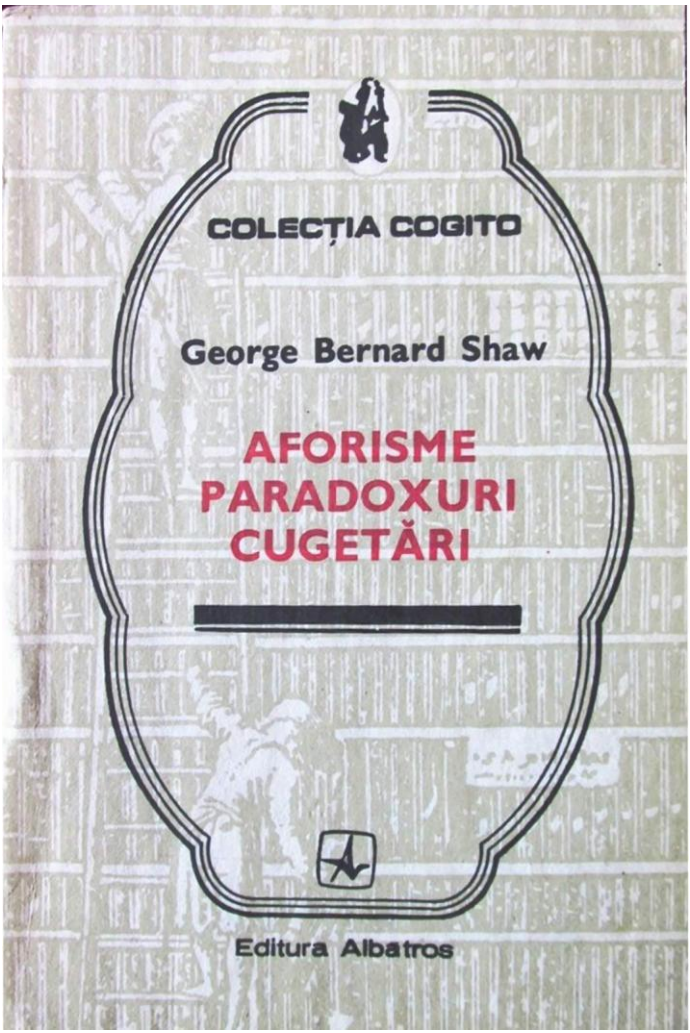
COLECȚIA COGITO
George Bernard Shaw
AFORISME
PARADOXURI
CUGETĂRI
Editura Albatros

George Bernard Shaw
Aforisme, paradoxuri, cugetări

Ediţie îngrijită de H. Hulban ;
Prefaţă: M. Bogdan ;
Antologie şi traducere: M. Bogdan şi H. Hulban.
- Bucureşti : Albatros, 1983.
XXIII, 199 p. - (Cogito).
Index. 821.111-84=135.1 I14727

PREFAŢĂ

Nu există truism mai evident şi mai banal decât acela că toţi scriitorii de seamă, indiferent de genul sau forma scrierilor lor, sunt, într-o măsură mai mare sau mai mică, cugetători. Orice operă literară – poezie, nuvelă, roman, piesă de teatru – trebuie să fie mai mult decât o simplă prezentare a unei idei, a unui sentiment sau a unui lanţ de situaţii, deşi subiectul în sine, acţiunea, intriga propriu-zisă, poate să fie, primordial, centrul de atracţie pentru cititor sau spectator. Dincolo de subiect, însă, şi acesta este iarăşi un loc comun, scriitorul îşi exprimă – implicit sau explicit – convingerile sale filosofice interpretând lumea şi societatea, invitând, în acelaşi timp, pe receptor să mediteze, să accepte sau să respingă convingerile sale. Orice operă literară, deci, trebuie să fie în mod fundamental „hrană a gândirii".

George Bernard Shaw (*1856 – 1950*) *este, prin excelenţă, un gânditor. Pe când unii scriitori pornesc de la subiectul ca atare, punctând opera lor ici şi colo de cugetări, G.B.S.* (*iniţiale celebre pe toate meridianele*) *pleacă, din capul locului, de la idee, de la mesajul pe care vrea să-l transmită, de la îndemnul de a contribui la crearea unei societăţi mai drepte, mai bune, de a aduce fericire celor mulţi şi oropsiţi, de*

a condamna, de a distruge orânduirea socială nedreaptă în care s-a născut şi în care a trăit. Eseist, critic dramatic şi muzical, romancier şi dramaturg, G.B. Shaw îşi propune, de la bun început, să transforme societatea capitalistă, militând cu toate forţele sale intelectuale pentru socialism; iar toate lucrările sale se fundamentează pe această idee, aşa încât scrierile sale izvorăsc din idei care se materializează în artă literară sau dramatică. Nu e de mirare, deci, că paginile sale mustesc de cugetări.

Ceea ce caracterizează gândirea celebrului dramaturg este forma liberă, degajată a formulării ideilor, în contrast izbitor cu predecesorul său întru ale meditaţiei, filosoful Francis Bacon (1561 – 1626), ale cărui eseuri sunt, îndeosebi, culegeri de aforisme şi maxime bine definite, strâns şi precis conturate, de o precizie, am putea spune, matematică. G.B.S., dimpotrivă, îşi realizează transmiterea mesajului prin lipsă de retorism, procedeu eficace pentru a obţine surpriza, paradoxul, ironia şi mai ales umorul, ele fiind tot atâtea elemente care acordă mesajului un plus de inteligenţă şi receptivitate.

Nu este de mirare că multe din cugetările lui G.B.S. au dobândit o existenţă proprie, iar astăzi fac parte integrantă din tezaurul cultural britanic având, unele dintre ele, chiar valoare de proverb. Multe din cugetările lui G.B.S. circulă fără să se ştie autorul. Pe de altă parte, i se atribuie, nu rareori, butade (credem că acesta este termenul potrivit) care nu i-au aparţinut dar car: se înscriau în felul de a ghidi şi lumea nu ezită să le considere de origine shawiană, acordându-le o largă popularitate ca, de exemplu: „Ce lucru minunat e tinereţea şi ce păcat e s-o strici pe cei tineri". (What a

wonderful thing youth is and what a pity to waste it on the young.)

Cugetările lui G.B.S. exprimă, de cele mai multe ori, un adevăr general sau o idee confirmată de experienţă, mai ales paradoxală. Nu încape îndoială că ilustrul scriitor englez de origine irlandeză, ca şi conaţionalul său contemporan, Oscar Wilde (*1854 – 1900*), *a dorit nu numai să exprime adevăruri structurate ca paradoxuri, ci a vrut în acelaşi timp să şocheze, încrederea în puterile sale intelectuale şi forţa de convingere, precum şi setea de afirmare erau trăsături definitorii atât la unul cât şi la celălalt, confirmând – pare-se – dictonul*: „*Marile spirite se întâlnesc*". *În acest context sunt semnificative două anecdote curente*:

Se spune că la intrarea în Statele Unite, în portul New York, la întrebarea vameşului dacă are ceva de declarat, Oscar Wilde a răspuns: „*Nimic decât geniul meu*!"

Iar G.B.S., întrebat de un ziarist care este cel mai mare dramaturg al Angliei, a răspuns: „*Nu pot să vă spun decât cine a fost al doilea mare dramaturg al literaturii engleze. Se numea William Shakespeare. Modestia mă împiedică să vă spun numele celui mai mare*!"

Şi totuşi cei doi irlandezi „anglicizaţi" se deosebeau în multe privinţe. Chiar şi în ceea ce priveşte setea de afirmare existau unele deosebiri marcante. Oscar Wilde era mult mai asertiv nu numai în a se dovedi un „conversaţionalist" de mare forţă, dar şi în ţinuta sa de toate zilele. Extravaganţa sa vestimentară era de ordinul dandismului, pe când G.B.S. era de o neglijenţă arhicunoscută. Purta un costum între 6 – 16 ani în ideea că nu numai haina face pe om, ci şi omul face haina; iar hainele trebuie purtate timp îndelungat devenind

parte integrantă din personalitatea celui ce le poartă. În idei, Wilde era adesea de o spiritualitate gratuită: debita butade de dragul de a epata. Ca critic literar se pierduse în labirintul estetismului, infirmând, nu o dată, tezele acestui curent în practica sa scriitoricească.

G.B.S. era cu picioarele pe pământ. Vorbele sale de duh erau pline de miez. Atitudinea sa faţă de viaţă şi literatură era a unui antiromantic, deşi adeseori s-a lăsat prins în mrejele romantismului. Dar în esenţă Shaw era un realist. La prima lor întâlnire, G.B.S. a fost încântat de Oscar Wilde, admirându-*l pentru darul său excepţional de a povesti, mult superior – recunoştea Shaw – propriului său talent. Exprimându-şi reciproc admiraţia, niciunul nici celălalt nu se putea stăpâni de a nu o face sub formă de butadă.*

Wilde despre Shaw: „Un om minunat; n-are niciun duşman pe lume şi niciunul dintre prietenii săi nu-l iubeşte!".

Shaw despre Wilde: „E un conaţional de al meu. Face parte dintr-o categorie de conaţionali pe care-i urăsc, anume un snob dublinez!"

Ceea ce l-a cucerit total pe G.B.S. în favoarea lui Wilde a fost faptul că, încercând să obţină semnăturile unor literaţi londonezi – „eroi revoluţionari" – pentru eliberarea unor anarhişti din Chicago, singur Wilde a semnat, ceea ce a câştigat stima lui Shaw pe toată viaţa.

Gândirea lui G.B.S. se fundamentează pe Das Kapital *a lui Karl Marx, operă pe care o citise în versiunea franceză a lui Deville. Shaw însuşi spunea că descoperirea lui Marx a fost pentru el o revelaţie; dar* Das Kapital *a avut o influenţă covârşitoare asupra lui: l-a convertit la socialism, l-a îndemnat să-şi pună condeiul şi întreaga lui fiinţă în slujba*

revoluţiei, i-a schimbat concepţia despre viaţă, „l-a făcut om". Dar G.B.S. nu l-a înţeles pe Marx, n-a devenit un marxist adevărat, iar cu timpul s-a orientat spre socialismul reformist al „fabienilor", membrii asociaţiei Fabian Society, care şi-a datorat notorietatea, cel puţin în parte, participării lui Shaw la lucrările ei. Cu timpul, însă, Shaw a devenit nemulţumit de metodele antirevoluţionare ale fabienilor, dar a păstrat legătura şi prietenia lor pentru că aceştia îl stimulau în gândirea sa politică şi filosofică. Rugat de ei să candideze la parlament, Shaw a refuzat: se considera mult mai folositor societăţii ca scriitor decât ca figurant în Camera Comunelor.

CU despre scrierile lui, a început cu romane care n-au avut succes decât după ce devenise celebru ca dramaturg. A activat un timp ca critic muzical şi dramatic, scriind o sumedenie de articole pline de vervă dar lipsite de pedanterie, adesea foarte personale dar întotdeauna interesante, chiar captivante.

În muzică milita pentru promovarea lui Wagner; iar Ibsen era protagonistul ale cărui drame noi, realiste, reprezentau adevăratul sens al artei dramatice. Acest iconoclast înverşunat avea, totuşi, idolii lui: Marx în politică, Cehov şi Ibsen în dramaturgie. În faţa lui Cehov, Shaw se simţea un începător; iar pe Ibsen îl urma în spirit dar nu în formă, căci teatrul norvegianului avea un caracter tragic, pe când Shaw era înclinat spre satiră şi umor.

G.B.S. nu accepta piesa „bine construită", cultivată în Franţa de Eugene Scribe (1791 – 1861) şi Victorien Sardou (1831 – 1908), în Anglia de Arthur Pinero (1855 – 1934). Acţiunea propriu-zisă a unei piese îl interesa pe Shaw mai puţin decât replicile spirituale ale personajelor; de aceea

acorda atenţie deosebită dialogului. Încă din primele sale încercări literare, romanele, se vădeşte grija pentru dialog şi iscusinţa mânuirii conversaţiei. Cât despre acţiune, aceasta este cu predilecţie simplificată sau uneori de-a dreptul inexistentă, încât adeseori piesele lui Shaw se citesc mai uşor decât se joacă. De aceea scriu prefeţe substanţiale şi indicaţii scenice amănunţite pentru a face cunoscut sensul piesei. Şi totuşi, în piesele sale se găsesc nenumărate pasaje poetice cu vădite accente romantice care împrospătează şi reconfortează piesele ce pot fi uneori obositoare dar niciodată plicticoase.

Pe Oscar Wilde, după cum am văzut, îl tolera ca dramaturg, ba îl iubea chiar ca om şi-l socotea un scânteietor mânuitor al limbii engleze; dar „rivalitatea" lui Shaw cu Shakespeare constituie una din cele mai remarcabile capitole din istoria literaturii engleze. Adevărul adevărat este că Shaw avea o admiraţie mare pentru Shakespeare, dar îşi permitea să-l *critice realist şi întemeiat. Sentimentele împărţite ale lui Shaw pentru Shakespeare îşi aveau, fără îndoială, sursa într-o reacţie faţă de idolatria multora, faţă* de *credinţa lor că Shakespeare ar întruchipa perfecţiunea însăşi. Shaw îl considera pe Shakespeare, în mare parte, depăşit din punct de vedere dramatic şi ideologic. Îl iubea ca poet şi pasajele poetice din piesele lui Will erau o încântare pentru irlandezul rebel. Era la mijloc mai ales spiritul de revoltă care-l împiedica să admire total drama elizabetană, tot aşa cum respingea „drama de salon" a vremii sale şi milita pentru o dramă realistă, o dramă care să reflecte realităţile şi problemele sociale ale timpului, aşa cum era drama lui Ibsen.*

Pe de altă parte, G.B.S. îşi proclama toate piesele lui

drept expresia directă a gândurilor sale; *fiecare acţiune, fiecare personaj transmitea direct mesajul autoridui, prin urmare, nu putea accepta „obiectivitatea" shakespeariană, în sensul că personajele, odată create, îşi dobândesc o existenţă proprie independentă, iar ideile lor nu reprezintă filosofia autorului, ci izvorăsc din propria lor personalitate, propriul lor fel de a. gândi, de a reacţiona la o anumită replică sau situaţie. Şi mai era ceva*: *Shaw era profund nemulţumit de modul în care regizorii nu respectau textul shakespearian, îl maltratau sau îl ciopârţeau. Aceasta era o practică obişnuită la Henry Irving, marele regizor şi actor al epocii. Să nu mai vorbim de snobii care aplaudau drama shakespeariană fără să o înţeleagă şi fără să le facă plăcere. A-l aplauda pe Shakespeare era o convenţie socială de ordinul snobismului pe care Shaw o detesta, ca toate convenţiile împotriva cărora ducea o luptă aprigă. Shaw admitea că Shakespeare era sensibil la problemele sociale, politice şi religioase ale epocii, dar nu avea o atitudine direct protestatară, nu-şi formulase un crez, un plan de luptă. Iar ca dramaturg, piesele lui Shakespeare, credea G.B.S., sunt neconvingătoare, bazate pe surse şubrede, cărora doar geniul lui poetic le-a putut conferi valoarea artistică ce le asigură nemurirea. Shaw recunoştea că în propriile sale piese acţiunea este incoerentă, lipsită de importanţă* şi *îl acuza pe Shakespeare de aceeaşi insuficienţă, criticându-l pentru nerealismul pieselor, mai ales al celor istorice. Piesele inspirate din antichitatea romană aveau, după Shaw, o tentă romantică prea pronunţată, ce venea în contradicţie cu realitatea istorică. Aşa că G.B.S. s-a apucat „să-i arate" lui Shakespeare cum se scrie o piesă istorică şi a dat scenei o operă de mare succes, de altfel,* – Cezar şi

Cleopatra – *spre a dovedi, totodată, superioritatea lui faţă de Shakespeare. G.B.S. îşi propusese să dea o piesă realistă, convingătoare, lipsită de culoarea romantică pe care Shaw o vedea în piesele lui Shakespeare. Prin urmare, în piesa lui Shaw, Cezar apare ca un om de afaceri, rece şi lucid, al cărui scop este strângerea de biruri şi nu dragostea Cleopatrei. Aceasta, la rândul ei, nu e îndrăgostită de bătrânul cuceritor şi – cu toată admiraţia pentru personalitatea lui – nu-i doreşte revenirea în Egipt.*

Câteva decenii (*40 de ani*) *după primele sale atacuri împotriva lui Shakespeare, Shaw recunoştea că această atitudine era o pază a tinereţii şi a zelului de iconoclast şi-i acordă lui Shakespeare circumstanţe atenuante, având în vedere moartea sa „prematură" la vârsta de 52 de ani. Marii creatori – ne spune Shaw – ca Goethe şi însuşi G.B.S. – au creat cele mai de seamă opere – capodoperele propriu-zise – după vârsta de 50 de ani, iar bietul Shakespeare n-a mai apucat vârsta de maturitate în care să creeze adevărate capodopere. Ideea de moarte prematură îl va obseda pe Shaw tot restul vieţii* (*a trăit până la vârsta de 94 de ani*) *şi-i va canaliza gândurile spre rezolvarea tuturor problemelor sociale prin longevitate. Ajuns la capătul resurselor sale social-filozofice fără a putea găsi o soluţie reală, eficientă problemelor care confruntă omenirea, Shaw îşi găseşte un refugiu în ideea că toţi oamenii mor prea devreme, înainte de a putea înţelege viaţa şi societatea în toată complexitatea, nu ajung la maturitatea necesară pentru a o putea transforma. Nu poate fi considerai matur un bărbat care, la 70 de ani, nu găseşte altă preocupare decât să alerge după o minge pe care tot el a lovit-o cu bâta* (*aluzie la jocul de golf practicat mult de*

englezi și americani). *Este necesară, deci, o viață mai lungă, preferabil 300 de ani. Cum se va putea atinge acest scop*? *„Unde-i voință e putință*" (*Where there's a will there's a way*), *răspunde G.B.S. Aceasta este tema piesei în cinci părți* (*mai degrabă cinci piese*) *intitulată* înapoi la Matusalem (Back to Methuselah) *unde, prin „elanul vital*" *ce sălășluiește în fiecare om și care îl mână necontenit spre autodepășire și perfecțiune, acesta ajunge, în mod natural, la vârsta de 300 de ani.*

G.B.S. recunoștea mai târziu că are multe puncte comune cu Shakespeare. Între ele se distinge mai ales acțiunea neconvingătoare a pieselor, contrastând cu preponderența dialogului, un astfel de exemplu fiind personajul Rosalind, una din cele mai scânteietoare creații feminine din dramaturgia engleză. Shaw își închipuie că Shakespeare a creat-o în primul rând prin dialog, ca pe urmă să o azvârle într-o acțiune neconvingătoare cu un titlu neconvingător: Cum vă place. *Acesta era, de fapt, modul de a lucra al lui Shaw: înainte de toate, scria dialogul, după aceea îl încadra în subiect, într-un tot dramatic. Dialogul, la Shaw, avea întotdeauna o pondere covârșitoare, încât nu o dată i s-a reproșat că cutare piesă nu este decât un lung dialog, la care G.B.S. răspundea: „Care altă piesă nu este decât un lung dialog? Ce-ai fi vrut să fie, un balet?" Într-adevăr Shaw nu putea să iasă din acest impas, dacă-l putem numi astfel, căci piesele lui erau piese de idei, piese în care se discutau diferite probleme, „discussion plays" cum le numesc englezii. Multe din ele, de fapt, „degenerează" în dialoguri nesfârșite în care strălucirea conversației nu poate ascunde artificialitatea situațiilor. Dialogul era, deci, elementul de bază al dramaturgiei lui Shaw, element pe care îl*

plasa, pe urmă, într-un context de situaţii, cu rezultatul că dialogul însuşi determina înlănţuirea incidentelor. Dialogul, aşadar, se sprijinea pe paradox, aşa cum şi acţiunea cultiva paradoxul de situaţii: *cei bogaţi şi respectabili sunt de fapt corupţi şi imorali* (Maiorul Barbara); *eroii militari nu sunt de fapt nişte romantici visători, ci oameni cu simţ practic, ambiţioşi şi însetaţi de câştig sau jaf* (Cezar şi Cleopatra); *nu bărbatul cucereşte femeia ci femeia cucereşte bărbatul, ea având o doză mai mare de „elan vital" ce o îndeamnă la procreare* (Om şi supraom) etc.

Firesc era, prin urmare, ca dialogurile lui G.B.S. să abunde în cuvinte de spirit, tot aşa precum în relaţiile lui personale să nu fie aproape deloc capabili să dea un răspuns „normal". Era o manie a lui G.B.S. de a vedea întotdeauna *reversul medaliei, de a inversa elementele vreunei expresii pe care vorbitorii limbii engleze o considerau drept consacrată şi îngheţată într-o formulă de neschimbat. Astfel când cenzura amina aprobarea unui manuscris sub semnul dictonului*: *„Mai bine mai târziu decât niciodată"* (*Better late than never*), *Shaw răspundea*: *„Mai bine niciodată decât mai târziu"* (*Better never than late*). *Zicătoarea engleză devenită banală*: *„Prea frumos să fie adevărat"* (*Too good to be true*), *Shaw o schimbă în*: *„Prea adevărat să fie frumos"* (*Too true, to be good"*) *şi o dă drept titlu unei piese. La împlinirea vârstei de 52 de ani, Shaw începe o scrisoare către un prieten cu cuvintele*: *„Te anunţ cu regret că azi împlinesc 52 de ani şi sper că eşti gentleman şi NU mă vei felicita cu ocazia tristului eveniment"*.

Nimic mai greu decât să dai personalităţii lui G.B.S. o conturare precisă. Niciuna dintre biografii nu este pe deplin

satisfăcătoare. În timpul vieţii, soţia sa a cules o sumedenie de date şi pasaje din operele lui Shaw, dar fără rezultat. Din multitudinea de piese, prefeţe, articole, recenzii, nu s-a putut închega un sistem filosofic, o gândire coerentă, căci Shaw *însuşi recunoştea că ideile lui sunt izvorâte din împrejurări diferite şi îşi găsesc valoarea şi semnificaţia numai în contextul în care au fost create.*

Culegerea de faţă nu este decât strădania de a prezenta o gândire coerentă cel puţin în ceea ce priveşte unele aspecte ale vieţii ce pot fi compartimentate în capitole sau subcapitole. Trăsătura definitorie a acestor cugetări este existenţa umană în sensul cel mai larg al cuvântului, cu accentul pe aspecte negative, privită cu ironie, prin formulări paradoxale, incisive, întotdeauna umoristice. Pentru Shaw, umorul era „poezia vieţii".

MIHAIL BOGDAN

NOTĂ ASUPRA EDIŢIEI

Am încercat în acest volum să dăm o imagine cât mai cuprinzătoare asupra cugetărilor, aforismelor şi paradoxurilor lui G.B. Shaw, punând la dispoziţia cititorilor români selecţii cât mai reprezentative clin cuprinzătoarea operă lăsată posterităţii de către scriitor. Ea cuprinde 52 de piese, 5 romane, un număr aproximativ egal de prefeţe cu cel al pieselor şi romanelor luate la un loc şi cu un număr de pagini ceva mai voluminos decât al tuturor pieselor, câteva volume de proză scurtă, de teorie şi critică dramatică, de critică muzicală, de opinii asupra religiei, unor probleme de limbă sau de economie, rod al multor decenii de activitate publicistică în calitate de critic muzical, de critic dramatic şi reformator al moravurilor sociale ale epocii. La acestea se adaugă mai multe mii de scrisori adresate celor mai importante figuri artistice şi culturale ale timpului, din care au fost publicate până acum mai multe volume. O operă atât de vastă nu este uşor de cuprins, dar ne-am străduit ca în această antologie să acoperim o cât mai mare parte din volumele menţionate, pentru a oferi o imagine cât mai completă a preocupărilor scriitorului.

Cea mai mare parte a aforismelor ne-a oferit-o dramaturgia, acest tezaur inegalabil de spirit, care constituie de fapt partea cea mai cunoscută a creaţiei lui G.B. Shaw, dar care este în realitate doar vârful icebergului pe care îl constituie creaţia sa de ansamblu. Dar acest vârf străluceşte atât de puternic în soare, iar popularitatea aforismelor şi paradoxurilor vehiculate în dramaturgie este atât de mare, încât toate antologiile de acest gen, din care G.B.S. nu poate

lipsi, prezintă aproape exclusiv aceste cugetări. La fel de celebre au devenit şi aforismele şi paradoxurile pe care Shaw şi le-a adunat singur pentru a le atribui eroului său John Tanner, principalul personaj masculin al piesei *Om şi supraom* (*Man and Superman*), cugetări la care se fac doar referiri în piesă, dar care sunt publicate în prefaţa la piesă, terminată în 1903. Intitulate *Maxime pentru revoluţionari* (*Maxims for Revolutionists*), acestea au constituit atacuri virulente la adresa imperialismului, democraţiei burgheze, proprietăţii, sistemului legislativ, politicianismului burghez şi a multor alte aspecte sociale, sau abordări ironice ale unor slăbiciuni omeneşti. Desigur, nu am preluat această microantologie în ansamblul său, ci am ales acele cugetări care am considerat că sunt accesibile cititorului român în general şi nu numai anglistului, bun cunoscător al istoriei şi tradiţiilor britanice. Ne-am străduit în egală măsură să completăm imaginea lui G.B. Shaw prin lectura atentă a antologiilor în care au fost culese din presa vremii sutele de cronici muzicale (Shaw a devenit, sub pseudonimul Corno di Bassetto, cel mai important critic muzical al epocii sale şi critica muzicală a fost primul său mijloc de afirmare în viaţa artistică britanică) şi cronici dramatice (activitate pe care nu a părăsit-o niciodată cu adevărat până la moarte, chiar dacă nu a mai exercitat-o activ prin publicarea unor cronici în presă, ci prin intermediul corespondenţei sale cu marii regizori şi actori, cei direct interesaţi în critica sa). Unele din aceste antologii au mai multe volume şi prin bogăţia excepţională de idei conferă portretului spiritual al dramaturgului o nouă dimensiune, menită să o întregească pe prima. Îl lucrările sale teoretice despre teatru şi muzică,

aşa cum sunt *The Quintessence of Ibsenism* şi *The Perfect Wagnerite*, completate de cronicile dramatice şi muzicale, Shaw a reuşit să formuleze principii estetice de valoare asupra acestor arte, impunându-se ca un teoretician de forţă. Concepţiile sale filosofice şi social-politice sunt probabil cel mai clar exprimate în prefeţele la piese şi romane, dar ele sunt fericit completate de articolele publicate în presă. Shaw a fost, de asemenea, unul din cei mai activi promotori ai reformei ortografiei etimologice engleze, pe care o considera drept aberantă. El şi-a lăsat prin testament – dar acesta a fost atacat – o mare parte a averii pentru a încuraja reforma acestei ortografii, pe baza principiului reprezentării fiecărui fonem printr-un grafem în cadrul unui nou alfabet englez. Shaw a fost, în paralel, profund preocupat de problemele filosofice ale limbajului, ca şi de altele de ordin socio-cultural, cum este de pildă întrebuinţarea dialectelor limbii engleze, aşa că am considerat necesar să oglindim cel puţin parţial aceste preocupări teoretice într-un capitol al volumului. Am încercat să demonstrăm în acest mod că realizările artistice excepţionale ale dramaturgului nu au fost deloc întâmplătoare, ci au ca suport cunoştinţe lingvistice temeinice, asupra cărora scriitorul şi-a găsit răgazul necesar să mediteze şi chiar să-şi exerseze spiritul caustic.

Probabil că una din secţiunile cele mai interesante pentru meditaţia scriitorului o constituie corespondenţa sa. Deşi au fost publicate până în prezent relativ numeroase volume şi altele sunt pregătite pentru tipar, va mai trece mult până când ansamblul corespondenţei sale se va găsi în mâinile cercetătorilor. În ţara noastră acest aspect este

complet necunoscut, nefiind publicat până în prezent nici un singur volum de traduceri din această corespondenţă. Ea este importantă pentru că în ea G.B. Shaw s-a dovedit un artist complet, dedublat de un filosof fascinant. Nu există un singur domeniu al vieţii sociale şi artistice care să nu fie prezent în corespondenţa sa. În ea Shaw ştie să vrăjească, să argumenteze, să glumească, să fie tăios ca un brici, este marele maestru căruia i se supun toate cuvintele, căruia duhurile preferă să i se plece decât să-l aibă ca duşman, care instruieşte şi delectează, care laudă şi dojeneşte, aceste scrisori trădând atât omul omniscient, cât şi spiriduşul întotdeauna gata să-ţi joace un renghi. Dacă scrisoarea nu ar fi fost demult inventată ca specie literară, cu siguranţă că Shaw ar fi inventat-o, căci ea, ca şi drama, constituia cea mai bună unealtă pentru a se exprima. Am selectat din aceste scrisori câteva paragrafe referitoare la teatru şi arta dramatică, în special din corespondenţa sa cu câteva din marile actriţe ale epocii pentru care

Shaw a scris aceste piese, învăţându-le nu numai cum trebuie să joace în ele, ci şi arta de a-şi pune în lumină toate valenţele personalităţii lor dramatice. Iar dacă unele s-au îndrăgostit de acest vrăjitor cu barba şi părul roşu în tinereţe, la care stufozitatea sprâncenelor, mustăţilor şi bărbii zburlite trădau, în ciuda albului imaculat al vârstei, agresivitatea neostoită adăpostită de trupul său înalt şi uscăţiv, acest lucru nu este de mirare şi sperăm ca cele câteva fragmente pe care le-am ales să explice fascinaţia deosebită pe care a exercitat-o asupra tuturor contemporanilor să-i.

Pentru a simplifica cât mai mult trimiterile

bibliografice, care interesează mai puţin marele public, dar care sunt atât de îndrăgite de specialist, am apelat la un sistem de sigle pe care îl menţionăm mai jos pentru uzul celor interesaţi, întregit de bibliografia aflată la sfârşitul volumului. Dorim să menţionăm că pentru a evita eventualele confuzii între piesele şi prefeţele la piesele respective, în cazul pieselor am întrebuinţat siglele, iar în cazul prefeţelor am menţionat titlul complet al operei, urmat de sigla volumului în care se găsesc acestea, respectiv C.P.B.S.

Titlurilor pieselor lui G.B. Shaw în versiunea engleză le corespund următoarele sigle sau titluri (în cazul în care ar rezulta sigle identice): *The Philanderer* – Ph., *Mrs Warren*'s *Profession* – Mrs W.P., *The Man of Destiny* – M.D., *The Devil*'s *Disciple* – D.D., *Caesar and Cleopatra* – C. & C, *Captain Brassbound's Conversion* – C.B.C., *Man and Superman* – M. & S., *John Bull's Other lsland* – J.B.O.I. *Major Barbara* – M.B., *The Doctor's Dilema* – D. Dilemma, *Getting Married* – G.M., *The Showing-up of Blanco Posnet* – S.B.P… *Misalliance* – Misalliance, *Fanny's First Play* – F.F.P., *Androcles and the Lion* – A. & L., *Overruled* – O., *Pygmalion* – P., Great *Catherine* – G.C., *Back to Methuselah* – B.M., *Saint Joan* – S.J., *The Apple Cart* – AC., *Press Cuttings* – P.C., *The Glimpse of Reality* – G.R., *The Music Cure* – M.C., *Too True to Be Good* – T.T.B.G., *Village Wooing* – V.W., *On the Rocks* – R., *The Simpleton of the Unexpected Isles* – S.U.I., *The Six of Calais* – S.C., *The Millionairess* – M., *Geneva* – G. Pagina indicată corespunde volumului *The Complete Plays of Bernard Shaw*, menţionat în bibliografie.

Pentru celelalte volume s-au folosit următoarele sigle:

The Complete Prefaces of Bernard Shaw – C.P.B.S., *Collected Letters 1874 – 1894* – C.L., *Ellen Terry and Bernard Shaw, a Correspondence* – E.T.B.S.C., *To a Young Actress, the Letters of Bernard Shaw to Molly Tompkins* – T.Y.A., *Advice to a Young Critic and Other Letters* – A.Y.C.O.L., *Shaw on Shakespeare* – S.S., *Shaw on Theatre* – S.T., *George Bernard Shaw on Language* – S.L., *Shaw on Religion* – S.R., *Our Theatre in the Nineties* – O.T.N. (I, II. III indică numărul volumului), *London Music in 1888 – 1889 as Heard by Como di Bassetto* – L.M., *The Quintessence of Ibsenism* – O.I., *Platform and Pulpit* – P. & P., *Table Talk of Bernard Shaw* – T.T.B.S. Referirea se face în toate cazurile la paginile ediţiilor menţionate în bibliografie.

În dorinţa de a alcătui o ediţie ştiinţifică şi de a nu păgubi cititorii români care stăpânesc limba engleză de valorile stilistice ale marelui maestru al cuvântului care a fost Bernard Shaw, imposibil de redat cu aceeaşi strălucire de către traducători, am alcătuit o ediţie bilingvă a acestei antologii, pe care am dorit-o originală în selecţie şi reprezentativă pentru preocupările şi spiritul lui G.B. Shaw. În reproducerea textului original am păstrat particularităţile ortografice ale scriitorului, inclusiv în cazul unor nume proprii (de exemplu *Shakespear* şi *Shakspere*), din dorinţa de a păstra autenticitatea acestuia.

O astfel de ediţie încearcă să ofere cititorului câteva grame de concentrat din câteva tone de minereu foarte bogat în tot felul de metale rare. Cât de sigur poţi fi că prin mijloacele oferite de intuiţie le-ai putut selecta tocmai pe acelea care dau mărimea geniului scriitorului în fiecare domeniu supus judecăţii sale, sau că ai reuşit să răspunzi prin ele la întrebările pe care fiecare cititor şi le pune în

funcţie de preocupările sale? Şi totuşi o asemenea încercare e necesară şi devine chiar o obligaţie faţă de titanii culturii universale, în ce măsură am reuşit să realizăm toate aceste dorinţe rămâne la aprecierea cititorilor.

HORIA HULBAN

EXISTENŢA, VIAŢA

1 – Cel ce n-a luptat niciodată nu a trăit niciodată. *He who has never fought has never lived*.

(B.M., p. 863)

2 – Pe scena vieţii oricine se poate amuza, cu excepţia actorului.

In the theatre of life everyone may be amused except the actor.

(Misalliance, p. 614)

3 – Orice trăieşte este mai bun decât orice lucru care pretinde doar a fi în viaţă.

Anything alive is better than anything that is only pretending to be alive.

(B.M., p. 946)

4 – Este o lege a naturii faptul că există o relaţie precisă între conduită şi lungimea vieţii.

It *is a law of Nature that there is a fixed relation between conduct and the length of life*. (B. M, p. 924)

5 – Nu încerca să trăieşti o veşnicie. Nu vei reuşi. Do *not try to live for ever*. *You will not succeed*.

(The Doctor's Dilema, în C.P.B.S., p. 280)

PERICOL ŞI SECURITATE

6 – În lumea aceasta există întotdeauna pericol pentru

cei ce se tem de el.

…In this world there is always danger for those who are afraid of it.

(D.D., p. 229)

7 – Nu există securitate în lume; şi nu va putea exista niciodată atât timp cât oamenii sunt muritori. *There's no such thing as security in the world*; *and there never can be as long as men are mortal*.

(P. C., p. 1095)

8 – Viaţa nu merită trăită dacă îţi faci griji legate de confort. Confortul face iarna o tortură, primăvara o boală, vara o apăsare şi toamna doar o păsuire. *Life is not worth living if you have to bother about confort*. *Confort makes winter a torture*, *spring an illness*, *summer an oppression and autumn only a respite*.

(B.M., p. 940) VIAŢA ŞI MOARTE

9 – Individul piere, dar rasa este nemuritoare.

The individual perishes; *but the race is immortal*. (B.M., p. 921)

10 – Viaţa îi nivelează pe toţi oamenii; moartea îl relevă pe cel eminent.

Life levels all men; *death reveals the eminent*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 193)

11 – Moartea, pericolul suprem, stimulează viaţa spre extazul suprem al dragostei.

Death, the supreme danger, rouses life to its supreme ecstasy of love.

(G., p. 1322)

12 – Moartea nu este un lucru trist atunci când ai învăţat cum să o înfrângi.

Death is not an unhappy thing when you have learnt *how to conquer it*.

(B.M., p. 857)

13 – Moartea nu înseamnă nimic altceva decât a face loc.

Death is nothing but making room.

(B.M., p. 885)

RĂZBOI

14 – Atunci când au o armă în mână, bărbaţii sunt ca nişte copii.

…men are like children when they get a gun in their hands.

(S.B.P., p. 589)

15 – Motivul fundamental pentru care nu permitem ca femeile să-şi rişte viaţa în război şi pentru care le dăm prima şansă de a scăpa din toate situaţiile periculoase, pe scurt, pentru a considera vieţile lor mult mai valoroase decât vieţile bărbaţilor, nu este deloc cavalerismul, deşi bărbaţii ar putea fi de acord cu aceasta datorită iluziei cavalerismului. Este pur şi simplu o problemă de necesitate, căci dacă *o*

mare parte a femeilor ar fi ucise sau schilodite, nicio modificare posibilă a legii căsătoriei nu ar putea evita depopularea şi ruina politică treptată a ţării.

The fundamental reason for not allowing women to risk their lives in battle and for giving them the first chance of escape în all dangerous emergencies: *în short*, *for treating their lives as more valuable than male lives*, *is not in the least a chivalrous reason*, *though men may consent to it under the illusion of chivalry*. *It is a simple matter of necessity*; *for it a large proportion of women were killed or disabled*, *no possible readjustment of our marriage law could avert the depopulation and consequent political ruin of the country*…

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 16)

18 – Un război de exterminare este un masacru…

a war of extermination is a massacre. (R., p. 1209)

17 – Cu cât războiul devine mai distructiv, cu atât va fi abolit mai curând.

…*the more distructive war becomes*, *the sooner it will be abolished*.

(M.B., p. 468)

SĂNĂTATE

18 – *Mens sana in corpore sano* este o maximă prostească. Corpul sănătos este produsul unei minţi sănătoase.

Mens sana in corpore sano *is a foolish saying*. *The sound body is the product of the sound mind*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 194)

19 – Toate bolile trupului sunt produse de minţi folosite doar pe jumătate; căci mintea este cea care face trupul.

All sorts of bodily diseases ale produced by half used minds; *for it is the mind that makes the body*. (R., p. 1196)

20 – Foloseşte-ţi sănătatea până la limita ei de-i nevoie. De aceea o ai. Cheltuieşte totul înainte de a muri şi nu trăi mai mult decât ţi-e dat.

Use your health, *even to the point of wearing it out*. *That is what it is for*. *Spend all you have before you die*; *and* do not *out live yourself*.

(The Doctor's Dilema, în C.P.B.S., p. 280)

21 – Ai cea mai mare grijă să te naşti bine şi să fii bine crescut. Aceasta înseamnă că mama ta trebuie să aibă un doctor bun.

Take the utmost care to get well born and well brought up. *This means that your mother must have a god doctor*.

(The Doctor's Dilema, în C.P.B.S., p. 280)

existenţa

22 – Trupul întotdeauna sfârşeşte prin a deveni o pacoste.

The body always ends by being a bore.

(B.M., p. 959)

DOCTORI

23 – Hotărăşte de câţi doctori are nevoie comunitatea pentru a-şi păstra sănătatea. Nu autoriza mai mulţi sau mai puţini decât acest număr şi lasă înmatricularea să-l transforme pe doctor în slujitor al cetăţenilor cu un salariu care îi permite o viaţă demnă, plătit din fondurile publice.

Make up your mind hoiv many doctors the community needs to keep it well. Do not register more or less than this number; *and let registration constitute the doctor a civil servant with a dignified living wage paid out of public funds*.

(The Doctor's Dilema, în C.P.B.S., p. 280)

24 – Fă obligatoriu ca doctorul care poartă o plăcuţă de alamă să aibă înscrisă pe ea, pe lângă literele care arată calificarea sa, cuvintele: „Aminteşte-ţi că şi eu sunt muritor".

Make it compulsory for a doctor using a brass plate to have înscribed on it, în addition to the letters indicating his qualifications, the words: „*Remember that I too am mortal*".

(The Doctor's Dilema, în C.P.B.S.)

TINEREŢE ŞI BĂTRÂNEŢE

25 – Tinereţea, căreia i se iartă totul, nu iartă nimic; vârstei, care îşi iartă totul, nu i se iartă nimic. *Youth*, *which is forgiven everything*, *forgives itself nothing*: *age*, *which forgives itself everything*, *is forgiven nothing*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 194)

26 – Tot ceea ce tinerii pot face pentru vârstnici este să-i şocheze şi să-i ţină la zi. *It's all that the young can de for the old, to shock them and keep them up to date*.

(F.F.P., p. 656)

BĂRBAŢI ŞI FEMEI

27 – *f* – Un bărbat este ca un fonograf care are o jumătate de duzină de plăci.

A *man is like a phonograph with half-a-dozen records*.

(G.M., p. 557)

28 – Toţi bărbaţii sunt copii la creşă.

…*all men are children in the nursery*.

(C.B.C., p. 307)

29 – Femeile, suferind toate neplăcerile şi durerile creării vieţii, sunt mai puţin tolerante faţă de irosirea sa în sânge.

Women, *having all the trouble and pain of creating human life*, *are less tolerant of staugthering waste of it*…

(T.T.B.S., p. 46)

George bernard shaw existenţa

30 – O femeie trebuie să fie mai curajoasă ca un soldat.

A woman has to be braver than a soldier. (A. & L., p. 689)

31 – Femeile nu devin fermecătoare până când nu sunt pe deplin dezvoltate; până atunci, clacă sunt cu adevărat frumoase, sunt înşfăcate şi căsătorite.

Women don't become charming… *until theyre fully developed*; *any by that time*, *if theyre really nice*, *theyre snapped up and married*.

(O., p. 706)

32 – Viitorul unei femei nu este alături de mama sa.

A woman's future is not with her mother. (T.T.B.G., p. 1141)

33 – Femeile competente în profesiune, în politică sau în afaceri… nu găsesc imposibil, nici chiar exagerat de dificil să transfere îndatoririle lor domestice altora şi să-şi urmeze carierele… de aceea susţin că femeia fără înclinaţii casnice dacă odată şi-a asigurat poziţia, scăpând de obligaţiile domestice… însuşindu-şi o meserie sau o profesie îşi poate menţine individualitatea în întregime… cu infinit mai puţină dificultate decât femeia casnică.

…*women of ability in the professions*, *or în politics or business*… *do not fiind it impossible*, *or even unreasonably dificult*, *to delegate their domestic duties and pursue their careers*… *I therefore am strongly of opinion that the undomestic woman*, *when she has orice secured her position by escaping from domestic servitude*… *by mastering a trade or profession*, *can maintain her own individuality to the full extent of her own strength*… *with infinitely less difficulty than the domestic woman*.

(C.L., pp. 474 – 475)

34 – Un bărbat trebuie să aibă o femeie pentru a-l împiedica să se gândească prea mult la femei în general.

…*a man should have one woman to prevent him from thinking too much about women în general*. (T.T.B.G., p. 1164)

35 – Toţi bărbaţii şi femeile sunt experimente.
All men and women are experiments. (S.U.I., p. 1228)

36/ – Bărbaţii lipsiţi de experienţă cred că pot obţine de la o femeie ceva minunat ce n-ai putea niciodată obţine de la un bărbat.
Inexperienced men think there is something wonderful you can get from a woman that you never could get from a man.
(V.W., p. 1169)

37 – Femeia ne reduce pe toţi la numitorul comun.
Woman reduces un all to the common denominator. (G.C., p. 806)

38 – Toţi bărbaţii sunt la fel faţă de o femeie pe care o admiră.
All men are alike with a woman whom they admire. (C.L., p. 677)

39 – O fată săracă nu poate da mai mult decât are.
A poor girl can give no more than she has.
(G.R., p. 1109)

40 – O englezoaică nu este sclava poftelor ei.
…*an English lady is not the slave of her appetites*. (G.M., p. 551)

41 – Femeia despre care se presupune că are o mie de amanţi rar are unul, în timp ce femeia animalică, lipsită de

grație și stupidă are zeci de amanți.

…the woman who is supposed to have a thousand lovers seldom has one; *whilst the stupid*, *graveless animals of women have dozens*.

(O., p. 706)

42 – Văduvele sunt extraordinar de rare în societatea modernă.

Widows are extraordinarily scarce în modern society. (G.M., p. 706)

43 – Nu există o modalitate corectă de a părăsi pe cineva. Părăsirea nu este corectă prin ea însăși.

…there's no corect way of jilting. *It's not corect în itself*.

(F.F.P., p. 669)

DRAGOSTE

44 – Nu te îndrăgosti: fii a ta, nu a mea sau a oricărui altcuiva.

Don't fall in love: *be your own*, *not mine or anyone else's*.

(C. L, p. 697)

existența

UBilO Te C i J W S E T – E-A N.A. – ALIA 45 – Afecțiunea este germenele pasiunii: pasiunea este germenele celei mai perfecte dragoste. *The fondness is the germ of passion*: *the passion is the germ of the most perfect love*. (O.I., p. 37)

46 – Dragostea îi bagă pe oameni în bucluc, nu îi scoate din el.

Love gets people into difficulties not out of them.

(T.T.B.G., p. 1161)

y\47 – Pasiunea nu este pasiune adevărată fără sen-" \timentul vinovăţiei… *passion is not real passion without guilt*. (O, p. 709)

48 – Dragostea este un lucru simplu şi profund:
este un fapt de viaţă şi nu o iluzie.
Love is a simple thing and a deep thing: *it is an act of life and not an illusion*.
(B.M., p. 959)

49 – Nimic din ceea ce este omenesc nu este suficient de bun pentru a fi iubit. Orice fiinţă umană decentă are însă o anumită capacitate de a iubi.
Nothing human is good enough to be loved. *But every decent human creaturi has some capacity for loving*.
(S.U.I., p. 1237)

50 – Un om este o unitate din punct de vedere spiritual: el nu urăşte o persoană şi iubeşte o alta, decât cu o ură şi o dragoste care sunt fundamental una şi aceeaşi pasiune.
A man is spiritually all one plece: *he doesn't hate one person and love another except with a hatred and love that are fundamentally one and the same passion*.
(C.L., p. 604)

51 – Dacă ai întâlni o femeie cu destul discernământ ca să înveţe din experienţă caracterul efemer al afecţiunii fizice şi să se pregătească pentru evaporarea ei în timp ce

recunoaşte necesitatea unei astfel de afecţiuni pentru ea şi pentru alţii, ai fi silit să recunoşti superioritatea ei.

If you met a woman strong minded enough to have learnt from experience the transience of physical affection, and to prepare for evaporation ichilst recognizing the necessity of such affection to herself and others, you would be forced to recognise hes superiority…

(C.L., p. 726)

52 – Dragostea – dragostea adevărată – face toate intenţiile onorabile.

Love – real love – makes all intentions honorable. (P. C, p. 1101)

53 – În dragoste nu este nici împărţire, nici măsură.

În love there is neither division nor measure.

(S.U.I., p. 1229)

54 – Dragostea înfrumuseţează toate ideile şi justifică toate obrăzniciile.

Love beautifies every romance and justifies every audacity.

(F.F.P., p. 681)

55 – Tot aşa cum mamele şi taţii buni iubesc toţi copiii care pot fi iubiţi, soţiile şi soţii buni iubesc toate soţiile şi toţi soţii care pot fi iubiţi. Oamenii care au acest dar al inimii nu sunt împiedicaţi să se căsătorească de complexul lui Don Juan: ei pot să fie credincioşi unul altuia fără a fi niciodată neloiali faţă de toţi ceilalţi.

lust as good mothers and fathers love all lovable children, se good wives and husbands love all lovable husbands and wives. People with this gift of heart are not prevented from marrying by Don Juan's difficulty: they can be faithful to one another without being unfaithful to all the rest.

I (O.T.N., I, p. 260)

f

56 – Dragostea, ca factor practic al societăţii, rămâne încă doar un apetit.

Love, as a practicai factor în society, is still a mere appetite.

(O.I., p. 36)

57 – Nu ştiu dacă femeile iubesc vreodată. Mă cam îndoiesc de aceasta; ele compătimesc un om, îl *dădăcesc*, le place să-l facă să le iubească: bănuiesc că tandreţea lor este adâncită de remuşcarea de a nu fi capabile să-l iubească. Calitatea cea mai de seamă a bărbatului este aceea că în clipele sale cele mai înalte el *poate* iubi – nu constant, nici cu credinţă, nici adesea şi nici pentru prea mult timp – câteva clipe probabil de-a lungul anilor.

I do not know whether women ever love. I rather doubt it: they pity a man, mother *him, delight în making him love them; but I always suspect thai their tenderness is deepened by their remorse for being unable to love him. Man's one gift is that al his best he* can *love – not constantly, nor faithfully, nor often, nor for long, – but for a moment – a few minutes perhaps out of years.*

(C.L., pp. 622 – 623)

58 – Niciun om sau animal sănătos nu se preocupă de dragoste, în orice sens ai lua-o, mai mult decât o extrem de mică fracţiune din timpul pe care îl dedică treburilor sau reacţiilor care nu au nicio legătură cu dragostea. O soţie preocupată numai de dragostea sa pentru soţ, o mamă preocupată numai ele dragostea pentru copiii săi îşi poate găsi locul într-o carte (pentru oameni cărora le place acest gen de carte), dar în viaţa reală ea este o pacoste. *No healthy man or animal is occupied with love în any sense for more than a very small fraction indeed of the time he devotes to business and to recreations wholly un connected with love*. *A wife entirely preoccupied with her affection for her husband*, *a mother entirely preoccupied with her affection for her children*, *may be all very well în a book* (*for people who like that kind of book*); *but în actual life she is a nuisance*.

(Getting Married, în CP. B.S., p, 9.

CĂSĂTORIE

59 – Căsătoria se bucură de popularitate pentru că ea combină maximum de tentaţie cu maximum de posibilitate.

Marriage is popular because it combines the maximum of temptation with the maximum of opportunity.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

60 – Singurul om cu care nu trebuie să te căsătoreşti este cel pe care îl iubeşti, căci va face o sclavă totală din tine.

…the one man you should never marry was the man you were în love with, *because it would make a perfect slave of you*.

(Misalliance, p. 610)

61 – Oamenii care au considerat căsătoria fericită se recăsătoresc întotdeauna.

…people who have found marriage happy always marry again.

(D. Dilema, p. 539)

62 – Chiar în cele mai fericite căsnicii nu trece o zi fără să existe o mie de clipe de infidelitate.

…in the very happiest marriages not a day passes without a thousand moments of unfaithfulness. (M., p. 1283)

63 – Căsătoria este o loterie.

Marriage is a lottery.

(R., p. 1216)

EXISTENŢA

64 – Orice femeie devine o servitoare din ziua în care s-a căsătorit.

…every woman s-a charwoman from the day she's *married*.

(P. C, p. 1104)

65 – Ştiu că am început ca o pasiune şi am sfârşit ca o obişnuinţă, ca toţi soţii.

I know I began as a passion and have ended as a habit, like all husbands…

(S.U.I., p. 1246)

66 – De când s-a născut căsătoria, se ştie că marele artist este un soţ rău.

Since marriage began, *the great artist has been known as a bad husband*.

(M. & s., p. 341)

67 – Oamenii se căsătoresc pentru a avea companie, nu pentru depravare.

People marry for companionship, *not for debauchery*.

(O.T.N., III, p. 356)

68 – Oricât de mult am putea suferi cu toţii datorită căsătoriei, majoritatea dintre noi se gândesc atât de puţin la ea încât o considerăm o parte imuabilă a ordinii naturii, ca şi gravitaţia.

However much we may all suffer through marriage, *most of us think se little about it that we regard it as a fixed part of the order of nature*, *like gravitation*.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 2)

69 – Căsătoria ca realitate nu seamănă deloc cu căsătoria văzută ca ideal. Nu vreau să spun că este mai rea: pur şi simplu să spun că este diferită.

Marriage as a fact is not in the least like marriage as an ideal… *I do not mean that it is worse*: *I mean simply that it different*.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 20)

70 Căsătoria nu este o instituţie unică, invariabilă: ea se schimbă de la civilizaţie la civilizaţie, de la religie la

religie, de la cod civil la cod civil, de la frontieră la frontieră.

Marriage is not a single invariable institution: *it changes from civilization to civilization*, *from religion to religion*, *from civil code to civil code*, *from fronf tier to frontier*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 92)

71 – Căsătoria rămâne practic inevitabilă; cu cât vom recunoaşte aceasta mai curând, cu atât ne vom apuca mai curând de treabă pentru a o face decentă şi rezonabilă.

Marriage remains practically inevitable; *and the sooner we acknowledge this*, *the sooner we shall set to work to make it decent and reasonable*.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 2)

72 – Femeile nu se căsătoresc întotdeauna spre a fi fericite. Ele se căsătoresc adesea pentru a fi femei măritate şi nu domnişoare.

Women don't always marry for happiness… They often marry because they wish to be married women and not maids.

(F.F.P, p. 668)

73 – în condiţiile actuale abolirea căsătoriei ar lăsa femeile şi mai înrobite decât sunt acum.

…the abolition of marriage would, *other things remaining unchanged*, *leave women more efectually enslaved than they now are*.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 3)

74 – Pentru o femeie fără avere sau fără vreun talent

comercializabil, un soţ este mult mai necesar decât un stăpân unui câine. Nu este nimic mai vătămător pentru simţul nostru de demnitate umană decât vânătoarea de soţi care începe în fiecare familie atunci când fetele ajung bune de măritat. Dar acest lucru este inevitabil în condiţiile actuale şi părinţii care refuză să facă acest joc sunt părinţi răi, deşi pot fi oameni superiori.

To a woman without property or marketable talent a husband is more necessary than a master to a dog. *There is nothing more wounding to our sense of human dignity than the husband hunting that begins în every family when the daughters become marriageable*; *but it is inevitable tinder existing circum stances*; *and the parents who refuse to engage în it are bad parents*, *thought they may be superior individuals*.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 23)

75 – Adevărul este că viaţa de familie nu va fi niciodată decentă şi cu atât mai puţin înnobilatoare până când se va elibera de această oroare principală a dependenţei femeilor de bărbaţi. În prezent ea reduce diferenţa dintre căsătorie şi prostituţie la diferenţa dintre sindicalism şi munca neorganizată, cu un caracter temporar: fără îndoiala o diferenţă enormă în ceea ce priveşte ordinea şi confortul, dar nu o diferenţă de natură.

The truth is that family life will never be decent, *much less ennobling*, *until this central horror of the dependence of women on men is done away with*. *At present it reduces the differences between marriage and prostitution to the difference between Trade Unionism and unorganized cauzal*

labor: *a huge difference, no doubt, as to order and confort, hut not a difference în kind*.

I (Getting Married, în C.P.B.S., p. 23)

FAMILIE

76 Oamenii cu inima slabă sunt tiranii vieţii de familie.

…people with weak hearts are the tyrants of… family life.

(G.M., p. 589)

77 – Niciun fel de certuri nu sunt atât de frecvente şi de pline de mânie ca certurile de familie.

No quarrels are as frequent and angry as family quarrels.

(T.T.B.S., p. 129)

78 – Dacă ne-am putea alege rudele, am putea eventual micşora, selectându-le pe cele pentru care avem afinităţi, efectul repulsiv al obligaţiei de a ne place şi de a le admite în intimitatea noastră. Dar a ni se impune o persoană ca frate doar pentru că din întâmplare avem aceiaşi părinţi este insuportabil atunci când, aşa cum se poate întâmpla foarte uşor, este tipul de om pe care l-am ocoli cu grijă dacă ar fi fratele altcuiva… Ideea cea mai importantă de reţinut de aici este că, în prezent, familiile nu sunt ţinute laolaltă de către simţământul de familie, ci de simţăminte omeneşti. Familia cultivă simpatia, ajutorul reciproc şi alinarea, tot aşa cum acestea sunt cultivate de orice altă formă de asociere plăcută. Includerea însă a unei dragoste obligatorii, dictate, drept atribut al înrudirii apropiate nu este doar nenecesară,

ci de-a dreptul dăunătoare.

If we could choose our relatives, we might, by selecting congenial ones, mitigate the repulsive efect of the obligation to like them and to admit them to our intimacy. But to have a person imposed on us as a brother merely because he happens to have the same parents is unbearable when, as may ea sily happen, he is the sort of person we shoidd carefully avoid if he were anyone else's brother… The main point to grasp here is that families are not kept together at present by family feeling but by human feeling. The family cultivates sympathy and mutual help and consolation as any other form of kindly association cultivates them; but the addition of a dictated compulsory affection as an attribute of ne-ar idnship is not only unnecesary, but pozitively detri mental…

(Parents and Children, în C.P.B.S., pp. 91 – 92)

79 În toate turmele sunt oi negre. *There are black sheep în every flock*. (C.L., p. 327)

CUNOAŞTERE

ÎI CUNOAŞTERE

CUNOAŞTERE

80 – Activitatea este singura cale spre cunoaştere.
Activity is the only road to knowledge.
(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

81 – Cunoaşterea nu este proprietatea nimănui.
…knowledge is no man's property.
(M… p. 1282)

82 – Conştiinţa unui lucru nu înseamnă cunoaşterea lui; dacă ar fi aşa, peştii ar şti mai mult despre mare decât geografii şi naturaliştii.

Consciousness of a fact is not knowledge of it; *if it were*, *the fish would know more of the sea than the geographers and the naturalists*.

(B. M" p. 919)

EDUCAŢIA MATERIALISTA

83 – îl compătimesc pe bietul neurotic care spune că „Omul născut din femeie are viaţa scurtă dar plină de necazuri", tot aşa cum compătimesc un beţivan sentimental; şi ştiu că adevărata religie de astăzi a fost făcută posibilă doar de fizicienii materialişti şi criticii ateişti care au întreprins pentru noi operaţia preliminară indispensabilă de a ne descotorosi complet de superstiţiile ignorante şi vicioase care ne-au fost vârâte pe gât ca religie în copilăria lipsită de apărare.

I pity the poor neurotic who can say, *„Man that is born of a woman hath but a short time to live*, *and is full of misery*", *as I pity a maudlin drunkard*; *and I know that the real religion of today was made possible only by the materialistic-physicists and atheist-critics who performând for us the indispensable preliminary operation of purging us thoroughly of the ignorant and vicious superstitions which were thrust down our throats as religion în our helpless childhood*.

(S.R., pp. 23 – 24)

RAIUL ŞI IADUL

84 – Raiul, aşa cum e conceput în mod convenţional, e

un loc atât de stupid şi plicticos, atât de nefolositor, atât de nenorocit încât nimeni n-a avut curajul să încerce a descrie o zi întreagă în paradis, deşi mulţi au descris o zi la marginea mării; iar părerea generală este exprimată în proverbul: „Raiul e pentru evlavioşi şi iadul e pentru prieteni”…*Heaven*, *as conventionally conceived*, *is a place se inane*, *se dull*, se *useless*, *se miserable*, *that nobody has ever ventured to describe a whole day în heaven*, *though plenty of people have described a day at the seaside*; *and*… *the genuine popular verdict on it is*

24 George bernard shaw cunoaştere *expressed* in the *proverb*: „*Heaven for holiness and Hell for company*”.

(Parents and Children, în CPB. S., p. 63)

CREDINŢA

85 – Fereşte-te de omul al cărui zeu este în ceruri.

Beware of the man whose god is in the skies.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

MINUNI

86 – O minune este un lucru imposibil care, cu toate acestea, este posibil.

A miracle is an impossible thing that is nevertheless possible.

(B.M., p. ¡¡57)

87 – Lumea este plină de minuni. Conştiinţa, de exemplu, este un întreg miracol. Naşterea este un miracol; viaţa este un miracol. Moartea a fost şi ea un miracol până

destul de recent, când Weismann a demonstrat într-un mod plauzibil că poate fi considerată ca un produs întârziat al selecţiei naturale. În orice caz, există o mulţime de minuni împrejurul nostru, iar cel care le neagă existenţa este întotdeauna un om care greşeşte în definirea minunii. Prin minune el înţelege doar ceva care nu este obişnuit şi la care nu s-a aşteptat. Minunile pot fi împărţite în două mari categorii: 1) Evenimente miraculoase a căror apariţie reală nu este contestată sau pusă la îndoială. 2) Evenimente miraculoase a căror apariţie nu este în general admisă. De exemplu, se presupune despre un anume Lazăr că a trăit miracolul vieţii. Nimeni nu se îndoieşte sau nu neagă aceasta. Se pretinde în continuare că Lazăr s-a sculat din morţi la comanda lui Cristos. Deşi aceasta a fost o ispravă mult mai simplă decât a te naşte, nimeni nu crede că el a făcut-o cu adevărat, cu excepţia oamenilor care sunt capabili să creadă orice. Cauza este destul de evidentă. Niciunul din noi nu a văzut vreodată un om sculat din morţi, în afara cazului că era pe malul vreunui râu alături de un poliţist calificat în arta de a produce respiraţia artificială. Şi încercăm să scăpăm chiar şi de această excepţie prin controversa evident Ţinuţilă că înviatul nu a fost mort, ci doar înecat. Cu /toate acestea, distincţia dintre o minune familiară şi una fără precedent explică în linii mari de ce suntem creduli faţă de unele minuni şi increduli faţă de altele. Dar aceasta nu explică toate cazurile. Există anumite feluri de minuni care ne încântă imaginaţia, atât de mult, sau care ne promit uşurare sau vreun fel de profit, încât le credem în ciuda experienţei. Doctorii, ca şi vrăjitoarele, declară că săvârşesc toate minunile atribuite fondatorilor

religiilor şi, deşi dau greş zilnic, oamenii sunt trimişi chiar la închisoare pentru că se îndoiesc de astfel de profesiuni. *The voorid is full of miracles*. *Consciousness*, *for instance*, *is a complete miracle*. *Birth is a miracle*; *life is a miracle*; *and death was a miracle until quite recently*, *when Weismann macle out a very plauzible case for regarding it as a rather late product of na*

2ß George bernard shaw cunoaştere *lurdl selection*. *Anyhow*, *there are lots of miracles about*; *and the man who denies their existence is always a man who is simply wrong in his definition of a miracle*. *By a miracle he means only something that he is not accustomed to and did not expect*. *Miracles can be divided into two main classes*: (*1*) *Miraculous events as to the actual occurrence of which there is no question and no doubt*. (*2*) *Miraculous events of ichich the occurrence is not generally admitted*. *For instance*, *it is alleged of a certam Lazarus that he achieved the miracle of living*; *and nobody doubts or denies this*. *It is further alleged that Lazarus rose from the dead at the command of Jesus*. *Though this icas a very much simpler ficat than to get born and up*, *yet nobody believes that he actually did it except people who would believe anything*. *The reason of this is obrious enough*. *None of us has ever seen a man caised from the dead except on the banks of the Serpentine by a policeman schilled in the art of inducing artificial respiration*; *and even this exception we try to get out of by the manifestly futile contention that the resurrected one was not dead – that he was only drozvned*. *Still*, *the distinction between a familiar miracle and an unprecedented one accounts roughly for a*

good deal of the fact that we are credulous as to some miracles and incredulous as to others. But it does not account for all of it. There are certam kinds of miracles that se please our imaginations or promise us relief or profit of some sort that we believe them is spite of experience. Doctors, like witches, profess to perform at the miracles attributed to founders of religions; and though they fail daily, people are actually sent to prison for doubting such professions.

(S.R... pp. 43 – 44)

88 – Dacă crezi că soarele va răsări mâine dimineaţă, renunţi cu totul la dreptul de a nega că pot transforma un câine într-o pisică, doar pe motiv că o astfel de metamorfoză este o minune. Dar aceasta nu schimbă faptul că toată lumea crede că soarele va răsări mâine şi că nimeni nu crede că eu pot transforma un câine într-o pisică. Să mărturisim deci că omul care susţine că minunile trebuie să fie sau credibile sau incredibile şi că unele minuni sunt credibile (aşa cum sunt fără îndoială), atunci toate minunile1 trebuie să fie credibile, este cel mai incurabil logician fantezist. Adevărul este că unele minuni sunt credibile şi altele sunt incredibile şi că fiecare tip de om trage linia de demarcaţie în alt loc... Am dobândit convingeri şi am pierdut convingeri; dar niciodată nu am adoptat o nouă convingere doar pentru că deja nutream convingeri la fel de incredibile. De asemenea nu am lepădat niciodată o credinţă, deoarece lepădasem deja altele la fel de credibile. Imaginaţia omenească nu acţionează astfel.

If you believe that the sun tvill râse tomorrow morning, you give up all right to deny that I can turn a dog into a cât

merely on the ground that such a metamorphosis is a miracle. *But that does not alter the fact that everybody believes that the sun will râse tomorrow*, *and that nobody believes that I can turn a dog into a cât*... *Let us confess*, *then*, *that the man who argues that miracles must be either credible or* George bernard shaw cunoaştere *incredible*, *and that if some miracles are credible* (*as they undoubtedly are*), *then all miracles must be credible*, *is the most hopelessly un real kind of logi-gician*. *The plain facts are that some miracles are credible and some are incredible*, *and that every different sort of man draws the line în a different place*... *I have gained beliefs and fost beliefs*; *but I never took on a new belief merely because I already entertained beliefs just as incredible*; *and I never threw off a belief merely because I had already thrown off others just as credible*. *That is not the way the human imagination works*.

(S. R... pp. 44 – 47)

PRINCIPII DE BAZĂ

89 – Să nu vorbeşti despre principii de bază: nu există aşa ceva.

You mustn t talk about first principles: *they don't exist*.

(A.Y.C.O.L., p. 23)

t

ADEVĂR

90 – Cel care spune adevărul şi care nu-şi poate ţine gura în anumite ocazii, poate face tot atât de mult rău ca o întreagă universitate plină de oameni instruiţi pentru a spune minciuni.

…a truth-teller who cannot hold his tongue on occasion may de as much mischief as a whole university full of trained liars.

(O.I., p. 78)

91 – Doar jumătăţile de adevăr sunt periculoase.
It is only the half truths that are dangerous.
(D. Dilema, p. 512)

92 – Adevărul nu are nevoie de martiri.
Truth… needs no mortyrs.
(A. & L" p. C88)

93 – Dacă ar fi cunoscut adevărul, am vrea cu toţii ca rugăciunile noastre să fie ascultate doar pe jumătate: jumătatea agreabilă.

the truth were known, *we all want our prayers to be ahswered only by halves*: *the agreeable halves*, *f* (F.F.P., p. 667)

!) 4 – Modul meu de a glumi este de a spune adevărul. Este cea mai amuzantă glumă din lume. *My way of joking is to tell the truth*. *It's the funaiest joke in the world*.

(J.B.O.I., p. 418)

CAUZALITATE ŞI ÎNTÂMPLARE

95 – O Primă Cauză e o contradicţie de termeni, căci în Cauzalitate fiecare cauză trebuie să aibă o cauză; ca atare nu poate exista o Primă Cauză tot aşa cum nu poate exista un prim centimetru într-un cerc. Dacă admiţi o dată o cauză care nu are cauză, renunţi cu totul la Cauzalitate. Şi dacă faci

aceasta, poţi la fel de bine susţine că totul se creează singur. Dar aceasta se poate realiza numai dacă este viu. Astfel ajungi înapoi la mister şi poţi la fel de bine George bernard shaw cunoaştere mărturisi în ignoranţa şi capacitatea ta limitată, că universul este inexplicabil.

A First Cauze is a contradiction în terms, *because* în *Cauzation every cauze must have a cauze*; *and therefore there can no more be a First Cauze than a first inch în a circle*. *If you orice admit a cauze that is uncaused*, *you give up Cauzation altogether*. *And if you de that*, *you may as well say that everything makes itself*. *But it can only de that if it is alive*: *so you are back again at your mystery*, *and may as well confess that to your ignorance and limited faculty the universe is unaccountable*.

(S.R., pp. 128 – 129)

96 – întreaga viaţă este o serie de întâmplări; dar când descoperi că majoritatea lor sunt îndreptate într-o singură direcţie, poţi presupune că îndărătul lor se găseşte ceva ce nu este accidental.

All life is a series of accidents; *but when you fiind most of them pointing all one way*, *you may guess that there is something behind them that is not accidental*.

(S. R… p. 129) RAŢIUNE ŞI ABSURDITATE

97 – Funcţia reală şi desigur etern indispensabilă a Raţiunii este de a născoci mijloacele pentru satisfacerea voinţei, în timp ce esenţa Raţionalismului este de a o înălţa la rangul de prim motor al acţiunii umane – aburul în locul maşinii.

*…the real and of course eternally indispensabile function of Reason is tot de vise the means for the satisfa*ction *of the will, whereas the essence of Raţionalism is tot set it up as being the prime motor of human action – the steam instead of the engine*… (C.L., p. 316)

98 – Atunci când o critică logică a lumii, din punctul de vedere al oricărui sistem de gândire sau etic.

reduce lumea la absurditate sau crimă, atunci este redus la absurditate sistemul şi nu lumea; întreaga critică, oricât de ingenioasă, poate fi cu siguranţă înlăturată ca fiind nefolositoare.

When a logical criticism of the world, from the point of vieio of any system of thought or ethics, reduces the world to absurdity or crime, then it is the system, and not the world, which has been reduced to absurdity; and the whole criticism, however ingenious, may safely be discardes as zile.

(C.L., p. 683)

99 – Absurditatea nu este niciodată sinceră.

Nonsense is always insincere.

(D. Dilema)

100 – Cinstea absolută este o abstracţie tot atât de absurdă cum ar fi temperatura absolută sau valoarea absolută.

Absolute honesty is as absurd an abstraction as absolute temperature or absolute value.

(O.T.N., I. p. 245)

cunoaştere

GEORGE bernard shaw
FILOSOFI

101 – Filosofii se nasc, nu se fac.
Philosophers are born, *not made*.
(M. C, p. 1126)
GÂNDUL

102 – în afara ghidului, nimic nu rămâne frumos şi interesant, căci gândul este viaţa.
Nothing remains beautiful and interesting except thought, *because the thought is the life*. (B.M., p. 959)
CURIOZITATE

103 – Curiozitatea nu moare niciodată.
Curiosity never dies.
(F.F., p. 1402)
EXPERIENŢA

104 – Ne fac înţelepţi nu amintirile trecutului nostru, ci responsabilităţile viitorului.
…*we are made wise not by the recollections of our past*, *but by the responsabilities of our future*. (B.M., p. 921)

105 – Teama este începutul înţelepciunii.
…*fear is the begining of wisdom*.
(L.M., p. 398)

10G – Oamenii sunt înţelepţi nu în proporţie cu experienţa lor, ci în proporţie cu capacitatea lor ele

experienţă.

Men are icise în proportion, not to their experience, hut to their capacity for experience.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 193)

107 – Timpul dinaintea omului este cel care îl stă-l uneşte, nu cel din urma sa.

It is the time ahead of a man that controls him, not the time behind him.

(T.T.B.S., p. 8)

108 – învăţăm din istorie că oamenii nu învaţă niciodată nimic din istorie.

We learn from history that men never learn anything from history.

(P. e, p. 1094)

109 – Dacă am putea învăţa doar din experienţă, pietrele Londrei ar fi mai înţelepte decât cel mai înţelept om al său.

we could learn from mere experience, the stones of London would be wiser than its wisest men.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 193)

110 – Merită întotdeauna să faci un lucru greşit ca să descoperi cum să nu-l faci, ceea ce constituie un important pas înainte în descrierea modului cum trebuie făcut.

It is always worth while tot de a thing the wrong way George bernard shaw cunoaştere *în order to fiind out how not* tot de *it, which is an important step towards finding out*

how tot de it.

(C.L., p. 476) VIITOR

111 – Viitorul nu există până ce nu devine prezent. *There is no such thing as the future until it is the present*.

(B.M., p. 936)

112 – Săptămâna viitoare nu înseamnă nimic pentru mine, cum nu înseamnă nimic pentru oricine alt cineva.

Next week is nothing to me or to anyone else… (C.L., p. 661)

113 – Orice este mai bun decât nesiguranţa.

Anything is better than uncertainty.

(B.M., p. 861)

114 – Nimic nu este sigur în afara nesiguranţei.

…*nothing is certam but uncertainty*.

(B.M., p. 862)

REGULI

115 – Regula de aur este aceea ca nu exist! reguli de aur.

The golden rule is that there are no golden rules.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 188)

116 – Natura detestă vidul.

Nature abhors a vacuum.

(G. M… p. 582)

VIS ŞI REALITATE

117 – Fiecare om care îşi înregistrează iluziile furnizează date pentru psihologia cu adevărat ştiinţifică pe care lumea o aşteaptă încă.

Every man who records his illusions is providing data for the genuinely scientific psychology which the world still waits for.

Man and Superman, în C.P.B.S… p. 161)

178 – Orice vis poate fi transpus în viaţă de către cei care sunt destul de puternici pentru a crede în el… *every dream could be willed into creation by those strong enough to believe în it*.

(C. L… p. 627)

119 – Oamenii fără imaginaţie încearcă să facă lucruri care să dureze pe vecie, ba chiar vor să trăiască pe vecie ei înşişi.

People with no imagination try to make things which will last for ever, and even want to live for ever themselves.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 45)

120 – Este implicit în idealul însuşi faptul că trebuie să fie unic.

…it is indeed implicit in the ideal itself that it should be unique.

(O. l., P. 19)

RELATIVITATE

121 – Caracterul irezistibil al unei înlănţuiri logice stă

nu în logică, ci în acceptabilitatea concluziei de către persoana căreia i se adresează. De exemplu, pedeapsa corporală este după părerea mea o practică abominabilă: argumentele care pledează pentru ea sunt însă „irezistibile" pentru acei ce o aprobă.

The irresistibility of a chain of logic lies, not in the logic, but in the acceptability of the conclusion to the person addressed. For instance, corporal punishment is an abominable practice to my mind; but the reasons for it are „irresistible" to those who approve of it.

(C.L., p. 302)

122 – Puteţi considera drept o regulă generală faptul că la Londra nimic nu este mai periculos decât să fii prezentat cuiva, pentru că nu poţi şti cine îţi e prieten sau duşman odată ce a ajuns în situaţia în care oricum trebuie să te porţi frumos cu el: iar dacă nu a ajuns în această situaţie nu merită să faci cunoştinţă.

…you may take it as a generat rule în London that nothing is so dangerous as an introduction, because no man knows a friend from an enemy when orice he has attained a. position în which it is necessqry to be civil to him anyhow; and unless he has attained this position nobody thinks his introduction worth having.

(C. L" p. 628)

123. Englezii nu vor fi niciodată sclavi: ei sunt liberi să facă ceea ce le permite Guvernul şi opinia publică.

Englishmen never will be slaves: they are free tot de *whatever the Government and public opinion allow them tot*

de.

(M. & S., p. 373)

124 – Dragostea pentru economie este rădăcina tuturor virtuţilor.

The love of economy is the root of all virtue.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

EXIGENŢA

125 – Ai grijă să primeşti ceea ce îţi place, sau vei fi obligat să-ţi placă ceea ce primeşti. Acolo unde nu există ventilaţie acrul proaspăt e declarat nesănătos.

Unde nu există cunoaştere, ignoranţa se autointitulează j. ştiinţă.

Take care to get what you like or you will be forced to like what you get. *Where there is no ventilation fresh ar is declared unwholesome*… *Where there is no knoioledge ignorance calls itself science*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 194)

126 – Dacă cineva îţi arată caracterul într-o oglindă şi îţi dovedeşte că trebuie spălat şi nu spoit, nu are rost să spargi oglinda. Du-te şi fă rost de săpun şi apă.

If a man holds up a mirror to your nature and shows youjhat it needs washing – not white washing – it is no use breaking the mirror. *Go for soap and water*. (T.T.B.S., p. 134)

CONDIŢIONARE

127 – Nimic nu poate fi necondiţionat: în consecinţă nimic nu poate fi gratuit.

Nothing can be un condiţioned: *consequently nothing can be free*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

PROSTIE

128 – Este periculos să fii sincer clacă nu eşti şi prost.

It is dangerous to be sincere unless you are also stupid.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 195)

v 129 – Dacă cineva este pur şi simplu prost, prostia se va înrăutăţi prin practicarea ei de-a lungul vieţii, în loc să se amelioreze.

If a person is a bate fool, *the folly will get icorse*, *not better*, *by a long life's practice*.

(C. L" p. 275)

130 – Nimeni nu poate fi un specialist pur fără a fi un idiot în sensul strict al cuvântului. *No man can be a pure specialist without being in the strict sense an idiot*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

CUNOAŞTEREA COMPORTAMENTULUI

< 131 – Ceea ce un om crede se poate stabili nu din mărturisirile sale de credinţă, ci din supoziţiile pe baza cărora acţionează de obicei.

ţionează cu o forţă colosală, care câteodată ne distruge; dar ei nu vorbesc. Vorbirea aparţine centrilor superiori. În întreaga mare poezie şi literatură a lumii vorbesc centri superiori. În orice conversaţie respectabilă vorbesc centri superiori, chiar atunci când nu spun nimic sau spun minciuni. Dar centri inferiori sunt prezenţi tot timpul: un fel de secret care ne face pe toţi să ne simţim vinovaţi, deşi ei

sunt muţi.

We all have… our lower centres and, our higher centres. Our lower centres act with a terrible power that sometimes destroys us; but they don't talk. Speech belongs to the higher centres. În all the great poetry and literature of the world the higher centres speak. În all respectable conversation the higher centres speak, even when they are saying nothing or telling lies. But the lower centres are there all the time: a sort of guilty secret with every one of us, though they are dumb.

(T.T.B.S., p. 112)

135 – Omul este condus de frumuseţe, de farmec.

Man is ruled by beauty, by charm.

(P. C, p. 1101)

136 – Ceea ce este poezie pentru un om este lascivitate pentru altul. Ceea ce este pasiune pentru o femeie este indecenţă pentru alta.

One man's poetry is another man's prunency. One woman's passion is another woman's împropriety. (T.T.B.S., p. 123 – 124)

J 37 – Tăcerea este cea mai perfectă expresie a dispreţului.

Silence is the most perfect expression of scorn. (B.M., p. 945)

138 – Decenţa nu poate fi discutată fără indecenţă.

Decency cannot be discussed without indecency.

(B.M., p. 912)

139 – Cei care înţeleg râul îl iartă; cei care nu îl pot suferi îl distrug.

Those who understand evil pardon it; *those who resent it destroy it*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 194)

140 – Secretul iertării tuturor lucrurilor este să nu înţelegi nimic.

…*the secret of forgiving everything is to understand nothing*.

(G.M., p. 553)

141 – Treaba tuturor e treaba nimănui.

…*everybody's business is nobody's business*…

(A. C, p. 1017)

142 – Nu rezista niciodată tentaţiei: încearcă toate lucrurile: apucă-l imediat pe cel care este bun.

Never resist temptation: *prove all things*: *hold fast that which is good*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 188)

143 – Oamenii exagerează întotdeauna valoarea lucrurilor pe care nu le au. Apreciezi ceea ce nu ai obţinut.

…*people always exaggerate the value of things they haven't got*… *You value what you have not got*… (M.D., p. 162)

144 – Nimic nu aduce oamenii în fire ca foamea.

Nothing brings people to their senses like hunger

(O., p. 711)

145 – Vulpea nu declară doar că strugurii pe care nu îi poate ajunge sunt acri; ea insistă că porumbarul la care *poate* ajunge este dulce.

…*the fox not only declares that the grapes he cannot get are sour*: *he also insists that the sloes he can get are sweet*.

(O.I.P. 22)

146 – Un om devine cu atât mai ros de griji cu cât posedă mai mult decât ceea ce-i foloseşte.

The more a man possesses over and above what he uses, *the more careworn he becomes*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

147 – Când ceva nu ne mai interesează, nu-l mai ştim.

…*When anything no longer interests us we no longer know it*.

(B.M., p. 939)

148 – Satisfacţia înseamnă moarte. *Satisfaction is death*.

(O., p. 705)

149 – Cea mai proastă parte a rutinei este că, deşi se presupune că îi mulţumeşte pe toţi, în realitate nu mulţumeşte pe nimeni.

…*the worst of a routine is that, though it is supposed to suit everybody*, *it really suits nobody*. (P. & P., p. 277)

150 – Marele lucru în viaţă este să fii simplu.

The great thing in life is to be simple…
(G. C, p. 808)

151 – Totul este periculos dacă nu-l iei la timpul potrivit.

Everything is dangerous unless you take it at the right time.

(D. Dilema, p. 511) MĂREŢIE ŞI MICIME

152 – Măreţia este singura senzaţie a micimii.

Greatness is the only one of the sensations of littleness.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

153 – Diferenţa dintre cel mai superficial dintre rutinari şi gânditorul cel mai profund apare, ultimului, neînsemnată, iar primului, infinită.

The difference between the shallowest routineer and the deepest thinker appears, to the latter, trifling; to the former, infinite.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

154 – Zeii sunt îngăduitori fată de micime.

…*the gods are patient with littleness*.

(C.L., p. 250)

155 – Cel mai josnic renghi pe care ni l-ar putea juca zeii este de a ne crede pe cuvânt.

…*the meanest trick our gods can play on us is to take us at our words*.

(O.T.N., III, p. 288)

156 – Fiinţele superioare au nevoie de cel mai mult timp pentru a se maturiza. Şi sunt cele mai neajutorate în timpul imaturităţii lor.

It is the highest creatures who take the longest to mature, and are the most helpless during their immaturity.

(B.M., p. 906)

157 – Doi oameni morţi de foame nu pot şi de două ori mai flămânzi ca unul singur, dar doi ticăloşi pot fi de zece ori mai răi decât unul.

Two starving men cannot be twice as hungry as one; *but two rascals can be ten times as vicious as one*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 195)

GENIU

158 – Geniul poate fi sau realizat complet în ceea ce priveşte talentul şi cunoaşterea artistică, sau doar o abilitate încă nu prea intens cultivată, prelungită de un farmec natural, aşa cum se întâmplă de obicei.

…genius may be either wholly realized in artistic knowledge and faculty… or it may only be a not very

In a stupid nation the man of genius becomes a god; *everybody worships him and nobody does his will*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

163 – Există două soiuri de genii pe lume. Unul este produs de soiul care se avântă uneori spre divinitate tot aşa cum alteori dă înapoi spre maimuţă. Celălalt este pur şi

simplu monstrul produs de excesul întâmplător al unei facultăţi muzicale, musculare sau chiar sexuale. Uriaşul aparţine pe de-a-ntregul acestei categorii: are geniul înălţimii. Al doilea fel de geniu nu cere pregătire: el (sau ea) îşi duce la capăt treaba pe loc şi fără efort, oricare ar fi ea şi disprețuiește truda. Pentru primul lucrurile stau cu totul altfel. Este imatur la 30 de ani şi deşi are neapărată nevoie de educaţie (fiind cu atât mai puţin copil al naturii cu cât este mai avansat în evoluţie) nu găseşte decât erori până când nu se autoinstruieşte cu trudă. Eu sunt un geniu din prima categorie şi tu la fel; dar eu îmi cunosc condiţia şi preţul pe care trebuie să-l plătesc pentru desăvârşire, pe când tu apelezi întotdeauna la experienţa celeilalte categorii pentru a-ţi justifica propria delăsare.

There are two sorts of genius în this world. *One is produced by the breed throwing forward to the godlike man*, *exactly as it sometimes throws backward to the apelike*. *The other is the mere monster produced by an accidental excess of some faculty – musical*, *muscular*, *sexual even*. *A giant belongs properly to this category*: *he has a genius for altitude*. *Now the second order of genius requires no education*: *he* (*or she*) *does la orice and without effort his ficat*.

PRIETENI

169 – Nu ţi-ai găsit cel mai bun prieten în tine însuţi?

Have you not found your best friend în yourself? (B.M., p. 957)

170 – Singurul serviciu pe care un prieten ţi – 1 poate face, într-adevăr, este să-ţi menţină curajul punându-ţi în

faţă o oglindă în care să-ţi vezi propria imagine.

The only service a friend can really render is to keep up your courage by holding up to you a mirror în which you can see a noble image of yourself.

(C.L., p. 828)

171 – Doar cei ce s-au ajutat singuri ştiu cum să-i ajute pe alţii şi să respecte dreptul lor de a se ajuta singuri.

Only those who have helped themselves know how to help others, and to respect thier right to help themselves.

(O.I., p. 39)

FERICIRE ŞI NEFERICIRE

172 – Nu este natural să nu fii fericit.

It's not natural not to be happy.

(S.U.I., p. 1221)

173 – Fericirea şi Frumuseţea sunt produse secundare.

Happiness and Beauty are by-products.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

174 – Dă unui om sănătate şi un ţel de urmat şi nu se va opri o clipă să se întrebe dacă este fericit sau nu.

Give a man health and a course to steer; *and he* îl *never stop to trouble about whether he's happy or not*.

(C.B.C., p. 329)

175 – Cel care doreşte o viaţă de fericire alături de o femeie frumoasă, doreşte să se bucure de gustul vinului ţinându-l tot timpul în gură.

He who desires a lifetime of happiness with a beautiful woman desires to enjoy the taste of wine by Iceeping his mouth always full of it.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

176 – Fericirea nu contează niciodată în faţa Naturii.

…*happiness never matters to Nature*.

J (Man and Superman, în C.P.B.S., p. 169)

177 – Secretul de a fi nefericit constă în a avea răgazul necesar pentru a-ţi bate capul dacă eşti sau nu nefericit. Leacul constă în ocupaţie, căci ocupaţia înseamnă preocupare; iar omul preocupat nu este nici fericit, nici nefericit ci pur şi simplu viu şi activ, ceea ce este mai plăcut decât orice fericire, până te-ai săturat de asta. De aceea, ca să fii fericit, trebuie să fii obosit. Muzica după cină e plăcută; muzica înainte de micul dejun este atât de neplăcută încât e pur şi simplu nenaturală. Pentru oamenii care nu sunt surmenaţi, vacanţa e o pacoste. Pentru oamenii surmenaţi şi care-şi pot permite o vacanţă, aceasta devine un rău necesar. O vacanţă nesfârşită e o definiţie cât se poate de cuprinzătoare a iadului.

The secret of being miserable is to have leisure to bother about whether you are happy or not. *The cure for it is occupation*, *because occupation means preoccupation*; *and the preoccupied person is neither happy nor unhappy*, *but simply alive and active*, *which is pleasanter than any happiness until you are tired of it*. *That is why it is necessary to happiness that one should be tired*. *Music after dinner is pleasant*: *music before breakfast is so umpleasant as to be*

clearly urmatural. *To people who are not overworked holy days are a nuisance*. *To people who are, and who can afford them, they are a troublesome necessity*. *A perpetual holiday is a good working definition of hell*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 63)

178 – Nefericirea este o avertizare de a merge mai departe, nu de a sta jos.

Unhappiness is a teaming to move on, not to sit down.

(C.L., p. 313)

179 – Marile evenimente sentimentale sunt întotdeauna eşecuri.

…great sentimental events always are failures.

(J.E.O.I., p. 443)

180 – Durerea cea mai intolerabilă este produsă prin prelungirea celei mai intense plăceri.

The most intolerable pain is produced by prolonging the keenest pleasure.

(Man and Superman, în C.P.B.S… p. 192)

III MORAVURI ŞI INSTITUŢII SOCIALE

TRADIŢIE

181 – Tradiţia include toate neajunsurile cât şi toate lucrurile desăvârşite.

The tradition includes all the shortco7 nings as well as the excellencies.

(L. M, p. 202)

MORALITATE

182 – Atac moralitatea curentă întrucât a ajuns să însemne un sistem de respectare strictă a unor reguli fixe de conduită. Astfel, un om „moral" este cel care respectă cele zece porunci: iar un om „imoral" este cel care le încalcă. În rândui claselor cugetătoare acest rău (căci aşa îl socotesc eu) este intensificat prin adăugarea la ce le zece porunci a unor obligaţii sentimentale de a acţiona în funcţie de standardele ideale de eroism… în clipa în care începem să venerăm aceste porunci şi idealuri de dragul lor, le plasăm de fapt în opoziţie cu însuşi scopul pe care au fost menite să îl servească, adică fericirea umană.

1 attack the current morality because it has come to mean a system of strict observance of certam fixed rules of conduct. *Thus*, *a* „*moral*" *man is one icho keeps the ten commandments*; *and an* „*immoral*".

man is one who breaks them. *Among the more thoughtful classes this evil* (*for such I hold it to be*) *is intensified by the addition to the ten commandit is no more to be excused for its own sake than* „*immorality*".

(C.L., p. 278)

EGALITATE

185 – Egalitatea este fundamentală în toate compartimentele organizării sociale.

Equality is fundamental în every departament of social organization.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

186 – Ei bine, majoritatea legilor sunt şi toate legile ar trebui să fie mai tari decât cel mai puternic individ.

Noio most laws are, and all laws ought to be, stronger than the stronges individual.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 1)

SOCIALIŞTI

187 – Mulţi oameni sunt socialişti fără să o ştie.

…many people are socialists without knowing it…

(C.L., p. 576)

REVOLUŢIONAR

188 – O persoană sub treizeci de ani care nu este un revoluţionar, deşi cunoaşte ordinea socială existentă, este un om inferior.

Any person under the age of thirty, xoho, having any knowledge of the existing social order, is not a revoluţionist, is an inferior.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 167)

189 – Un revoluţionar este acela care doreşte să înlăture ordinea socială existentă şi să încerce să construiască una nouă.

A revoluţionist is one who desires to discard the existing social order and try another.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 187)

JUSTIŢIE – INJUSTIŢIE

190 – Justiţia rămâne justiţie chiar dacă este întotdeauna întârziată şi chiar dacă este în final iacuia din

greşeală.

Justice is none the less justice though it is always delayed, and finally done by mistake.

(T.T.B.G., p. 1163)

191 – Dacă cea mai înaltă curte nu poate fi pusă în mişcare de cel mai umil individ, justiţia este o batjocură.

Unless the highest court can be set în motion by the humblest individual justice is a mockery.

(G., p. 1302)

192 – Este de datoria unui judecător să aibă grijă ca să nu existe niciun rău fără remediu.

It is the business of a judge to see that there is no wrong without a remedy.

(G., p. 1303)

193 – Milioanele sunt prin ele însele nedrepte.

…millions are în themselves an injustice. (M… p. 1280)

cept for the blood; *a mud bath for every soul concerned în it*.

(B.M., p. 875)

199 – Fac distincţie între îndemânarea tehnică a gânditorului şi tacticianului care dă maselor o politică şi calităţile maselor care le determină să dorească o linie politică.

…I distinguish between the technical schill of the thinker and tactician who provides the masses with a policy, and the qualities in the masses which lead them to want a policy.

(C.L., p. 389)

200 – Niciun ordin nu este lipsit de raţiune şi toate ordinele sunt lipsite de popularitate.

No order is unreasonable; *and all orders are un popular*.

(P. C, p. 1092)

ARGUMENTE

201 – Există discuţii în care vătraiul este singurul argument posibil.

…there are discussions în which the poker is the only possible argument.

(G. M… p. 581)

PARAZITISM

202 – în zilele noastre un gentleman este un om care are destui bani pentru a face ceea ce ar face orice prost dacă şi-ar putea permite; cu alte cuvinte să consume fără să producă.

A gentleman of our days is one who has money enough tot de what every fool would de if he could afford it: *that is*, *consume without producing*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

203 – Adevăratul diagnostic al nobilimii moderne o parazitismul.

The true diagnostic of modern gentility is părăsitism.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

204 – Omul este singurul animal care se consideră

bogat în proporţie cu numărul şi voracitatea paraziţilor să-i.

Man is the only animal which esteems itself rich în *proportion to the number and voracity of its părăsites*.

J (Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

205 – Impozitele sunt ocupaţia principală a unui cuceritor al lumii.

…*taxes are the chief business of a conqueror of the world*.

(C & c., p. 264) COMITET – CLICA

206 – Există doar un singur comitet care este mai bun decât un comitet din doi; acesta este un comitet clin unu.

There is only one sort of committee that is better

INIMIMIIIMIIIMMIMIIIHIHI

GEORGE BERNARD SHAW

MORAVURI ŞI INSTITUŢII SOCIALE

than's committee of two: *and that is a committee of one*.

(A. C, p. 1025)

207 – Clicile cele mai rele sunt formate dintr-un singur om.

…*the worst cliques are those which consist of one man*.

(B.M., p. 947) ORGANIZAŢII RELIGIOASE

208 – Toate organizaţiile religioase trăiesc vânzându-se bogaţilor.

All religious organizations exist by selling themselves to the rich.

(M. B" p. 480)

CIVILIZAŢIE

209 – Civilizaţia este o boală produsă de obişnuinţa de a construi societăţile dintr-un material putred. *Civilization is a disease produced by the practice of building societies with rotten material*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., pp. 193 – 194)

SUPERIORI ŞI INFERIORI

210 – Dacă doi oameni călăresc acelaşi cal, unul trebuie să călărească în spatele celuilalt.

7/ *tivo men râde the same horse*, *one must râde behind*.

(A. C, p. 1024)

211 – Atât stăpânii cât şi servitorii sunt tirani, dar stăpânii depind cel mai mult de ceilalţi.

Masters and servants are both tyrannical; *but masters are the more dependent of the two*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

212 – Când stăpânul ajunge să facă totul prin sclavul său, sclavul devine stăpânul său, acesta nemaiputând trăi fără el.

…*when the master has come tot de everything through the slave*, *the slave becomes his master*, *since he cannot live without him*.

(B.M., p. 958)

PROFESIUNI ŞI TITLURI

213 – Toate profesiunile sunt conspiraţii împotriva nespecialiştilor.

All professions are conspiracies against the laity. (D. Dilema, p. 515)

214 – Oamenii mari refuză titlurile căci sunt geloşi pe ele.

Great men refuse titles because they are jealous of them.
(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 190)

215 – Titlurile îl disting pe omul mediocru, îl jenează pe cel superior şi sunt repudiate de cel inferior.

Titles distinguish the mediocre, *embarrass the superior*, *and are dizgraced by the inferior*.
(Man and Superman. În C.P.B.S., p. 190)
INTENŢII BUNE

216 – Iadul este pavat cu intenţii bune, nu cu intenţii rele.

Hell is paved with good intentions, *noi with bad ones*.
(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 193)

217 – Toţi oamenii au intenţii bune.
All men mean well.
(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 193)
SACRIFICIU

218 – Dacă începi prin a te sacrifica pentru acei pe care îi iubeşti, vei sfârşi urându-i pe aceia pentru care te-ai sacrificat.

If you begin by sacrificing yourself to those you love, you will end by hating those to whom you haoe sacrificed yourself.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 195)

219 – Sacrificiul de sine ne permite să-i sacrificăm pe alţii fără să roşim.

Self-sacrifice enables us to sacrifice other people without blushing.

(Man and Superman. În C.P.B.S… p. 195)

220 – Idealurile noastre, ca şi zeii din vechime, cer mereu sacrificii umane.

Our ideals, like the gods of old, are constantly demanding human sacrifices.

(O.I., p. 130)

221 – Martirajul este singurul mod prin care un om poate deveni faimos fără a avea talent.

Martyrdom… is the only way în which a man can become famous without ability.

CD. D., p. 240)

EXTREMISM ŞI FAIR PLAY

222 – Niciun om nu îndrăzneşte să exprime atât de mult din ceea ce gândeşte încât să-şi apară sieşi un extremist.

No man dares say se much of what he thinks as to appear to himself an extremist.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 194)

p.23 – Orice prost poate spânzura cel mai înţelept om

din ţară.

Any fool can hang the wisest man in the country. (S.B.P., p. 591)

224 – Dragostea pentru fair play este calitatea spectatorului, nu a protagonistului.

The love of fairplay is the spectator's virtue, *not the principal's*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

225 – Aici nu există niciun fair play pentru tine sau pentru oricine altcineva. Cine doreşte fair play?

Londra este o fortăreaţă în care oricine, ca străin, trebuie să-şi facă o spărtură pentru a intra. Apoi intră cu sabia în mână. Succesele, realizările, împlinirile înseamnă moarte. Din fericire ei luptă împotriva ta din spatele baricadelor pe fiecare stradă dacă ai dărâmat zidul, aşa că întotdeauna există un obstacol şi, prin urmare, întotdeauna există un scop în viaţă. *No fair play here for you or anyone else*. *Who wants fair play*? *London is a fortress în which every man must*, *as an outsider*, *batter a breach for himself*. *Then* în *sword în hand*. *Succes*, *achievement*, *fruition*, *is death*. *Fortunately*, *they fight you*, *from behind barricades în every street when you have carried the wall*; *se there is always an obstacle*, *and*, *consequently*, *an obiect în life*.

(C. L" p. SC8)

226 – În ceea ce mă priveşte promit că nu mă voi certa. Voi lupta dacă va fi nevoie; dar acesta este un lucru cu totul diferit: nu face sânge rău – îl purifică de fapt.

As for me I promise not to quarrell: *I'll fight il 1 have to*; *but that is quite a different thing*: *it makes no bad blood – clears it amay*, *în fact*.

(C.L., p. 748)

BUNELE MANIERE

227 – Păstrarea distanţelor este întregul secret al bunelor maniere; fără bunele maniere societatea omenească este intolerabilă şi imposibilă.

Keeping our distance is the whole secret of good manners: *and without good manners human society is intolerable and impossible*.

(A. C, p. 1033)

RESPECT – RESPECTABILITATE

228 – Oamenii care se respectă unii pe alţii stabilesc întotdeauna acorduri stricte şi corecte, rezervându-şi drepturile unul de dragul altuia ca şi pentru sine.

People who respect cach other always make strict and fair agreements, *rezerving their rights*, *cach for the other*'s *sake as well as for his own*.

(C.L., p. 643)

229 – Adresa nu este o garanţie a respectabilităţii.

…*the address is not a guarantee of respectability*.

(F.F.P., p. 659)

CINSTE

230 – Nu există bărbaţi perfect onorabili; dar fiecare bărbat adevărat are o trăsătură de onoare principală şi

câteva mai puţin însemnate.

There are no perfectly honorable men; *but every true man has one main point of honor and a few minor ones*.

(Man and Superman, în C.P.B.S… p. 190)

231 – Cinstea este invers proporţională cu tentaţia.

…*honesty varies inversely with temptation*.

(O.T.N., I., p. 245)

EGOISM

232 – Nimic nu-l face pe om mai egoist ca munca.

…*nothing makes a man se selfish as work*.

(C.B.C., p. 329)

ECONOMIE ŞI RISIPA

233 – Economia este arta de a obţine maximum din viaţă.

Economy is the art of making the most of life.

(Man and Superman. În C.P.B.S., p. 191)

234 – Nu este o economie adevărată să cumperi articolele cele mai ieftine.

…*it is not true economy to buy the lowest priced article*.

(G. M" p. 575)

235 – De ce să fii lacom? Ce ar valora momentele de aur dacă s-ar repeta mereu?

Why be greedy? *What would the golden moments be worth if they came always*?

(C.L., p. 659)

236 – Cel ce dă bani pe care nu i-a câştigat prin munca sa este generos cu munca altora.

He who gives money he has not earned is generous with other people's labor.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 193)

COMPARAŢIE

237 – Compasiunea este sentimentul de simpatie al celor lipsiţi de înţelepciune.

Compassion is the fellow-feeling of the unsound.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 194)

238 – Nicio virtute sau niciun viciu concret al unui om nu implică existenţa vreunei alte virtuţi sau vreunui alt viciu specific la el, oricât de strâns le-ar putea asocia imaginaţia.

No specific virtue or vice în a man implies the existence of any other specific virtue or vice în him, however closely the imagination may associate them.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

OBLIGAŢIE ŞI PLĂCERE

39 – O persoană care propune sau acceptă un contract nu doar pentru a face ceva ci pentru a-i place să facă acel lucru, ar fi calificată drept nebună. *A person proposing or accepting a contract not only tot de something but to like doing it would be certified* as mad.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 21)

240 – Oamenii nu-şi iau în serios afacerile şi politica,

dar ei niciodată nu se joacă cu distracţiile lor. *Men trifle* with *their business and their politics*; *but they never trifle with their games*.

(R., p. 1196)

8{} GEORGE BERNARD SHAW
MORAVURI ŞI INSTITUŢII SOCIALE
DENATURARE

241 – Diavolul îl poate cita pe Shakespeare pentru a-şi atinge propriile sale scopuri.

…*the devil can quote Shakespere for his own purpose*.

(C.L., p. 622)

242 – Pedeapsa mincinosului constă nu în faptul că nu este crezut, ci în faptul că el nu poate crede pe nimeni.

…*the liars punishment is, not in the least that he is not believed, but that he cannot believe anyone else*… (O.I., P. 2)

243 – Oamenii de rând nu se roagă; ei doar cerşesc.

Common people do not pray… *they only beg*.

(Misalliance, p. 824)

MODESTIE

244 – Oh, dacă oamenii ar fi destul de modeşti să creadă în ei înşişi!

Oh, if people only loould be modest enough to believe în *themselves*!

(C.L., p. 656) INFLUENŢA ŞI DOCILITATE

245 – Nu este dificil să orientezi ideile oamenilor atunci când i-ai convins o dată că le dorești binele. Ei sunt foarte bucuroși să scape ele grija de a o face ei înșiși, la care se adaugă plăcerea de a fi admirați, îndrăgiți, ajutați ș.a.m.d.

Îi is not difficult to arrange people's ideas when they are orice convinced that you wish them well. They are only too glad to be saved the trouble of doing it for themselves, with the additional luxury of being admired and helped and the rest of it. (C. L... p. 606)

246 – Docilitatea poate supraviețui ca o deprindere de lenevie, mult timp după ce a încetat să fie un instinct folositor.

Docility may survive as a lazy habit long after it has ceased to be a beneficiat instinct.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 77)

247.4 – Supunerea înseamnă scutirea de oboseala intolerabilă a gândirii.

Obedience is freedom from the intolerable fatigue of thought.

(S.U.I., p. 1239)

243 – Nu asculta de sfatul nimănui.

Never take anybody's advice.

(C.L., p. 456)

RÂS

249 – Nu ține de simțul realității să râzi de propriile tale prejudecăți, dar ține de el să te simți insultat când

altcineva le ridiculizează.

It is not common sense to laugh at your own prejudices: *it is common scuze to feel insulted when anyone else laughs al them*.

(O.T.N., III, p. 86)

GEORGE BERNARD SHAW

250 – Râsul fără compasiune este un abuz distrugător al unei funcţii nobile; descompunerea unui neam poate fi măsurată prin gradul cu care se lasă pradă lui.

To *laugh without sympathy is a ruinous abuse of a noble function*; *and the degradation of any face may be measured by the degree of their addiction to it*. (O.T.N... II, p. 118)

TV EDUCAŢIE ŞI ETICA

PROGRES ŞI DECADENŢA

251 – O epocă este doar o oscilaţie a pendulei; fiecare generaţie crede că lumea progresează pentru că este întotdeauna în mişcare.

An epoch is but a sicing of the pendulum; *and cach generation thinks the world is progressing because it is always moving*.

(M. & S., p. 387)

252 – Orice progres înseamnă război cu Societatea.

AU progress means tvar with Society.

(G.M., p. 559)

253 – Decadenţa îşi poate găsi adepţi doar atunci când poartă masca progresului.

Decadence can fiind agents only when it wears the mask of progress.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 194)

254 – Orice îşi are ritmul propriu de schimbare.

Moda se schimbă mai repede decât manierele, manierele mai repede decât moravurile, moravurile mai repede decât pasiunile şi, în general, viaţa intelectuală, raţională, lucidă, mai repede decât cea afectivă, intenţională, instinctivă.

Everything has its own rate of change. *Fashions change more quickly than manners*, *manners more quickly*, *than morals*, *morals more quickly than passions*, *and*, *în general*, *the conscious*, *reasonable*, *intellectual life more quickly than the instinctive*, *wilful*, *affecţionate one*.

(O.T.N… I, 167)

255 – Dezvoltarea trebuie să vină dinspre centru, nu dinspre periferie.

Development must come from the centre, *not from* 1 *the periphery*.

(T.T.B.S., p. 59) CALITATE – PERFECŢIUNE

256 – La urma urmei, problema este una de calitate şi numai de calitate, chiar dacă un eveniment sau altul pare pentru moment să contrazică acest lucru.

În the long run the question is one of quality and quality alone, *hovjever this or that event may seem for the moment to contradict this*.

(C.L., p. 639)

257 – Pot spune că mintea mea este astfel alcătuită că dacă aş putea concepe un zeu creând în mod deliberat ceva ce este mai puţin decât el însuşi, l-aş clasifica drept o canalie. Dacă aş fi pur şi simplu satisfăcut de el însuşi, l-aş clasifica drept un măscărici leneş.

Zeul *meu* trebuie să lupte permanent pentru a se auto-depăşi.

…*may I say that my mind is so constituted that if I could conceive a god*, *as deliberately creating something less than himself*, *I should class him as a cad*. *If he were simply satisfied with himself*, *I should class him as a lazy coxcomb*. My *god must continuatly strive to surpass himself*.

(S.R., p. 59)

258 – Nu îţi pot spune la ce mă pricep cel mai bine; căci cel mai bine este un grad pe care nu l-am atins încă.

I *cannot tell you zvhat I am best al*; *for best is a rank that I have not yet attained*.

(C.L., p. 060)

259 – Urmează-ţi metoda în mod logic şi până la capăt. Vei descoperi că eşti un artificier în politică şi un vivisector în ştiinţă.

Follow your system logically to the end; *and you will fiind yourself a dynamiter în politics*, *and a vivisector* în *science*…

(C.L., p. 268)

260 – Cel care urcă scările nu le ia cu el, chiar dacă

visează pentru moment că fiecare treaptă pe care o urcă este o scândură pe care va pluti spre sf îrşitul călătoriei sale.

…*he who mounts does not take the stairs with him*, *even though he may dream for the moment that cach*

J – Aforisme, paradoxuri, cugetări

stair, *as he touches it*, *is a planck on which he will float to the end of his journey*.

(C.L., p. 625)

COPII ŞI PĂRINŢI

261 – Ce este un copil? Un experiment. Este o nouă încercare de a perfecţiona omul cinstit; adică, de a face pe om divinitate.

What is a child? *An experiment*. *A fresh attempt to produce the just man made perfect*: *that is*, *to make humanity divine*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 47)

262 – *Copilul creează bărbatul*. Da? Atunci în numele bunului simţ, de ce tratăm întotdeauna copiii pe baza supoziţiei că bărbatul e tatăl copilului? O, taţii ăştia!

The child is father to the man. 7 s *he*? *Then in the name of common sense*, *why de we always treat children on the assumption that the man is father to the child*? *Oh*, *these fathers*!

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 46)

263 – Copilul nu are nicio apărare – în niciun caz – decât bunătatea şi conştiinţa adultului; iar adultul n-ar trebui să uite acest lucru căci atrage asupra lui o grea răzbunare.

The child has no defence în any case except the kind-îiess *and conscience of the adult*; *and the adult had better not forget this*, *for it involves a heavy responsability*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 51)

264 – Părinţii cu experienţă, când li se cere să acorde copiilor drepturile cuvenite, întreabă în mod foarte firesc dacă copiilor li se poate permite să facă ceea ce le place să facă. Cel mai bun răspuns e întrebarea dacă adulţii au voie să facă ceea ce le place. Cele două cazuri sunt similare. Adultul necioplit nu are voie să facă ceea ce-i place; tot astfel copilul necioplit. Nu există nicio deosebire, în principiu, între drepturile unui copil şi cele ale unui adult; diferenţa în cazul lor e una de circumstanţă.

Experienced parents, *when children's rights are \yrcached to them*, *very naturally ask whether children are to be allowed tot de what they like*. *The best reply is to ask ivhother adults are to be allowed tot de what they like*. *The two cases are the same*. *The adult who is nasty is not allowed tot de what he likes*: *neither can the child who likes to be nasty*. *There is no difference în principle between the rights of a child and those of an adult*: *the difference în their cases is one of circumstance*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 51)

265 – Este extrem de iritant pentru un părinte ca

propriul său copil să i se adreseze cu un aer de superioritate.

It is extremely irritating to a parent to be spoken to by a child în a superior manner…

(S.L., p. 127)

EDUCAŢIA COPILULUI

266 – Copiii cei mai bine crescuţi sunt aceia care şi-au văzut părinţii aşa cum sunt. Ipocrizia nu este prima îndatorire a părinţilor.

The best brought-up children are those who have seen their parents as they are. *Hypocrisy is not the parent's first duty*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

267 – Simpla contemplare şi privire la lucruri este o parte importantă a educaţiei unui copil: de aceea copiii pot fi cu desăvârşire mobilizaţi fără să se transforme în vagabonzi. Un vagabond nu se află nicăieri în elementul său pentru că hoinăreşte: un copil ar trebui să hoinărească pentru că ar trebui să se afle în elementul său pretutindeni.

Mere wondering and staring al things is an important part of a child's education: *that is why children can be thoroughly mobilized without making vagabonds of them*. *A vagabond is at home nowhere because he wanders*: *a child should wander because it ought to be at home everywhere*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 88)

268 – Greutatea provocată de copii este aceea că ci au nevoie de apărare împotriva riscurilor pe care sunt prea mici să le înţeleagă şi împotriva atacurilor pe care nu le pot

evita şi cărora nu le pot nici rezista.

Riscurile libertăţii trebuie să le îngăduim tuturor; dar riscurile ignoranţei şi neajutorării sunt cu totul altceva. Nu numai copiii, ci şi adulţii trebuie apăraţi de ele.

*The difficulty with children is that they need protec*tion *from risks they are too young to understand*, *and attacks they can neither avoid nor resist*… *The risks of liberty we must let everyone take*; *but the risks of ignorance and self-helplessness are another matter*. *Not only children but adults need protection from them*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 68)

269 – Nu putem educa un copil cu desăvârşire, căci educaţia se poate termina numai odată cu viaţa şi nici atunci nu va fi desăvârşită.

…*we cannot completely educate a child*; *for its education can end only with its life and will not even then be complete*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 66!

270 – Cel mai important şi simplu adevăr economic fundamental pe care trebuie să-l impunem copilului în civilizaţiile complicate în care trăim, este adevărul că oricine consumă bunuri sau se bucură de servicii pe care nu le-a produs printr-un efort personal echivalent consumului, impune societăţii exact acelaşi neajuns pe care îl produce un hoţ şi pentru care, în orice stat cinstit, ar fi tratat drept hoţ indiferent câţi bani, făcuţi de alţii, i-ar umple buzunarele.

The most important simple fundamental economic truth to impress on a child în complicated civilizations like ours is

the truth that whoever consumes goods or services without producing by personal effort the equivalent of what he or she consumes, inflicts on the community precisely the same înjury that a thief produces, and would, în any honest State, be treated as a thief, however full his or her pockets might be of money made by other people.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 59)

Ti!

GEORGE BERNARD SHAW

271 – Trebuie să considerăm munca, nu ca un blestem aşa precum ne-o prezintă şcolile, închisorile şi uzinele noastre capitaliste care urmăresc profitul, ci ca o primă necesitate a unei existenţe tolerabile.

...we must finally reckon work, not as the curse our schools and prisons and capitalist profit factories make it seem today, but as a prime necessity of a tolerable existence.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 65)

272 – Există toate motivele ca miui copil să nu i se permită să muncească pentru un profit comercial sau pentru întreţinerea părinţilor să-i în detrimentul propriului său viitor; dar nu există nicio raţiune ca un copil să nu efectueze o muncă oarecare în folosul său propriu sau în folosul societăţii dacă se poate dovedi că atât copilul cât şi societatea vor fi beneficiari.

There is every reason why a child should not be allowed to toork for commercial profit or for the support of its parents at the expense of its own future; but there is no reason whatever why a child should not de some work for its ovjn

sake and that of the community if it can be shewn that both it and the community will be the better for it.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 63)

273 – În viitor copiii îşi vor câştiga – într-un grad mai mare sau mai mic – singuri existenţa de la o vârstă fragedă. Acest fapt nu va şoca pe nimeni deoarece nu e vorba de muncă grea în fabrici zece ore pe zi, nici de a trudi de la ora 9 la 6 în birouri subterane ale centrului comercial londonez la lumina lămpilor de gaz metan. Adolescenţii de ambele sexe vor fi, probabil, în stare să producă atât ca să acopere cheltuielile de întreţinere ale unei persoane costisitoare fără să muncească prea tare sau prea mult timp, având drept recompensă atâta fericire de câtă vor fi în stare să se bucure.

The child of the future… will work more or less for its living from an early age; *and doing se it will not shock anyone*, *provided there be no longer any*, *reason to associate the conception of children ivork-\ing for their living with infants toiling în a factory for ten hours a day or boys drudging from nine to six under gas lamps în underground city offices*. *Lads and lasses în their teens will probably be able to produce as much as the most expensive person now costs in his own person… without working too hard or too long for quite as much happiness as they can enjoy*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 65)

274 – Problema muncii copiilor, însă, nu este o problemă a ceea ce ar trebui să facă copilul pentru societate. La ce grad trebuie să se califice este o altă chestiune. Dar dificultatea cea mai mare în a convinge copiii să înveţe ar

dispărea dacă pretenţiile noastre ar deveni nu numai clare dar şi finite. Când învăţământul este doar un motiv pentru întemniţare, acesta este un instrument de tortură care devine cu atât mai dureros cu cât progresul e mai mare… Copilul are dreptul la finalitate în ceea ce priveşte lec EDUCAŢIE ŞI ETICA

ţiile sale obligatorii. Tot aşa cu privire la pregătirea sa fizică.

The question of children's work, however, is only a question of what the child ought tot de for the community. How highly it should qualify itself is another matter. But most of the difficulty of inducing children to learn would disappear if our demands become not only definite but finite. When learning is only an excuse for imprisonment, it is an instrument of torture which becomes more painful the more progress is made… A child has a right to finality as regards its compulsory lessons. Also as regards physical training.

(Parents and Children. În C.P.B.S… pp. 65 – 66)

275 – Trebuie să formăm la copii un simţ al obligaţiilor, să le inculcăm ideea de a plăti societăţii pentru tot ceea ce consumă şi de ceea ce se bucură. Aceasta să le fie o datorie de onoare. Dacă am proceda astfel – iar numai o crasă lipsă de corectitudine ne împiedică s-o facem – nu ar mai exista bogătaşi inactivi, probabil niciun fel de bogătaş deoarece nu mai poate fi bogat cel care plăteşte pe loc prin efort personal, aşa cum face clasa muncitoare. Deci, ar trebui ca fiecare copil să efectueze o activitate folositoare societăţii de cel puţin o jumătate de oră pe zi. Munca productivă la copii are avantajul unei discipline izvorâtă dintr-o necesitate

impersonală şi nu se bazează pe vreun interes personal frivol. Copiii din regiunile noastre industriale de-abia aşteaptă să scape de şcoală şi să intre în uzină. Nu pentru că uzina le-ar oferi sarcini mai uşoare şi ore mai puţine, nici pentru că ar câştiga bani, nici chiar pentru că li s-ar oferi o activitate nouă, ci pentru că uzina le oferă o muncă de demnitate de care doar adulţii se bucură.

…we must habituate children to a sense of repayable obligation to the community for what they consume and enjoy, and inculcate the repayment as a point of honor. If we did that today – and nothing but flat dishonesty prevents us from doing it – we should have no zile rich and indeed probably no rich, since there is no distinction în being rich if you have to pay scot and lot în personal effort like the working folk. Therefore, if for only half an hour a day, a child should de something serviceable to the community.

Productive work for children has the advantage that its discipline is the discipline of impersonal necessity, not that of xvanton personal coercion. The ea gerness of children în our industrial districts to escape from school to the factory is not cauzed by lighter tasks or shorter hours in the factory, nor altogether by the temptation of ivages, nor even by the desire for novelty, but by the dignity of adult work.

(Parents and Children, în C.P.B.S… p. 64)

UTOEDUCATIE

276 – A învăţa să trăieşti e ca şi cum ai învăţa să patinezi: începi dându-te în spectacol într-un mod ridicol. Dar patinatorii au trecut cu toţii prin asta.

Probabil aceasta face îngăduinţa lor şi mai exasperantă, căci presupune că ei cred că eşti exact ca şi ei – o insuportabilă umilire pentru oricine cu un destin de stea…

Learning to live is like learning to skate: *you begin by making a ridiculous spectacle of yourself*. *But the skaters have all been through it*. *Perhaps that makes their indulgence more exasperating*, *because it implies that they think you are just like them – an intolerable disparagement to anyone with a starry destiny*…

(T.Y.A., p. 58)

EXAMENE

277 – Examenele sunt inutile: ele probează cunoştinţele, nu capacitatea. De fapt ele acţionează împotriva omului capabil care cunoaşte doar subiectul său şi are propriul său punct de vedere asupra lui şi favorizează doar pe cel care memorizează, care poate repeta papagaliceşte toate manualele, indiferent de subiect.

Examinations are useless: *they test knowledge*, *not capacity*. *În fact*, *they operate against the capable man who has only his own subiect and takes his own view of it*, *în favour of the mere memorizer who can parrot all the text-books on all the subiects*.

(T.T.B.S., p. 24)

UNIVERSITĂŢI

278 – Universităţi vor exista întotdeauna ca o comunitate de persoane care doresc să-şi ridice nive-lul cultural la cel mai înalt grad posibil, nu ca studenţi solitari

care studiază în singurătate, ci ca membrii unui grup de indivizi care cu toţii sunt preocupaţi de cultură în sensul că o discută, o gândesc şi, mai ales, o critică.

Randamentul universităţilor noastre ar creşte enorm dacă am exclude din ele pe acei care nu şi-au câştigat existenţa timp de câţiva ani prin propria lor muncă.

…*The university will always exist în some form as a community of persons desirous of pushing their culture to the highest pitch they are capable of, not as solitary students reading în seclusion, but as members of a body of individuals all pursuing culture, talking culture, thinking culture, above all, criticizing culture*.

…*if our universities would exclude everybody who had not earned a living by his or her own exertions for al least a couple of years, their efect toould be vastly improved*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 64 – 65)

NEHOTĂRÂRE ŞI VOCAŢIE

279 – Toate felurile de complicaţii din cele mai lipsite de sens se pot naşte din faptul că suntem prea leneşi şi capricioşi să ne hotărâm asupra a ceea ce vrem să facem.

…*all manner of the most nonsensical complications might anse from our being too lazy and petulant to make up our minds as to what we mean tot de*. (C.L., p. 644)

280 – Omul îşi găseşte adevărata vocaţie la ora încercării.

…*it is in the hour of trial that a man finds his true profession*.

(D.D., p. 249)

281 – Cel ce poate, face. Cel ce nu poate, îl învaţă pe altul.

He who can, *does*. *He who cannot*, *teaches*.

(Man and Superman. În C.P.B.S., p. 189)

282 – Urăsc oamenii care nu se pot hotărî: prea îmi amintesc de mine.

I de hate people who cant make up their minds: *they remind me of myself*.

(E.T.B.S.C., p. 29)

MODERAŢIE

283 – Nu poţi avea prea mult dintr-un lucru bun, dar poţi suporta greutăţile mult mai mult timp decât ai putea suporta raiul. Dragostea este ca şi muzica.

Muzica este foarte frumoasă, dar o femeie care cântă la pian toată ziua este un blestem. O femeie care face dragoste cu tine toată ziua este mult mai rea; şi totuşi nu este nimic mai plăcut decât dragostea, până la un punct.

…you can't have too much of a good thing; *but you can bear hardship much longer than you could bear heaven*. *Love is like music*. *Music is very nice*… *but a woman who plays the piano all day is a curse*. *A woman who makes love to you all day is much worse*; *and yet nothing is lovelier than love*, *up to a point*.

(S.U.I., p. 1236)

284 – Moderaţia nu este niciodată aplaudată de dragul ei.

Moderation is never applauded for its oivn sake.
(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 192)

285 – Există întotdeauna motive excelente pentru a nu acţiona: numai că, dacă motivele predomină, lucrurile rămân nefăcute.

…there are always excellent reasons for not doing things: *only*, *if the reasons prevail*, *the things are not done*.
(C.L., p. 627)

286 – Este la fel de neplăcut să primeşti mai mult decât te aşteptai, ca şi să primeşti mai puţin.

It's just as umpleasant to get more than you bargain for as to get less.
(G. M… p. 552)
AUTORITATE

287 – Autoritatea este un fel de geniu; sau o ai, sau nu o ai.

Authority is a sort of genius; *either you have it or you have not*.
(G., p. 1324)

288 – Orice acţiune concertată implică subordonare şi numirea unor coordonatori la al căror semnal ceilalţi să acţioneze. Nu este necesar pentru ei să fie superiori celorlalţi, tot aşa cum nu este necesar ca o cheie de boltă a unui arc să fie făcută dintr-o piatră mai taro ca bolta.

All concerted action involves subordination and the appointment of directors al whose signal the others will act.

There is no more need for them to be superior to the rest than for the keystone of an arch to be of harder stone than the coping.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 14)

GUVERNARE

289 – Oamenii nu sunt conduşi de justiţie, ci de lege sau de puterea de convingere.

Men are not governed by justice, but by law or persuation.

(Misalliance, p. 638)

290 – Cel care confundă libertatea politică cu libertatea, iar egalitatea politică cu asemănarea nu s-a gândit niciodată timp de cinci minute la vreuna din ele.

He who confuses political liberty with freedom, and political equality with similarity has never thought for five minutes about either.

(Man and Superman. În C.P.B.S., pp. 188 – 139)

RESPONSABILITATE ŞI INDIFERENŢA

291 – Libertatea înseamnă responsabilitate. De aceea majorităţii oamenilor le este teamă de ea.

Liberty means responsability. *That's why most men dread it*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

292 – Când oamenii nu se mai tem de judecata lui Dumnezeu, ei trebuie să înveţe să se judece singuri.

When men no longer fear the judgment of God, they

must learn to judge themselves.

(S.U.I., p. 1245)

293 – Conştiinţa că trăim în public, că nu mai există locuri secrete unde pot fi făcute lucrurile rele şi puse la cale conspiraţiile ticăloase, poate aduce o mare îmbunătăţire a moravurilor.

The knowledge that we all live în public, and that there are no longer any secret places where evil things can be done and wicked conspiracies discussed, may produce a great improvement în morals.

(G., p. 1317)

294 – Nu-mi poţi împărţi conştiinţa într-un departament al războiului şi un departament al păcii.

You *cannot divide my conscience into a war departament and a peace departament*.

(T.T.B.G., p. 1159)

295 – Cel mai mare păcat faţă de semenii noştri nu este acela de a-i urî, ci de a fi indiferent faţă de ei: aceasta este esenţa lipsei de omenie.

The worst sân toivards our felloiv creatures is not to hate them, but to be indiferent to them; that's the essence of înhumanity.

(D. Dilema, p. 230)

GEORGE BERNARD SHAW

CALITATE OMENEASCA

296 – Nu avem nevoie de oameni buni şi oameni răi,

aşa cum nu avem nevoie nici de uriaşi şi pitici.

Ceea ce ne trebuie este o înaltă calitate de oameni normali, adică oameni care pot fi mult mai buni decât ceea ce numim azi un om responsabil, fără sacrificiul de sine. Bunătatea conştientă, ca şi efortul muscular conştient, poate fi folositoare în cazuri de urgenţă; dar pentru necesităţi cotidiene ea este neglijabilă; iar efectul ei asupra caracterului individului ar fi dezastruos.

We do not want good men and bad men any more than we want giants and dwarfs. *What we do want is a high quality of our normal*: *that is*, *people who can be much better than what ice now call respectable without self-sacrifice*. *Conscious goodness*, *like conscious muscular effort*, *may be of use* în *emergencies*; *but for everyday naţional use it is negligibile*; *and its efect on the character of the individual may ea sily be disastrous*.

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 11)

297 – În vechime, sfinţii şi stareţele spuneau:

„Aşteaptă până vom muri; atunci ne vom întâlni în e r. – un". Stupid din partea lor, atunci când e atât de simplu să devii un înger pe pământ.

În the old days, *saints and abbesses used to say*: „*Wait until we die*; *we shail meet în heaven*". *Stupid of them*, *when it is so simple to become an angel on earth*.

(C.L., pp. 591 – 592)

BUNĂTATE

298 – Bunătatea nu înseamnă fericire.

Goodness is not happiness.

(G. e, p. 805)

299 – Ceea ce se cheamă bunătate trebuie ţinut în triu tot aşa de atent ca şi ceea ce se cheamă răutate, căci constituţia umană nu va răbda foarte mult niciuna nici cealaltă fără serioase consecinţe psihologice negative.

What people call goodness has to be kept în check just as carefully as what they call badness: *for the human constitution will not stand very much of cither without serious psychological mischief*…

(Getting Married, în C.P.B.S., p. 10)

VIRTUTE

tWO – Virtutea constă nu în abţinerea de la viciu, ci în nerâvnirea lui.

Virtue consists, *not în abstaining from vice*, *but în not desiring it*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 1!) 1)

301 – Virtutea, care este sfidătoare şi plină de dispreţ faţă de morala chiar atunci când nu este în conflict real cu ea, este forţa motrice a dramei… *virtue*, *which is defiant and contemptiious of morality even when It has no practical quarrel with it*, *is the lifeblood of high drama*.

(T.T.B.S., p. 56)

EDUCAŢIE ŞI – ETICA

El

GEORGE BERNARD SHAW

302 – Trebuie să cultivăm virtuţile nobile care-şi au rădăcina în mândrie.

We *must cultivate the noble virtues that have their root în pride*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 74)

303 – Renunţarea nu este o virtute; este doar efectul prudenţei asupra ticăloşiei.

Selfdenial is not a virtue; *it is only the efect of prudence on rascality*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 191)

ONOARE

304 – Nu poţi crede în onoare până când nu ai dobândit-o. Cel mai bun lucru este să te menţii curat şi strălucitor: tu eşti fereastra prin care trebuie să vezi lumea.

You cannot believe în honor until you have achieved it. *Better keep yourself clean and bright*; *you are the window through which you must see the world*.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 190)

DATORIE

305 – Când un prost face ceva de care îi este ruşine, el declară întotdeauna că îşi face datoria.

…when a stupid man is doing something he is ashamed of, *he always declares that it is his duty*. (C. & C, p. 275)

URA

306 – Ura este răzbunarea laşului pentru că este intimidai.

Hatred is the coward's revenge for being intimidated.

(M.B., p. 74) SUBIECTIVITATE

307 – Nu ştiu dacă eşti una din mamele care cred că fiii lor pot face totul, sau una din cele care cred că fiii lor nu pot face nimic.

I do not know whether you are one of the mothers icho believe that their sons can de everything, *or one of those who believe their sons can de nothing*… (C.L., p. 671)

SELECŢIE

308 – Mânia este un rău sfetnic: alungă mânia.

Mila este câteodată şi mai rea: alungă mila. Dar nu alunga clemenţa.

Anger is a bad counsellor: *cast out anger*. *Pity is sometimes worse*: *cast out pity*. *But do not cast out mercy*.

(St. J., p. 994).

SECRETE

309 – Nu există secrete mai bine păstrate decât secretele pe care le ghiceşte toată lumea.

There are no secrets better kept than the secrets everybody guesses.

(Mrs W. P… p. 89)

310 – Nu există secrete în afara celora care se păstrează singure.

There are no secrets except the secrets that keep themselves.

(B.M., p. 908)
TRATAMENT

311 – Deşi tratarea oamenilor ca fiinţe umane ar putea să nu producă întotdeauna rezultatul pe care interesele egoiste îl fac pe cel în cauză să le aştepte, nu există un alt mod posibil de a-i trata.

…*although treating people like human beings may not always produce the rezult which the selfish interests of the operator lead him to expect, there is no other possible way of treating them*.

(C. L" p. 605)
OPRIMAREA VOINŢEI

312 – Nu există un tablou mai tragic sau o suferinţă mai nimicitoare decât aceea de a vedea oprimarea fără conştiinţă a voinţei.

…*there is nothing se tragic to contemplate or* se *devastating to suffer as the oppression of will without conscience*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 80)
GENTLEMAN

313 – Astăzi, dacă cineva m-ar întreba despre o persoană: „Este un gentleman?", aş răspunde: „O, da, e un actor" şi asta ar rezolva problema imediat. *Noioadays, if anybody asks me of a person, „Is he a gentleman?" I should say, „Oh, yes, he is an actor", and that would settle the matter la orice*. (S.T., p. 191)
V ARTA

ARTIST

314 – Cel ce spune artist, spune spadasin.
Who says artist, *says ducllist*.
(C. & C, p. 275)
ARTA

315 – Arta este unică şi indivizibilă.
…*art is one and indivisible*.
(E.T.B.S.C., p. 75)

316 – Noi spunem că Timpul înseamnă Bani. Înseamnă civilizaţie, artă, literatură, răgaz, plăcere: pe scurt, o viaţă mai bogată.

We say that Time is Money. *It is civilization*, *art*, *literature*, *leisure*, *pleasure*: *în short*, *life more abundant*.

(C.L., p. 155)

317 – Arta este oglinda magică pe care o creezi pentru a reflecta visele tale invizibile în imagini vizibile. Pentru a-ţi vedea faţa foloseşti o oglindă de sticlă: foloseşti operele de artă pentru a-ţi vedea sufletul.

…*art is the magic mirror you make to reflect your irisible dreams în visible pictures*. *You use a glass mirror to see your face*: *you use works of art to see ijour soul*.

(B.M., p. 957)

318 – Artele frumoase sunt singurul dascăl cu excepţia torturii.

…*fine art is the only teacher except torture*.

(Parents and Children, în C.P.B.S., p. 94)

319 – Dificultatea constă în faptul că arta, care singură ne poate educa în spiritul graţiei trupului şi sufletului şi care singură poate face istoria să trăiască din nou pentru noi, sau speranţa viitorului să strălucească pentru noi, care singură poate da delicateţe şi spirit nobil poftelor noastre brutale, care este vehiculul statornicit al inspiraţiei, în realitate este înfierată şi socotită ca imorală pentru noi căci, oriunde se înalţă, apare rezistenţa faţă de tiranie, se rup lanţurile şi se simte suflul libertăţii.

The difficulty is that… art, which alone can educate us in the grave of body and soul, and which alone can make the history of the past live for us or the hope of the future shine for us, which alone can give delicacy and nobility to our crude lusts, which is the appointed vehicle of inspiration… is actually branded as sinful among us because, whenever it arises, there is resistance to tyranny, breaking of fetters, and the breath of freedom.

(Parents and Children, în C.P.B.S… p. 95)

ARTA

320 – Producem ceea ce vedem. Să nu îndrăznească niciun om să creeze în artă un lucru care nu ar vrea să existe în viaţă.

We produce what we see. Let no man dare to create in *art a thing that he would not have exist în life*. (B. ML, p. 959)

321 – Cele mai mari lucruri în artă nu pot fi niciodată

după site.

The greatest things în art can never be surpassed. (B.M., p. 947)

322 – Arta este o iluzie.
Art is an illusion.
(B.M., p. 959)

323 – Oricine poate fi tragic, dacă are acest lucru înnăscut; dar ca fiecare mişcare să fie frumoasă şi plină de forţă, să fie plăcută ochiului şi urechii, aceasta numesc eu artă.

Anybody can be tragic if they are born se; *but that every stroke shall be beautiful as well as powerful*, *beautiful to the eye and ear*; *that is what I call art*. (C. L… p. 338)

324 – Arta, ca şi viaţa, trebuie să se reînnoiască întorcându-se mereu la copilăria sa şi îngropându-şi morţii.

Art, *like life*, *has to renew itself by returning repeatedly to its childhood and burying its dead*. (T.T.B.S., p. 35)

325 – Natura artistică detestă vidul.
Artistic nature abhors a vacuum.
(T.T.B.S., p. 110)

326 – În artă, ca în politică, nu există recunoştinţă.

…în art, as în politics, there is no such a thing as gratitude.

(O.T.N., I, p. 277)

327 – Nu se poate combina goana după bani cu căutarea artistică.

You cannot combine the prusuii of money with the pursuit of art.

(T.T.B.S., p. 56)

328 – Când un lucru este amuzant, caută-i un adevăr ascuns.

When a thing is funny, *search it for a hidden truth*. (B.M., p. 956)

329 – Consider simţul artistic ca fiind adevărata bază a corectitudinii morale.

…*I believe the artistic sense to be the true basis of moral rectitude*…

(C.L., p. 260)

CREAŢIE ŞI IMITAŢIE

330 – Imaginaţia este începutul creaţiei… *imagin*ation *is the begining of creation*. (B.M., p. 858)

ARTA

331 – Nu poţi crea nimic altceva decât pe tine însuţi.

…*you can create nothing but yourself*.

(B.M., p. 957)

332 – Toţi începem ca dubluri şi sfârşim, probabil, ca mari actori.

We all begin as understudies, *and end*, *perhaps*, *as great actors*.

(G, p. 1322)

333 – Orice virtuozitate pe care am putea-o dobândi provine de cele mai multe ori din imiiardu unor artişti înnăscuţi.

Any virtuosity tve happen to get comes by imitation of born artists.

(O.T.N., II, p. 39)

MĂREŢIE

334 – Măreţia unui poet este măreţia celui mai mare moment al său.

…the greatness of a poet is the greatness of his greatest moment.

(Misalliance, p. 637)

335 – Măreţia unui dramaturg nu este o dimensiune spaţială, ci o dimensiune temporală.

The greatness of a dramatist is not a space dimension but a time dimension.

(T.T.B.S., pp. 81 – 82)

MĂIESTRIE

336 – Niciun scriitor nu-şi foloseşte măiestria pentru a-şi ascunde sensul.

No writer uses his schill to conceal his meaning.

(O.I., p. 122)

337 – Măiestria cu care cineva face un lucru pe care l-a făcut în fiecare zi timp de douăzeci de ani nu este o iluzie.

The schill with which a man does that which he has done every day for twenty years is no illusion.
(O.T.N., II, p. 126)

333 – Tinerii nu-şi dau seama de cită muncă este nevoie pentru a produce un efect cât de mic. *Young people don't realize what a tremendous deal of work it takes to make a very small efect*. (C.L., p. 786)

339 – Piesa în care dramaturgul atinge punctul său cel mai înalt reprezintă cu adevărat ultima sa piesă, chiar dacă ar mai scrie altele, ulterioare din punct de vedere calendaristic.
…the play în which the playwight reaches his farthest point is really his last play, *even though he may write others that are later in the calendar*.
(T.T.B.S., p. 83)
CAPODOPERE

340 – Nu pot repeta o capodoperă.
…It cannot repeat a masterpiece…
(C.L., p. 642)

100 GEORGE BERNARD SHAW
ARTĂ 101

341 – Nu am formulat adesea lecţiile uceniciei mele ca scriitor. Dar am scris odată într-un caiet de notiţe ceva cam aşa: *nu poţi fi artist dacă nu te concentrezi în limitele artei tale*. Dar efectul pe care-l produce artistul asupra altora este

un efect de ne-iirnitare. Şi tocmai acest mare mister şi această nemărginire este ceea ce ne atrage pe toţi spre artă în zilele noastre. Dar dacă ajungi să practici o artă vezi că distanţa nelimitată în faţa ta este de exact aceeaşi natură ca şi distanţa nelimitată în faţa unui cal într-un circ. Începi la capătul de nord al arenei şi în galop imens şi sărituri peste obstacole ajungi în partea de sud. Eu am o mare slăbiciune pentru simţul rafinat al frumosului – un simţ aproape de devotament – şi pentru marile eforturi şi iscusinţa în execuţie care produc un anumit gen de operă şi pentru ideile cutezătoare, pentru mânuirea îndrăzneaţă lipsită de scrupule, pentru iluziile imaginaţiei care produc un alt fel de operă.

1 have not often formulated the lessons of my apprenticeship as a writer; *but 1 did orice write down în a notebook something like this*: You cannot be an artist until you have contracted yourself within the limits of your art. *Now the efect the artist produces on others is that of unlimitedness*; *and it is this great mystery and infinitude which attracts us all to art al first în these days*. *But when you get to practice an art you find that the unlimited length before you is of exactly the same nature as the unlimited length before a horse în circurs*. *You start at the north end of the ring*, *and with immense galloping and jumping of hurdles you get to the south side… I have my feeling for the exquisitely cultivated sense of beauty – an almost devoţional sense – and the great pains and schill of execution which produces work of one kind*, *and for the bold ideas*, *the daring unscrupulous handling*, *the imaginative illusions that produce another kind*.

(C.L., p. 490 – 491)

SCRIITORI

342 – Scriitorul care vrea să producă banalităţile care „nu sunt ale unei epoci ci ale tuturor timpurilor”, îşi găseşte răsplata în faptul că este necitit în toate epocile.

The writer who dimes al producing the platitudes which are „not for an age, but for all time” has his reward în being unreadable în all ages…

(The Sanity of Art, în C.P.B.S., p. 800)

343 – Cel ce scrie despre el însuşi şi timpul său este singurul care scrie despre toţi oamenii şi despre toate timpurile. Celălalt fel de om, care crede că el şi epoca sa sunt atât de deosebiţi de toţi ceilalţi oameni şi de toate celelalte epoci încât ar fi lipsit de modestie şi irelevant să te referi la ele sau să presupui că ar putea ilustra altceva decât propria creaţie, este cel mai infatuat dintre toţi egoiştii şi în consecinţă cel mai necitit şi neglijabil din toţi autorii.

The man who writes about himself and his own time is the only man who writes about all people and about all time. The other sort of man, who believes that he and his period are se distinct from all other men and periods that it would be immodest and irrelevant to alude to them or assume that they could illustrate anything but his own private circumstances, is the most infatuated of all the egotists, and consequently the most unreadable and negligibile of all the authors.

(The Sanity of Art, în C.P.B.S., p. 800)

344 – Niciodată diferenţa dintre voinţă şi intelect nu

iese la iveală atât de pregnant ca în cazul poetului, cu excepţia doar a îndrăgostitului.

În no case does the difference between the will and the intellect come out more clearly than in that of\ the poet, save only that of the lover. (O.I., p. 56)

ZIARISTICA

345 – Ziaristica poate pretinde că este cea mai înaltă formă de literatură, căci cea mai înaltă formă de literatură este ziaristică în întregimea sa.

…journalism can claim to be the highest form of literature; *for all the highest literature is journalism*.

(The Sanity of Art, în C.P.B.S., p. 800)

346 – Pentru un ziarist cel mai sigur mod de a ajuta un confrate e să-i dea de lucru.

The surest way for one journalist to help another is to hand him over a spre job.

(C.L., p. 629)

ARTA PLASTICA

347 – Marile opere literare constituie victoriile dobândite prin trudă de marile spirite asupra fanteziei.

Great works în fiction are the ardous victories of great minds over great imaginations.

(O.T.N., III, p. 16)

FABULA

348 – o fabulă nu este un lucru care a avut loc în trecut, ci un lucru care va avea loc în viitor.

…a fable… is not a thing that was done in the past, but a thing that is to be done in the future. (B.M., p. 945)

PORNOGRAFIA ÎN LITERATURA

349 – Romanul pornografic apelează la o nevoie pe care literatura nu o poate satisface. El oferă omului i rămând o descriere a unei cine.

The pornographic novel appeals to a want which literature cannot supply. *It offers a hungry man a descri*ption *of a dinner*.

(T.T.B.S., p. 119)

350 – Un romancier pornografic este acela care exploatează instinctul sexual în acelaşi mod ca şi o prostituată. Un roman de dragoste autentic îi explică sau scoate în relief poezia, tragedia sau comedia, sa.

A *pornographic novelist is one who exploits the sexual instinct as a prostitute does*. *A legitimate sex*

ARTA

novel elucidates it or brings out its poetry, *tragedy*, *or comedy*.

(T.T.B.S., p. 125) ÎNVĂŢAREA SCRISULUI

351 – Spui că nu eşti încă aproape deloc în stare să scrii cărţi. Tocmai de aceea te sfătuiesc să înveţi.

Dacă te-aş sfătui să înveţi să patinezi, nu mi-ai răspunde că nu ai încă destul echilibru. Omul învaţă să patineze clătinându-se şi făcându-se de râs. Într-adevăr în orice domeniu progresează doar făcându-se de râs. Nu vei scrie niciodată o carte bună până nu vei fi scris câteva cărţi

proaste.

You say you are scarcely competent to write books just yet. That is just why I recommend you to learn. If I advised you to learn to skate, you would not reply that your balance was scarcely good enough yet. A man leams to skate by staggering about and making a fool of himself. Indeed he progresses în *all things by resolutely making a fool of himself. You will never write a good book until you have written some bad ones.*

(C.L., p. 465)

352 – Să nu scrii o carte cu scopul de-a fi arsă.

Scrie-o cu gândul că va fi publicată şi că va fi folositoare şi reuşită. Apoi vezi ce se va întâmpla. Probabil nu vei putea să găseşti un editor, dar vei fi învăţat atât de multe prin efortul de a o fi scris încât vei continua cu forţe proaspete şi o vei depăşi. Dar n-o arde, chiar dacă-ţi este ruşine de ea. Păstrează-o undeva într-un sertar. La treizeci de ani îţi va fi lehamite de ceea ce ai scris la douăzeci. Dar la patruzeci de ani îţi vei recâştiga ceva din respectul pentru visele din tinereţe. De altfel, s-ar putea dovedi demnă de publicat. Nu se ştie niciodată. Singurul lucru sigur este că trebuie să scrii, să scrii în fiecare zi timp de câţiva ani dacă vrei să devii maestru în profesiunea ta.

Do *not write a book for the purpose of burning it. Write it on the assumption that it is going to be published and to be useful & successful. Then see what will happen. Probably you will be unable to fiind a publisher*; *and, you will have learnt se much by the effort of writing it that you will go on afresh and pass it by. But don't burn it, even if you* became *ashamed of it. Keep it în a drawer somewhere. At thirty, you will be*

impatient of the stuff you wrote al twenty; *but al forty*, *you will recover some of your respect for the dreams of your youth*. *Besides*, *it may turn out worth publishing*. *One never knows*. *The one certam thing is that you must write*, *write*, *ivrite every day for several years if you are to become a master workman în your profession*.

(C.L., p. 470) MUZICA ŞI POEZIE

353 – Adevărul este că poeţii se folosesc de metru şi rimă numai pentru a intensifica efectul pur muzical al versurilor. Singura rimă care are efect muzical este rima muzicală. Până când cuvintele nu vor

9 – Aforisme, paradoxuri, cugetări

ARTA

fi atât ele încărcate de emoţie încât să tindă stăruitor spre muzică aşa cum lemnul odată aprins devine flacără, sau până când forţa lor retorică nu reclamă bătaia tobei sau răsunetul alămurilor pentru a răspunde cerinţelor accentuării, până atunci nu vor fi de folos muzicianului cu adevărat dramatic... Atâta timp cât *este* într-adevăr sentiment şi nu simplă afirmaţie sau calcul sau argument, cuvintele sunt material pentru muzician. Chiar şi comediile bune produc librete bune, pentru că, deşi muzica nu poate atinge *spiritul*, ea poate să exprime buna dispoziţie şi tandreţea care străbat comedia cea mai bună. *The truth is that poets use metre and rhyme only to enhance the purely musical efect of their vef\e... The only rhyme that tells* în *music is musical rhyme... Not until words are se charged with emotion that they grave to glow into music as a heated stick*

glows into flame, or until the rhetorical force of them demands the stroke of the drum or the crash of the brass for satisfying emphasis are they of any use to the truly dramatic musician… Se long as it is *feeling, and not mere statement or calcul*ation *or argument, it is material for the musician. Even good comedies make good libretti, because, though the music cannot touch* wit, *it can express the gaiety and tenderness which run all through the finest comedy*.

(C.I*, pp. 833 – 834)

354 – Modul adecvat este acela de a-ţi împărţi piesa în mişcări asemănătoare acelora unei simfonii. Vei descoperi că există multe secţiuni care pot fi luate cu siguranţă cu un *allegro* sprinten şi câteva care pot fi luate *prestissimo*: de exemplu cele care servesc doar la explicarea mecanismului intrigii. Fiecare *allegro* va îmbunătăţi reprezentaţia dacă este bine ales şi condus.

The proper ivay is io divide your play into movements like those of a symphony. You will fiind that there are several sections which can be safely taken al a brisk allegro, *and a few that may be taken* prestissimo: *those, for instance, which serve only to explain the mere mechanism of the plot. Ea ch* allegro *will improve the representation if it is judiciously chosen and managed*.

(S. S, p. 31)

TEATRU

355 – Teatrul este pentru lucrătorii activi şi spirite vioaie.

The theatre is for active ivorkers and alert spirits.

(O.T.N., II, p. 72)

356 – Dacă iei oamenii în serios atunci când nu sunt pe scenă, de ce nu i-ai lua în serios atunci când sunt pe ea, atunci când sunt sub o constrângere decentă?

…if *you take people seriously off the sânge*, *why shouldnt you lake them seriously on it*, *where theyre under some sort of decent restraint*?

(Ph., p. 38)

!)

357 – Un Teatru Naţional Britanic* este o contradicţie de termeni.

A British Naţional Theatre is a contradiction în terms.

(T.T.B.S., p. 60)

358 – Teatrul a intrat în Epoca Femeii.

…*the Age of Women has come in the theatre*.

(T.T.B.S., p. 46)

359 – Filosofia, concepţia de viaţă se schimbă, nu măiestria unui scriitor.

It is the philosophy, *the outlook on life*, *that changes*, *not the craft of the playwright*.

(S.S., p. 217)!

360 – înţeleg să joc pe baza presupunerii că este adevărat.

I mean acting on the assumption that it is true.

(C.L., p. 702)

RESURSE ARTISTICE

361 – Nu duci o viaţă cerească abţinându-te, ci te abţii pentru că duci o viaţă cerească… Evanghelia mea considerată ca o simplă evanghelie a abstinenţei e falsă. Nu poţi juca doar cu fasole şi apă: dacă nu găseşti nimic mai bun ca aceasta, trebuie să apelezi la whisky, morfină… Dar rămâne întotdeauna religia, dacă o poţi atinge – religia Simfoniei a noua a lui Beethoven, religia care-l redescoperă pe Dumnezeu în om şi pe Sfânta Fecioară în soţia oricărui dulgher, care spulberă orice minune şi relevă vechile dogme ca adâncimile din care faptele zilnice sunt numai suprafaţa, care sfinţeşte întreaga viaţă şi înlocuieşte… chiul eu materialist cu demnitatea profundă şi autorespectul. Aceasta este cea mai tonică din toate religiile: cu ajutorul ei poţi trăi cu o jumătate de boabă de fasole pe zi, dacă aceasta este tot ce cere bunăstarea trupului tău… *you do not lead the heavenly life by abstaining*: *you abstain because you live the heavenly life… my gospel, regarded as a mere gospel of abstinence, was a false one. You cannot act on beans and water*: *if nothing better than that is available, you must take to whisky, morphia… But there is always religion if you can reach it – the religion of Beethoven's ninth symphony, the religion which rediscovers God în man and the Virgin Mother în every carpenter's wife, which sweeps away miracle and reveals the old dogmas as the depths of which everyday facts are only the surface, which sanctifies all life and substitutes a profund dignity and self-respect for the old materialistic self. This is the most recreative of all religions: with it you can live on half a bean a day, if that is all that your bodily wellbeing*

requires.

(C.L., p. 505)

ARTA DRAMATICA

362 – Arta dramatică, ca şi alte forme de artă, face un deosebit de remarcabil serviciu public.

…the art of the theatre, *like many other arts*, *renders… very conspicuous public service*. (S.T., p. 197)

363 – în vechime, Aristotel spunea că tragediJ purifică sufletul prin milă şi teroare, iar vechea definiţie a comediei era că purifică moravurile şi îmbunătăţeşte manierele – căci cuvântul le exprima pe amândouă – prin ridiculizare. Niciodată n-am privit aceasta drept o definiţie permanentă. Ridiculizarea poate fi destul de inumană. Cred că cel mai rău tip de piesă este comedia în care autorul vă face să râdeţi unii de alţii. Vechiul tip de comedie, să luăm numai un exemplu foarte simplu, făcea întotdeauna haz pe seama femeilor bătrâne, doar pentru că erau bătrâne. Ei bine, acest lucru era oribil şi cu totul detestabil. Şi aşa mai departe, pretutindeni.

Cât despre milă şi teroare, dacă sufletele oamenilor pot fi îndreptate numai prin milă şi teroare, atunci cu cât se va sfârşi mai repede cu rasa umană, cu atât mai bine. Nu poţi compătimi dacă nu ai nenorociri de deplâns. Apropo de asta, acesta este motivul pen-ARTA

! îi¿ je ana

— \ L B A

tru care nu sunt filantrop, pentru care nu îmi plac filantropii, căci ei iubesc suferinţa de toate felurile. Ei nu

sunt niciodată fericiţi dacă altcineva nu este nefericit, astfel încât să-şi poată exercita filantropia. Eu nu mai vreau să fie milă în lume, căci nu mai vreau să existe nimic care să fie compătimit şi nu mai vreau să existe teroare căci nu vreau ca oamenii să aibă vreun motiv de teamă.

Dar există şi alte lucruri. Poţi arunca mila şi teroarea de o parte şi poţi revela viaţa, poţi stimula gândul legat de ea şi poţi educa judecata oamenilor. Dacă priveşti viaţa aşa cum ţi se prezintă singură, este un lucru extraordinar de lipsit de semnificaţie. Este exact ca atunci când ai lua un aparat de filmat şi ai ieşi pe Strand* sau în Piccadilly ** şi ai începe să întorci din manivelă, după care să-ţi developezi filmul şi să spui: „Ei, asta-i viaţa – toţi oamenii ăştia care se mişcă încoace şi încolo". Mulţi din ei au istorii tragice, câţiva din ei au istorii comice; câţiva sunt plini de bucurie pentru că sunt îndrăgostiţi, alţii sunt pe punctul de a se sinucide pentru că au fost dezamăgiţi în dragoste. Totul este minunat! Dar când priveşti filmul, exclami: „Dar nu văd nimic altceva în el decât o mulţime de oameni care aleargă încoace şi încolo într-un mod cu totul şi cu totul lipsit de sens. Ei bine, ceea ce poate face teatrul, şi ceea ce face cu adevărat, este să ia acest spectacol de viaţă dominat de hazard şi lipsit de semnificaţie, care nu-ţi

transmite niciun sens şi să-l aranjeze într-o ordine inteligibilă şi, mai mult, să-l aranjeze într-un astfel de mod încât să te oblige să te gândeşti mult mai profund la el decât ai visat vreodată să te gândeşti la întâmplări reale care au ajuns la cunoştinţa ta. Acesta este teatrul şi acesta este un

serviciu public deosebit de important pe care îl are de îndeplinit. *In the old days Aristotle said that tragedy purged the soul with pity and terror*; *and the old definition of comedy was that it chastened morals, chastened manners – because the word expressed both – by ridicule. I have never regarded that as a permanent definition. Ridicule may be rather unkind. I thifik the worst kind of play is the comedy în which the author sets you laughing at one another. The old-fashioned comedy, to take a simple example, always made fun of old women, simply because they were old. Well, that was abominable and detestable. And se on all through.*

As to pity and terror, if people's souls could only be set going right by pity and terror, then the sooner the human face comes to an end the better. You cannot pity unless you have misfortunes to pity. That is the reason, by the way, why I am not a philanthropist, why I do not like philanthropists – because they love suffering of all kinds. They are never happy unless some one else is unhappy, se that they can exercise their philanthropy. I do not want there to be any more pity in the *world, bacause I do not want there to be anything to pity*; *and. I want there to be no more terror because I do not want people to have anything to fear*.

But there are other things. You may throw pity and terror on one side, and you can reveal life, and you can stimulate thought about it, and you can educate people's *senses. If you look on that life as it presents itself to you, it is an extraordinarily unmeaning thing. It is just as if you took a movie camera and went out into the Ştrand or Piccadilly and began tot turn the handle, and afterward developed your film and then said, „Well, that is life – all those people moving*

about". *Lots of them have tragic histories*, some *of them have comic histories*; *some of them are abounding toith joy because they are în love*, *others are going to commit suicide because they have been disappointed în love*. *It is all very wonderful I But when you look at the film you say*, „*Well*, *I don't see anything there but a lot of people running about în a perfectly meaningless way*". *Noiv what the drama can* de *and what it actually does*, *is to take this unmeaning*, *haphazard show of life*, *that means nothing to you*, *and arrange it în an intelligibile order*, *and arrange it în such a way as to make you think very much more deeply about it than you ever dreamed of thinking about actual incidents that come to your knouledge*. *That is drama*, *and that is a very important public service to render*. (S. T „pp. 197 – 198)

364 – o bună melodramă e mult mai greu de scris decât toate comediile astea mult prea inteligente: trebuie să ajungi până la inima umanităţii pentru a o obţine şi dacă e destul de bună, de ce nu, ajungi să scrii Lear sau Macbeth.

ARTA 11!

A good melod, *rema is a more difficult thing to wrH than all this clever-clever comedy*: *one mxtst go streight to the core of humanity to get it*, *and if it is only good enough*, *why*, *you have Lear or Macbeth*. (E.T.B.S.C., p. 23)

SHAW AUTOR DRAMATIC

365 – Scriu piese pentru că-mi place şi pentru că nu-mi amintesc de nicio perioadă din viaţa mea când puteam să mă stăpânesc să nu inventez oameni. Şi scene. Nu sunt povestitor: lucrurile îmi apar ba scene, cu acţiune şi dialog –

ca momente, evoluând din propria lor vitalitate.

…7 *write plays because I like it*, *and because I cannot remember any period în my life when I could help inventing people and scenes*. *I am not a storyteller*: *things occur to me as scenes*, *with action and dialogue – as moments*, *developing themselves out of their own vitality*.

(C.L., p. 461 – 462)

366 – Cred nu că ai idee de limitările la care sunt constrâns atunci când scriu, de căutarea perpetuă a adevăratei distincţii, fie că e vorba de stil, gândire, umor sau vulgaritate – şi nici nu-ţi trece prin gând cât de delicat şi totuşi categoric trebuie să formulezi adevărul pentru a putea descoperi cu o astfel de precizie adevărata eroare încât să scot în evidenţă faptul că acesta a fost primul lucru ce i-a venit în minte personajului prin intermediul căruia îl rostesc.

You have no ideea, *I believe*, *of the limitations under which I write*, *the constant search for the right sort of distinction*, *whether of style*, *or thought*, *or humor*, *or vulgarity – how very nicely I have to ascertain the truth* in *order that I may fiind the true error with such precision as to make it appear that it was the first thing that came into the head of the character into teiwse mouth I put it*.

(C.L., p. 492 – 493)

367 – M-am reîntors la stilul clasic şi am scris lungi replici retorice asemănătoare solourilor de operă, considerându-mi piesele ca pe nişte spectacole muzicale, exact aşa cum făcea Shakespeare.

I *went back to the classical style and wrote long rhetorical speaches like operatic solos, regarding my plays as musical performances precisely as Shakespear did*.

(S.T., p. 220)

363 – Reputaţia mea de dramaturg creşte cu fiecare piesă care *nu* îmi este jucată.

My reputation as a dramatist grows with every play of mine that is not *performed*.

(A.Y.C.O.L., p. 81)

369 – Refuzurile nu înseamnă nimic: o piesă poate fi o capodoperă şi totuşi să nu se potrivească gustului unui anumit director sau altul. *Refusals mean nothing*: *a play may be a masterpiece and yet not suit this or that particular manager*. (C. Lb, p. 533)

370 – Nu există Viitor: există numai Prezentul. Îţi închipui cumva că te voi lăsa să mă tratezi aşa cum îl tratezi pe Shakespeare – să mă joci la câteva secole după ce am murit? Nu: nu voi face niciun fel de promisiuni şi niciun târg cu tine pentru anul viitor: până atunci aurul meu se va fi transformat în frunze uscate în geamantanul tău. *There is no Future*: *there is only the Present*. *Do you suppose I will let you treat me as you treat Sha-kespear – play me centuries after I am dead*? *No*: *I will make no bonds and bargains for next year*: *l\y then my gold will have turned into withered leaves în your portmanteau*.

(E.T.B.S.C., p. 22)

DRAMA CONVENŢIONALĂ

371 – Reproşez dramei convenţionale faptul că este doctrinară până la extremele absolute ale dogmatismului – ca dramaturgul, fiind atât de încorsetat în teorii despre comportare, nu poate nici măcar să-şi exprime clar soluţia sa convenţională, ci lasă să fie vag înţeleasă şi astfel nu poate în ruptul capului să scrie un ultim act tolerabil.

…my quarrel with the convenţional drama is that it is doctrinaire to the uttermost extreme of dogmatism – that the dramatist is so straight-jacketted în theories of conduct that he cannot even state his convenţional solution clearly, but leaves it to be vaguely understood, and se vor the life of him cannot write a decent last act.

(C. L" p. 402)

372 – Nu accept idealurile convenţionale. Lor le opun în piesă viaţa de fapt şi moravurile omului competent şi realist, gata cu modestie să facă faţă oricăror riscuri, atent dar nu cavaleresc, răbdător şi practic; pe femeie o reprezint ca îndrăgostindu-se instinctiv de toate acestea chiar când toate ideile ei despre ce înseamnă un bărbat cu calităţi deosebite sunt violentate şi, mai mult, pun punctul pe i făcându-l să spună desluşit: „Vrei să spui, nu-i aşa, că eu sunt primul bărbat care te-a luat întru totul în serios etc."

I do not accept the convenţional ideals. To them I oppose in the play the practical life & morals of the efficient, realistic man, unaffectedly ready to face what risks must be faceţi, considerate but not chivalrous, patient and practical; and I

not only reprezent the woman as instinctively falling în love with all this even whilst all her notions of finemannishness are being outraged; *but I dot the is by making him say în audible words* – „*You mean*, *don't you*, *that I am the first man that has ever taken you* quite *seriously* & *e*".

(C. L, p. 427) EXPERIMENTUL ARTISTIC

373 – Drama progresează p rintr-o serie de experienţe efectuate asupra publicului de către actori şi actriţe cu piese noi. Publicul poate hotărî rezultatul experimentului, dar publicul nu poate niciodată să facă experimentul… Iniţiativa vine întotdeauna de la actor şi actriţă.

The drama progresses by a series of experiments made on the public by actors and acireses with new plays. *The public may determine the rezult of the experiment*; *but the public never makes the experiment*… *The inițiative comes always from the actor or actress*…

(C.L., p. 528)

PERFECŢIUNE ARTISTICA

374 – Pe vremea când erai un copilaş mic, un copilaş foarte mic, cu mult înainte de a te fi putut încrede în tine şi de a te fi născut, nu aveai oase. Apoi steluţele şi părticelele de os au început să apară în tine ca grăuncioarele de unt în laptele bătut. Aceste părticele s-au multiplicat şi au crescut până când s-au integrat cu toate într-un mic schelet complet, pe care a fost clădită Ellen Terry. Aşa devii actriţă. La început încerci câteva părţi şi nu ştii cum să le faci. Apoi *ştii* cum să le faci şi te mai gândeşti la ceva. Când nu reuşeşti eşti distrusă. Dar până la urmă părţile se integrează toate într-o

parte continuă, care este întregul însuşi.

When you were a small baby – a very small baby – long before you could de trusted by yourself and were born – you had no bones. *Then little stars* & *points of bone began to appear în you like the specks of butter în churned milk*. *These points multiplied and grew until they all integrated into a complete skeleton*, *upon which Ellen Terry was built*. *Now that is how you become an actress*. *At first you try to make a few points* & *don't know how to make* nimic mai prejos nu mă poate ajuta în acest sens, poate satisface. *The inevitable does not touch me*; *it is the non-avoidance of the evitable*, *the neglect of the possible*, *the falling short of attainable efficiency*, *clearness*, *accuracy*, *and beauty*, *that set me raging*. *I really care deeply for nothing but* fine work, *and since nobody can help me în this*, *no less can greatly affect my self-sufficiency*…

(C.L., p. 585)

COMIC

373 – Orice artist comic trebuie să aibă vulgaritatea în degetul cel mic, pentru a o folosi atunci când este necesar. Dar vulgaritatea în locul nepotrivit, sau ţinuta neîngrijită în vorbire sau în orice alt domeniu, ca deprindere personală în locul simulării artistice, nu trebuie tolerată la niciun actor şi în niciun spectacol.

Every comedian should have vulgarity al his fingers ei ids for use when required. *But vulgarity in the ivrong place*, *or slovenliness of speech în any other place as a matter of personal habit instead of artistic assumption*, *is not to be tolerated from any actor or în any entertainment*.

(O.T.N., III, p. 25)

379 – Poţi strica orice glumă când o priveşti cu sânge rece.

You can spoil any joke by being cold blooded about it. (J.B.O.I., p. 409)

380 – Nimic în lume nu este atât de comic ca seriozitatea unui englez.

…there is nothing in the world quite se exquisitely comic as an Englishman's seriousness.

(O.T.N., I., p. 20)

COMEDIE

331 Comedia trebuie să fie inteligibilă imediat şi intens sau este pierdută.

Comedy mut be instantly and vividly intelligibile or it is fost.

(O.T.N., III, p. 33)

382 – Nu ai dreptate să dispreţuieşti comedia bur-lescă. Eu, ca şi Heine, i-am făcut pe oameni să mă asculte sunând din clopoţeii unei tichii de bufon. Orice muncă intelectuală autentică este plină de umor.

You are wrong to scorn farcical comedy. *It is by jingling the bells of a jester's cap that* I, *like Heine*, *have made people listen to me*. *All genuinely intellectual work is humorous*.

(C.L., p. 832)

ACTOII ŞI ACTRIŢE

333 – Trebuie să fi existat vreun bărbat, poate, în Grecia antică, sau oriunde dorești, care, în loc de a-și câștiga o existență cinstită ca dulgher sau zidar sau într-o meserie asemănătoare, sau chiar ca politician, deși asta i-ar fi putut satisface instinctele – ¡22

ARTA

același lucru este valabil și pentru femei [...] – care nu vrea să fie el însuși. El vrea să-și mărească dimensiunile, el vrea să fie un erou. N-ai în fiecare zi ocazia să fii ceea ce se numește un erou adevărat... S-ar putea să nu ai nicio șansă, iar rezultatul e acela că neavând nicio șansă reală de a fi soldat trebuie să te prefaci că ești soldat, așa că îți dezvolți personalitatea și îți dai aerele unui soldat. Îți porți părul, sau o faci doar câteodată, la lungimea la care crezi că îl purtau eroii în oricare perioadă s-ar întâmpla să fie și pozezi în fața celorlalți semeni ai tăi și dai glas sentimentelor eroice. Dacă ai greutăți în improvizarea sentimentelor eroice, îl găsești pe altul care să o facă pentru tine și apoi le înveți pe de rost: în acest caz inventezi autorul dramatic – mă inventezi de fapt pe mine. Dar acest tip de om există încă și el trebuie să-i distreze pe ceilalți. El începe recitind, jucând singur toate personajele și această înclinație mai persistă încă printre actori.

There must have been some man, probably în archaic Greece or anywhere you like, who, instead of earning an honest li7: ing as a carpenter or a mason or something of that kind, or even as a politician, although that might have satisfied his instincts – You find that this man – and the same thing applies to women, although it bagan with men – this man does not want to be himself. He wants to magnify himself,

he wants to be a hero. *You don't t get opportunities every day of being what is called a real hero*… *You may have no opportunity at all*: *and the rezult is that, not having an actual opportunity of being a real soldier*, *you have to pretend to be a soldier*; *so you develop your personality*, *you give yourself the ar of a soldier*. *You wear your hair*, *or sometimes* de *of a length al which heroes were supposed to have worn it* al *whatever particular period it happens to* pe *and you pose before your fellow-creatures*, *you utter heroic sentiments*. *If you are în a difficulty as to improvising the heroic sentiments*, *you may possibly get another person tot de it for you*, *and learn them off by heart*: *în which case you invent the dramatic author – you invent me*, *în fact*. *But still there is this type of man*, *and he has to entertain*. *He begins by reciting*, *by playing all the different characters himself*, *and that is a propensity which still lingers among actors*.

(S.T., p. 192 – 193)

384 – Nu întotdeauna satisfacerea instinctului este cea care determină o carieră: câteodată este presiunea economică a carierei. Acei oameni care sunt împinşi spre scenă de această pasiune externă sunt foarte adesea cei mai buni actori, iar oamenii care sunt iremediabil îndrăgostiţi de scenă sunt uneori cei mai slabi actori cu putinţă.

…*it is not always the satisfaction of the instinct that settles a career*: *sometimes it is the economic pressure of the career*… *Those people who are driven by this outside pressure onto the sânge are very often the best actors, and the people who are most hopelessly stage-struck are sometimes impossibly bad actors*.

(S.T., p. 192)
GEORGE BERNARD SHAW
ARTA

385 – Oamenii cu o personalitate bine definită… se luptă îndelung cu rezervele lor firești și cu puterea lor critică, în timp ce alții, lipsiți cu totul de caracter și cu prea puțină judecată, găsesc imediat o identitate în piesă și există doar atât cât sunt pe scenă. Dar cei ce au caractere bine conturate, care sunt ei înșiși, nu simple stafii, devin cei mai buni actori când străbat această cale și sunt singurii actori clasici cu putință… *people with pozitive characters… have a long struggle with their natural rezerve and critical power, whilst others, with no character at all, and very little sense, jind selves în plays la orice, and exist onih when they are on the stage. But the ones with the pozitive characters, who are selves, not spooks, make, the best actors when they go through with it, and are, indeed the only possible classical actors.*
(T.Y.A., pp. 59 – 60)

336 – O actriță nu este constituită: ea crește. *An actress is not constituted: she grows.* (T.YA., p. 35)

387 – Actrița trăiește doar pentru a se dărui, ca să câștige dragostea lumii întregi.
The actress lives only to give herself away se that she may gain the love of the whole world. (O.T.N., II, p. 86)

388 – Capacitatea ta de a juca teatru trebuie să fie pur și simplu rezultatul capacității tale de a trăi.

Pentru actriţa înnăscută am un mare dispreţ; pentru femeia care este un artist desăvârşit am un profund sentiment de simpatie. Prima este un fals; a doua este o realitate complet exprimată. Există un mod în care aş dori să dispreţuieşti interpretarea ca „vocaţie". E vorba de munca ce-ţi vine în cale şi trebuie să o execuţi atât de bine cât este posibil; dar trebuie să fii întotdeauna stăpâna artei tale şi nu sclava beatitudinii şi emoţiilor. În propria mea artă sunt gata, de mi s-ar da timp, să răspund pentru execuţie, până la ultima virgulă; iar dacă îmi vine „inspiraţia", nu o las să-mi scape pe jumătate: ştiu cum să o stăpânesc şi să o frământ astfel încât să storc din ea tot ceea ce este comestibil.

Your ability to act must only be a mere consequence of your ability to live… For the born actress I have a certam *contempt*; *for the woman who is a consumate artist I have a deep fellow-feeling*. *The one is a sham*.; *the other a reality completely expressed*. *There is thus a certam sense în which I would have you despise acting as a „vocation"*. *It is the work that comes to your hand*, *and you must de it as well as it can be done*; *but you must always be the mistress of your art* & *not the slave of its intoxications* & *excitements*. *În my oivn art I am ready*, *if only time be given me*, *to answer for the workmanship to the last comma*; *and now*, *if „inspiration" comes*, *it does not half escape me*: *I know haw to seize it and knead it se as to exhaust all the nutriment în it*.

(C.L., pp. 296 – 297)

389 – Dar opus tragedianului, care se teme mai mult decât orice altceva pe lume să se râdă de el – lucrul cel mai cumplit şi chiar fatal pentru el este ridicolul

de orice fel – apare, alături de el, oricât ar părea de ciudat, pentru a restabili acel echilibru pe care Natura pare să-l aibă întotdeauna în vedere, celălalt tip de bărbat, născut cu o fantastică dorinţă de a provoca râsul şi care va suporta orice înjosire, care-şi va picta nasul cu roşu, care-i va lăsa pe oameni să-l lovească cu piciorul şi care se va buşi oricât de pământ, doar ca să-i facă pe oameni să râdă.

But over against this particular actor who is the tragedian, and tvho dreads above everything else on earth being laughed al – the one terrible and fatal thing for him is ridicule of and kind – there, s\de by side, strângely enough, în *order to restore that balance which Nature always appears to have în view, there arises the other sort of man, who is born with a tremendous desire to be laughed al and who will undergo the most extraordinary ignominy, who will paint his nose red, who will alloiv people to kick him about, icho will have the most disastrous falls, if only he can make people laugh*.

(S.T., p. 194)

390 – Impresia pe care o au unii oameni că ai nevoie de mai puţină personalitate pentru a fi actor decât pentru a fi orice altceva este cea mai mare greşeală. Trebuie să vă scoateţi asta din cap cu orice preţ. Felul în care scena va da în vileag orice slăbiciune, orice vanitate pe care o ai, orice absurditate, orice scăpare, cât de mică a autocontrolului pe care o poţi avea, este de-a dreptul înspăimântător. *The impression which some people have that vou require less*

character to be an actor than to be anything else is a most terrible mistake. *You must get that out of your heads* at all *possible costs*. *The way în which the sânge will fiind out every single weakness that you have got*, *every vanity that you have got*, *every folly that you have got*, *every little slip în self-control that you are subiect to*, *is really very terrible*.

(S.T., p. 196)

391 – Actorul modern se cutremură când îşi vede numele scris cu litere mici.

The modern actor shudders when he sees his name în *small letters*.

(S.T., p. 191)

ARTA ACTORICEASCA ŞI OPERA DRAMATICA

392 – Scriind piesa am făcut ceea ce un autor face în mod obişnuit. Autorul, scriind pentru un anumit geniu, pentru o anumită personalitate, în loc să se gândească să-i facă pe plac personalităţii respective permiţându-i să scape pentru o clipă de propriul eu, surprinde această personalitate şi o dramatizează. Am făcut acest lucru cu Ellen Terry într-o piesă pe care a jucat-o cu mare succes. Dar într-o anumită ocazie, ea mi-a spus: „Aş dori ca cineva să scrie pentru mine un rol pe care să-l joc. În piesa asta a ta nu am nimic de făcut decât să mă urc pe scenă şi să fiu eu însămi şi treaba e gata făcută". Vedeţi, aici a intervenit această dorinţă curioasă: ea dorea să scape de ea însăşi, voia pentru o clipă să fie altcineva.

Vedeţi asta pe scenă şi, foarte interesant, întâlniţi, de

asemenea, exact opusul său. Vedeţi alt fel de artişti, a căror dorinţă nu este de a scăpa de ei înşişi. Dorinţa lor e amplificarea eului. Ei vor să-şi dezvolte şi să-şi intensifice personalitatea într-o măsură extrem de atrăgătoare şi copleşitoare şi făcând astfel, urmărind acest scop atât de egoist, ei ating câteodată un grad de fascinaţie care este cu totul extraordinar şi atunci puteţi vedea influenţa pe care un actor sau o actriţă o pot avea.

In writing the play I did the sort of usual thing that an author does. The author, in writing for a particular genius, a particular personality, instead of thinking of gratifying that personality and enabling her or him to escape for a moment from himself or herself, seizes on the personality and dramatizes it. I did this with Ellen Terry în a play which she played with great succes. But she said to me on one occasion: „*I wish somebody would write a part for me to act. În this play of yours I have nothing tot de but go on the stage and be myself, and the thing is done*". *There, you see, there came* în *this curious desire, that she wanted to escape from herself; she wanted to be somebody else for a time.*

You, get that on the stage, and you also get, very interestingly, precisely the opposite. You get other sort of artists whose desire is not to escape from themselves. Their desire is self-intensification. They want

—

**

buie să inventeze ea însăşi rolul şi să-l joace *între*, rânduri sau să-şi rostească cuvintele cu o intensitate patetică care te face să uiţi că adevăratele cuvinte n-au

niciun patetism în ele, emoţionând publicul aşa cum Sarah Bernhardt[1] emoţiona oamenii care nu ştiau un cuvânt franţuzesc sau precum Eleonora Duse[2] impresiona pe cei care nu cunoşteau deloc italiana. Uneori un autor nu scrie decât o singură scenă reuşită, dar acea scenă face piesa bună de jucat. Pe urmă unele părţi ale unei piese se uzează mai repede ca altele. E greu să pui în scenă aceste păvţi groaznice dacă nu le putem scoate: când ajung la ele *mă prefac doar că joc teatru* ceea ce e cel mai groaznic sentiment de dezonoare trăit de cineva pe scenă, deşi acest lucru probabil nu e uşor de înţeles de către oamenii care cred că arta actoricească nu e decât prefăcătorie. Dar vă asigur că acestea sunt sentimentele mele şi că un rol pe care-l pot juca cu convingere mă atrage mai mult decât cea mai mare piesă de succes pe care eu aş considera-o imperfectă. Aşadar am puternice preferinţe pentru unele piese şi nu pentru altele. *I need not tell you that an aciress has to play many parts în many plays of which she has no very high opinion*. *Sometimes the author has not written one single line right*: *the actress has to invent the part for herself*, *and play it between the lines*, *or else speak her words with a pathetic intensity that makes*

---

[1] Sarah Bernhardt (1844 – 1923) a fost o mare actriţă franceză, considerată un adevărat model de dicţie, care şi-a impresionat contemporanii prin patetismul său. A jucat şi în faţa publicului românesc, la Bucureşti.

[2] Eleonora Duse (1859 – 1924) a fost o actriţă italiană care a acoperit un repertoriu de o mare varietate; datorită marilor sale calităţi artistice a fost considerată cea mai mare actriţă a epocii sale.

you forget that the actual words do not *mean anything pathetic at all, affecting the public as Sarah Bernhardt affects people who do not know a word of French, or Duse people who do not know a word of Italian. Sometimes the author has only succeeded în a single scene, though that scene may be worth producing the play for. Then some bits of a play wear out faster than others… These are terrible bits to get over on the stage when they cannot be cut out: when I come to them I am only* pretending to act, *which is the most horribly dishonorable feeling you can have on the stage, though perhaps that will not be ea sily understood by people who think that acting is all pretence. But I assure you that is how I feel; and the rezult is that a part that I can play from begining to end with conviction attracts me more than the most popular play în which my faith is imperfect. Consequently I get strong preferences for one play over another.*

(C.L., pp. 528 – 529)

395 – Nu uita că nu te poţi dărui total pentru a mulţumi un public; şi nu există nicio metodă cu ajutorul căreia să poţi transmite o impresie atât de puternică a modestiei puterii inconştiente. Cu toată seriozitatea nu încerca să ai succes în sensul teatral al cuvântului.

ţuiesc pe Shakespeare atunci când îmi măsor mintea cu a sa. Intensitatea intoleranţei mele faţă de el atinge câteodată un asemenea nivel încât cu siguranţă că ar fi o uşurare pentru mine să dau cu el de pământ şi să arunc cu pietre în el, ştiind, aşa cum ştiu, cât este de incapabil împreună cu adoratorii săi să înţeleagă orice formă de jignire mai puţin evidentă… Dar trebuie să adaug că îl

compătimesc pe omul căruia nu îi place Shakespeare. Acesta dăinuieşte în timp mult mai mult decât mii de gânditori mai abili decât el şi va dăinui mai mult decât alţii o mie. Darul său de a spune o poveste (cu condiţia că altcineva i-a spus-o înainte); uriaşa sa stăpânire a limbii, la fel de remarcabilă în folosirea ei abuzivă şi lipsită de sens ca în minunile sale de expresie; umorul său; simţul său pentru personaje foarte bine individualizate şi rezerva sa prodigioasă de energie vitală care este, se pare, adevărata calitate care-l deosebeşte pe omul de geniu, în afara însuşirilor bune, rele sau nesemnificative, îl face capabil să ne amuze atât de eficace încât oamenii şi scenele pe care le-a creat ne par mai reale decât viaţa noastră adevărată. *With the single exception of Homer*, *there is no eminent writer*, *not even Sir Walter Scott*, *whom I can despise se entirely as I despise Shakespear when I measure my mind against his*. *The intensity of nu impatience with him occasionally reaches such a pitch that it would pozitively be a relief to me to dig him up and throw stones* al *him*, *knoioing as I de how incapable he and his worshippers are of understanding any less obrious form of indignity*… *But I am* ţin elementul retoric din operele sale târzii… Doar criticilor muzicali ar trebui să li se permită să se ocupe ele Shakespeare – şi în mod deosebit de Shakespeare din prima perioadă.

VJhat a pity îi is that the people who love the sound of Shakespear se seldom go to the sânge I The ear is the sure clue to him: *only a musician can understand the play of feeling which is the real rarity of his early plays*. *În a deaf nation these plays would have died long ago*. *The moral attitude of them is convenţional and secondhand*: *the borrowed ideas*,

however finely expressed, *have not the overpowering human interest of those original criticisms of life which*, *supply the rhetorical element in his later works*. (S. S, p. 7)

400 – Shakespeare este într-o asemenea măsură muzicianul cuvintelor încât doar inteligenţa practică, oricât este de bine stimulată de instinctul dramatic, nu-l poate face pe nimeni capabil să-i înţeleagă operele sau să ajungă la execuţia lor corectă fără îndrumarea unei urechi sensibile. În culmea marilor momente emoţionale găsim fragmente care sunt rossiniene prin întemeierea lor pe simetria melodiei şi pe forţa de impresionare a marşului, pentru a compensa sărăcia înţelesului. De fapt l-am depăşit atât de mult pe Shakespeare ca om de idei încât astăzi cu greu poţi găsi un fragment celebru din opera sa care este considerat frumos pentru orice alte motive în afara aceluia că sună frumos şi trezeşte în noi o emoţie care s-a exprimat în primul rând prin frumuseţea sa. Go-leşte-l de acea frumuseţe a sunetului printr-o perifrază prozaică şi nu va mai rămâne nimic altceva decât o platitudine pe care chiar şi un profesor american de etică ar roşi să o ofere discipolilor săi. Distruge acea frumuseţe printr-o rostire aspră, neplăcută şi îţi vei obliga auditoriul să se crispeze ca şi când l-ai cânta fals pe Mozart. Ignor-o, „evitând melopeea" – întrerupând adică în mod ingenios versul astfel încât să-l faci să sune ca proza, aşa cum se laudă oratorul profesionist că o face – şi vei fi aruncat într-un jargon monstruos şi pompos care nu are nici cel puţin meritul banal de a fi inteligibil.

Shakespear is so much the word-musician that/mere practical intelligence, *no matter how well profnpted by*

dramatic instinct, cannot enable anybody to understand his works or arrive al a right execution of them without the guidance of a fine ear. At the great emoţional climaxes we fiind passages which are Rossinian în their reliance on symmetry of melody and impressiveness of march to redeem poverty of meaning. În fact, we have got se far beyond Shakespear as a man of ideas that there is by this time hardly a famous passage in his works that is considered fine on any ground than that it sounds beautifully, and awakens în us the emotion that originally expressed itself by its beauty. Strip it of that beauty of sound by prosaic paraphrase, and you have nothing left but a platitude that even an American profesor *of ethics would blush to offer to his disciples. Wreck that beauty by a harsh, jarring utterance, and you will make jour audience wince as if you were singing Mozart out of tune. Ignore it by „avoiding sing-song*".

1] – Aforisme, paradoxuri, cugetări timp pentru aşa ceva. N-ai să introduci o pauză de cinci măsuri într-o simfonie a lui Beethoven ca să ai timp să ridici beţele de tobă şi tot astfel nu trebuie să opreşti orchestra shakespeariană pentru alte treburi. Nimic în afara unei procesiuni sau a unui scandal n-ar trebui să prilejuiască un lucru atât de extraordinar ca o tăcere în timpul unui spectacol shakespearian.

In playing Shakspere, play to *the lines*, through *the lines*, on *the lines, but never* between *the lines. There simply isn't time for it. You would not stick five bars rest into a Beethoven symphony to* pick up *your drumsticks; and similarly you must not stop the Shakespeare orchestra for business. Nothing short*

of a procession or of a fight should make anything so extraordinary as a silence during a Shaksperean performance.

(C.L., p. 666)

403 – Cel mai simplu lucru pe care-l poţi face în public este monologul. Doar lipsa de practică îi face pe actori să-şi piardă autoîncrederea când li se cere sal ţină un discurs sau să spună o anecdotă pe scenă în loc să pună sau să răspundă la întrebări, sau să şi arunce unul altuia replici. De ce nu eşuează nimeri în Hamlet? Pentru că el are replici lungi. *The easiest thing to do in public is a monologue*. It is *sheer want of practice that makes actors self-mistrustful when they are asked to deliver a speech or tell a story on the stage instead of asking or answering questions, or throwing sentences* at one *another's heads*. *Why does nobody ever fail as Hamlet*? *Because he has long speeches*.

(C.L., p. 795)

404 – Vino, şi-am să te învăţ rolul fără ca să deschizi cartea măcar o dată. Voi face rost de o bicicletă tandem; şi ne vom plimba cu ea peste câmpiile cereşti. Eu îţi voi repeta rolul mereu până când îl vei prinde aşa cum înveţi o melodie după ureche. Aşa ar trebui să fie învăţate şi însuşite toate rolurile. În trupa mea ideală nu va fi nicio actriţă care să ştie să citească. Am învăţat odată un rol (de fapt l-am şi jucat) – l-am învăţat din carte. Ce muncă trudnică de sclav! mai bine aş scrie articole sau o mie de piese. Închipuieşte-ţi să înveţi emoţii pline de viaţă – gânduri pline de viaţă – dintr-un lucru mort – zdrenţe şi cerneală de tipar.

Come, I will teach you the part without your opening the

book once. *I will get a tandem bycicle*; *and we* shall ride *along over the celestial plains*, *I dining the part* into *your head until you pick it up as one picks up a tune by ear*. *That is how all parts should be taught and learnt*: *in my ideal company – there shall not be an actress who can read*. *I once learnt a part* (*and actually played it too*) – *learnt it from the book*. *What galley slavery it was*! *I had rather write ten articles*, *or a thousand plays*. *Imagine learning live emotion – live thought – from dead matter – linen rag and printer's ink*. (C.L., pp. 6, 34 – 635)

405 – O, doamne, nu te înspăimântă gândul că îţi slăbesc aptitudinile şi memoria când descoperi că versurile nu-ţi mai vin în minte la fel de *nerăbdătoare*, ci trebuie să-ţi fie prinse în minte cu ace de păr, fără să fii sigur că rămân acolo? Ei bine, simţi aceasta fiindcă Shakespeare este *din punct de vedere dramatic* mort de-a binelea. Singura posibilitate de a-l învăţa fără un efort de nesuportat este să-l înveţi *după ureche*, căci muzica sa nu greşeşte. Nu-ţi citi niciodată rolul: pune pe cineva să ţi-l spună de nenumărate ori – să ţi-l mâne, să ţi-l aşeze în faţă, până când capacitatea ta de imitaţie şi reproducere te sileşte să-l murmuri aşa cum te simţi silit să fredonezi o melodie pe care ai auzit-o cântată pe stradă şi care nu-ţi place absolut deloc.

Great Heavens, *doesn't it make you fear that your faculties are decaying & your memory failing when you find that the lines won't come to you* eagerly, *but must be fixed into your head with hairpins*, *without any security for their sticking*? *Well*, *that is because Shakspere is dead* dramatically *as a doornail*. *Your only chance of learning him without*

intolerable effort is to learn him by ear; *for his music is unfailing*. *Never read your part*: *get somebody to speak it to you over and over again – to urge it on you*, *hurl it al you*, *until your mere imitative*, *echo faculty forces you to jabber it as a street piano forces you la hum a tune that you pozitively dislike*.

(C.L., p. 644) TĂIEREA PIESELOR

406 – în general, tăierea unei piese este stupidă în cel mai înalt grad.

Generally speaking, *the cutting of the play is stupid to the last extremity*.

(C.L., p. 653)

407 – După cum vezi, nu am nimic împotriva unei înlăturări inteligente a acelor părţi moarte şi artificiale din opera lui Shakespeare. Dar când îţi propui să tai din opera *mea* *, sunt încremenit de îndrăzneala ta strigătoare la cer. M-am autocenzurat întotdeauna, extrem de sever, citind şi recitind, până când am descoperit pasajele care nu pot fi în niciun fel jucate pe scenă… Când doar o virgulă e lăsată deoparte, aceasta e pentru că actorul a fost depăşit de autor.

Şi mie îmi place întotdeauna să-l depăşesc pe actor şi să depăşesc publicul, *puţin*: e singura cale care să te menţii în ascensiune.

— Referirea se face la spectacolul cu piesa *The Man of Destiny* (*Omul destinului*), în care rolul lui Napoleon era jucat de marele actor Henry Irving, apreciat de marele public ca interpret al lui Shakespeare şi detestat de G.B. Shaw pentru manierismul său, alături de Ellen Terry în rolul Doamnei

(Lady).

So you see I have no obiection whatever to an intelligent cutting out of the dead & the false bits of Shakspere. *But when you propose to cut* me, *I am paralysed at your sacrilegious audacity*. *I always cut myself to the bone, reading the thing over and over until I have discovered the bits that can't be made to playact anyhow… If a single comma is omitted, that will be because the actor has been beaten by the author*. *And I always like to beat the actor, and to beat the public*, a little: *it is the only way to keep screwing up the standard*.

(C.L., p. 650)

CRITICI

408 – Nu cred în iluzia criticilor care sunt autori rataţi. Ca unul care a practicat ambel» îndeletniciri, ştiu că scrierea operelor literare este joacă de copii faţă de critică… Adevărul este că un critic stă între creaţia populară, pentru care nu este suficient de prost şi marea creaţie, pentru care nu are suficient geniu.

I *have no illusions about critics being authors who have failed*. *I know, as one who has practised both crafts, that autorship is child's play compared to criticism… The truth is that the critic stands between popular authorship, for which he is not silly enough, and, great authorship, for which he has not genius enough*.

(Widower's Houses, în C.P.B.S… p. 703)

409 – Nu există o formulă specială pentru a deveni critic dramatic. Acesta apare datorită unui accident.

Când se iveşte un post vacant de critic, editorii se

adresează celor care deja profesează, sunt cunoscuţi ca oameni cu condei şi care cunosc tainele meşteşugului… Nu uita, pentru a fi critic nu trebuie să fii numai expert în domeniul tău; trebuie de asemenea să ai un simţ literar şi critic dezvoltat, putere de analiză, comparaţie, etc. La Londra toţi începătorii au patruzeci de ani, având în urmă douăzeci de ani de muncă grea şi necunoscută şi, crede-mă, cei douăzeci de ani de obscuritate nu sunt partea cea mai rea din viaţa cuiva şi nimeni nu trebuie să se teamă să le facă faţă.

There is no way of becoming a dramatic critic. It happens by accid, ent… It is to men who are already in the *profession, and known as men who can write and who know the ways of papers, that editors turn when a vacancy occurs… Remember, to be a critic, you must be not only a bit of an expert în your subiect, but you must also have literary schill, and trained critical schill too – the power of analysis, comparison, & e… În London all beginners are forty, with twenty years of obscure hard work behind them; and, believe me, those obscure twenty years are not the ivorst part în one's life, nor need you nor anyone be, afraid to face them.*

(C.L., p. 433)

410 – Prima datorie a criticului este să recunoască cu respect absolut dreptul fiecărui om la un stil propriu.

The critic's first duty is to admit, with absolute respect, the right of every man to his own style. (C, L., pp. 460 – 461)

411 – Este una să spui că un critic nu este de vină pentru că face anumite concesii: este cu totul altceva să

afirmi că aceste concesii nu sunt făcute, sau să tragi concluzia că dacă ele nu contează din punct de vedere individual ele nu contează nici social. *But it is one thing to say that the critic is not to blame for making* certam *concessions*: *it is quite another to assert that the concessions are not made*, *or to infer that because they don't matter individually they don't matter socially*.

(C.L., p.328)

CRITICA

412 – Obiectivitatea criticii este un lucru, acurateţea sa este cu totul altceva.

…*the fairness of criticism is one thing*, *its adequacy quite another*.

(Widowers Houses, în C.P.B.S., p. 709) COOPERAREA CITITORILOR

413 – Dacă cititorii îşi fac cinstit datoria, cred că vor înţelege aproape la fel de mult din piese cât înţeleg eu însumi.

If my readers de their fair share of the work, *I dare but just write quietly for them to his editor*. *9*. *Get interviewed as often as you can by good interviewers and let them say what they like se long as their copy is entertainmg*. *10*. (& *chief est*) *Always* interview yourself *if you can*.

(C.L., pp.380 – 331)

VI LIMBAJ

LIMBA ENGLEZĂ

417 – Englezii nu au niciun respect pentru limba lor şi

nu vor să-şi înveţe copiii să o vorbească. Au o ortografie atât de îngrozitoare încât nimeni nu poate afla singur cum sună. Este imposibil ca un englez să îşi deschidă gura fără a-i face pe alţi englezi să-l urască sau să-l dispreţuiască. Germvma şi spaniola sunt accesibile străinilor: engleza nul este accesibilă nici măcar englezilor.

The English have no respect for their language, and will not teach their children to speak it. They spell it se *abominably that no man can teach himself what it sounds like. It is impossible for an Englishman to open his mouth without making some other Englishman hale or despise him. German and Spanish arc accesibile to foreigners*: *English is not accesibile even to Englishmen*.

(Pygmalion, în C.P.B.S., p. 807)

ARTISTUL CUVÂNTULUI ŞI LIMBAJUL

418 – eu fiind nu numai scrib ci şi dramaturg şi deci muzician al cuvântului, nu pot să aştern pe hâr

150… GEORGE BERNARD SHAW

419 – Am fost agasai toată viaţa de oameni de ştiinţă, clerici, politicieni şi chiar avocaţi care vorbesc papagaliceşte, repetând cuvinte şi expresii luate de la alţii după ureche fără a se gândi o clipă la sens şi care acceptă simple asocieri de idei ca un substitut facil pentru logică. De multe ori ei sunt oameni cumsecade şi chiar inteligenţi; dar nu sunt raţionali. Şi sunt iremediabil robiţi obiceiurilor lor personale, pe care ei le numesc natura umană. *I have been plagued all my life by scientists*, *clergymen*, *politicians*, *and even lawyers*, *who talk*

like parrots, repeating ivorcis and, phrases picked up from one another by ear without a moment's thought about their meaning, and accept mere Xassociation of ideas as an ea sy substiute for logic. They are often good fellows and even clever fellows; but they are not raţional. And they are incurably addicted to their personal habits, which they call human nature... (S.L., pp. 112 – 113)

420 – Gândul trăieşte pe hârtie prin condei, după ce şi-a plămădit un trup nemuritor în continuă creştere

Thought lives on paper by the pen, having devised for itself an immortal and evergrowing body.

(S.L., p. 114)

CARACTERUL SOCIAL AL LIMBAJULUI

421 – Nu există o engleză ideal corectă. Nu există doi englezi care să vorbească la fel.

...there is no such things as ideally corect English.

— *No two British subiects speak exactly alike*. (S.L., p. 58)

422 – Chiar atunci când manierele noastre de acasă corespund întocmai celor clin societate – şi bineînţeles ar trebui să fie cu mult mai bune – sunt întotdeauna diferite; şi deosebirea este mai mare în limbaj decât în orice altceva.

Even when our home manners as good as our company manners – and of course they ought to be much better – they are always different; and the difference is greater in speech than in anything else. (S. L, p. 61)

423 – Este un fapt bine cunoscut că marea masă a populaţiei noastre este bilingvă. Oamenii au un limbaj oficial ca parte a manierelor lor din societate, pe care nu îl folosesc acasă sau în conversaţia cu egalii lor.

This is so well known that masses of our population are, bilingual. *They have an official speech as part of their company manners which they do not use at home or* in *conversation with their equals*. (S. L, p. 127)

424 – Nici chiar în relaţiile confidenţiale cu persoane educate nu trebuie să vorbeşti prea bine. Aplică acest principiu în încercările tale de a învăţa limbi străine şi nu încerca niciodată să le vorbeşti prea bine. Şi nu te sfii să călătoreşti. Te va surprinde cât de puţin trebuie să ştii sau cât de rău poţi să pronunţi. A vorbi prea corect e o poză pedantă chiar printre englezi. La un străin este mai mult decât o poză: este o insultă la adresa băştinaşului care nu-şi înţelege propria limbă când este vorbită prea bine. *Even* în *private intercourse with cultivated people you must not speak too well*. *Apply this to your attempts to learn foreign languages*, *and never try to speak them too well*. *And* do not *be afraid to travel*. *You will be surprinsed to fiind how little you need to know or how badly you may pronounce*. *Even among English people*, *to speak too well is a pedantic affectation*. *În a foreigner it is something worse than an affectation*: *it is an insult to the native who cannot understand his own language when it is too well spoken*.

(S.L., pp. 63 – 64)

425 – Am mai spus că deşi nu există o engleză

desăvârşită, există o engleză prezentabilă pe care o numim „engleza bună”; dar la Londra nouă sute nouăzeci şi nouă din o mie de locuitori nu numai că vorbesc o engleză inferioară, dar chiar şi pe aceea o vorbesc foarte prost. S-ar putea spune că, chiar dacă ei înşişi nu vorbesc bine englezeşte cel puţin înţeleg când se vorbeşte corect. Înţeleg când vorbitorul este englez, dar când vorbitorul este străin, e cu atât mai greu de înţeles cu cât vorbeşte mai corect… De aceea, primul lucru pe care trebuie să-l faci este să vorbeşti cu un pronunţat accent străin şi să vorbeşti o engleză stricată: adică, o engleză fără nicio gramatică. Atunci orice englez căruia i te vei adresa va şti ime

LIMBAJ

427 – în cele din urmă, oamenii pronunţă cuvintele aşa după cum sunt scrise şi astfel limba se schimbă în mod absurd.

…*in the long run people pronounce words as they are spell*; *and so the language gets senselessly altered*. (S. L, p. 26)

428 – Analfabetismul a fost timp de secole simbolul unei clase. Dar astăzi nici limba, nici scrisul nu mai sunt simboluri sigure ale unei clase.

…*illiteracy was for centuries a mark of class*. *But neither speech nor writing can now be depended on as class indexes*.

(S.L., p. 125)!

429 – Atunci când li se pune în faţă o transcriere fonetică a limbii lor, toţi oamenii, fără excepţie, îi resping cu

vehemenţă exactitatea.

All men, without exception, when first confronted with a phonetic representation of their own speech, vehemently repudiate its accuracy.

(S.L., p. 20)

430 – Nimic nu-l irită mai mult pe un vorbitor nativ al limbii engleze decât transcrierea fonetică fidelă a sunetelor pe care le rosteşte. El îşi închipuie că o deviere de la ortografia convenţională înseamnă o deviere de la standardele corecte ale limbii engleze, aşa cum e vorbită de buna societate. Vai! Aceste standarde corecte ale englezei vorbită de buna societate nu sunt cunoscute foneticienilor. Ele fac parte doar din multele născociri care năucesc sărmanele noastre minţi de snobi. Nu există aşa ceva; dar ce importanţă are acest fapt pentru oamenii care din fragedă copilărie sunt instruiţi să facă din credinţa în abstracţiuni şi lucruri de necrezut un punct de onoare?

…nothing annoys a native speaker of English more than a faithful setting down în phonetic spelling of the sounds he utters. He imagines that a departure from convenţional spelling indicates a departure from the corect standard English of good society. Alas, this corect standard English of good society is unknown to phoneticians. It is only one of the many figments that bewilder our poor snobish brains. Nu such thing exists; but what does that matter to people trained from infancy to make a point of honor of belief în abstractions and incredibilities? (S.L., p. 6)

431 – Nu e nevoie să repet argumente cunoscute

despre irosirea timpului învăţătorilor şi dificultăţile presărate în calea copiilor englezi care învaţă să citească propria lor limbă, sau faptul că nimeni fără

O memorie *vizuală* pentru cuvinte nu reuşeşte să stăpânească ortografia convenţională oricât de învăţat ar fi, sau despre bariera dintre Anglia şi Franţa ridicată de către ambele naţiuni care folosesc tiparul pentru a-şi ascunde limba una de alta.

I need not repeat familiar arguments about the waste of teachers time, and the difficulties thrown in the way of English children learning to read their own language; or the fact that nobody without a visual *memory for words ever succeeds în spelling conventionally, however highly educated he or she may be, or the barrier placed between England and France by both nations using their printing presses to conceal their language from one another*… (3. L., p. 18)

432 – Dacă nu adoptăm un sistem de ideograme chineze, să învăţăm pe de rost câte un semn arbitrar separat pentru fiecare cuvânt din dicţionar, trebuie să scriem fonetic.

Unless we adopt a system of Chinese ideographs, and learn by heart a separate arbitrary symbol of every word in the dictionary we must spell phonetically.

(S.L., p. 33)!

433 – Singurul pericol pe care pot să-l prevăd în stabilirea unui alfabet englez este pericolul unui război civil.

The only danger I can forsee in the establishment of an

English alphabet is the danger of civil war. (S.L., p. 135)

434 – Consecvenţa nu este întotdeauna o virtute; dar ortografia devine o himeră fără ea.

Consistency is not always a virtue; *but spelling becomes a will* o' *the wisp without it*.

(S.L., p. 125)

LIMBI MOARTE

435 – Limbile, chiar şi cele moarte, sunt folositoare, după cum multora dintre noi ni se pare că matematicile sunt folositoare.

Languages, *even dead ones*, *have their uses*; *and as it seems to many of us*, *mathematics have their uses*.

(Parents and Children, în C-PB. S., p. 76)

436 – Engleza lui Shakespeare e o limbă moartă.

Niciun om în viaţă azi n-o poate vorbi, nici scrie.

O poate imita aşa precum Milton[3] şi Landor[4] au

---

[3] John Milton (1608 – 1674), mare poet şi revoluţionar englez, care în tinereţe a compus unele elegii şi epigrame în latină. A fost un mare admirator al culturii antice.

[4] Walter Savage Landor (1775 – 1864), poet şi prozator romantic, s-a inspirat din cultura antichităţii latine, fiind nu numai un mare admirator ci într-o oarecare măsură şi imitator al acesteia. Datorită ideilor sale republicane a fost nevoit să părăsească Anglia, trăind foarte mulţi ani ca emigrant în Italia, fapt care a adâncit această influenţă.

imitat poezia latină; iar oamenii cu talent literar o pot înţelege fără dificultate.

…*Shakespeare's English is a dead language*. *No living man can speak it or write it*. *He can imitate it just as Milton and Landor imitatea Latin poetry*; *and people with a literary turn can understand it without difficulty*.

(S.L., p. 13) LIMBA ŞI GÂNDIRE

437 – Gândurile mor mai repede decât limbile.

…*thoughts die sooner than languages*.

(B.M., p. 915)

PSIHOLOGIA LIMBAJULUI

438 – Ferocitatea cu care oamenii luptă pentru cuvinte este uimitoare.

…*the ferocity with which people fight about words is astonishing*.

(S.L., p. 135)

439 – Niciun om pe deplin stăpân pe limba sa nu va putea stăpâni vreodată alta.

No man fully capable of his own language ever masters another.

(Man and Superman, în C.P.B.S., p. 189)

440 – Un limbaj comun face desigur o alianţă mai uşoară; cu toate aceste, nu trebuie să uitaţi că face şi cearta mai uşoară.

A common language certainly makes an alliance easier; *though you must not forget that it also makes quarreling*

easier.

(T.T.B.S.)

STILUL

441 – Vei constata întotdeauna că atunci când cineva stăpâneşte bine sensul unui cuvânt, iar altcineva îl are într-un mod vag şi mereu schimbător, ultimul îl acuză întotdeauna pe primul de ambiguitate.

You will always fiind that when one man has a tight grip of the meaning of a word, and another man has a loose and perpetually shifting one, the latter always accuses the former of quibbling. (C.L., p. 316)

442 – Ei sunt atât de proşti încât cred că stilul vine în mod natural unor oameni care au situaţia lor; şi astfel ei nu învaţă niciodată. Există întotdeauna ceva profesional în a face ceva bine la modul superlativ… *theyre such fools that they think style comes by nature to people în their position*; *and they never learn*. *There's always something professional about doing a thing superlatively well*.

(P., p.739)

443 – Stabileşte-ţi mai întâi faptele: aceasta este baza oricărui stil, pentru că prin stil te exprimi pe tine însuţi şi nu te poţi exprima cu sinceritate decât pe baza unei realităţi precise.

Get your facts right first: *that is the foundation of all style*, *because style is the expression of yourself*; *and you cannot express yourself gemiinely except on a basis of precise reality*.

(C.L., p. 464)

444 – Nu am urmărit stilul în viaţa mea: stilul este un fel de melodie care îmi intră singură în propoziţie.

Dacă un scriitor spune ceea ce trebuie să spună într-un mod atât de adecvat şi eficace cât îi stă în puteri, stilul va avea grijă de sine însuşi, dacă arc vreun stil.

I *have never aimed al style în my life*: *style is a sort of melady that comes into my sentences by itself*. *If a writer says what he has to say as accurately and efectively as he*, *can*, *his style will take care of itself*, *if he has a style*.

(Immaturity, în C.P.B.S… p. 677)

445 – Pentru un Shakespeare cuvintele se găsesc acolo în stilul şi măsura cea mai potrivită odată cu conştiinţa lucrului care trebuie descris sau cu formarea gândului.

…*for a Shakespear the words are there în duc style and measure as soon as the consciousness of the thing to be described or the formation of the thought*.

(Cashel Byron's Profession, în C.P.B.S., p. 697)

446 – Un adevărat stil original nu este niciodată dobândit doar de dragul său. Un om poate ilăti de la un şiling la o guinee, în funcţie de posibilităţile sale, pentru a vedea, a auzi sau a citi creaţia genială a altui om; dar el nu va plăti cu toată viaţa şi sufletul său pentru a deveni un simplu virtuoz în literatură, pentru a prezenta o realizare care nu-i va aduce nici cel puţin bani, cum ar aduce cântatul la vioară. Eficacitatea afirmaţiei este alfa şi omega stilului. Cel ce nu are nimic de afirmat nu are stil şi nici nu poate avea unul. Cel

care are ceva de afirmat va ajunge atât de departe în ceea ce priveşte forţa stilului cât îl va duce importanţa ideii şi convingerea sa.

…a true original style is never achieved for its own sake: *a man may pay from a shilling to a guinea, according to his means, to see, hear, or read another man's act of genius; but he will not pay with his ivhole life and soul to become a mere virtuoso în literature, exhibiting an accomplishment which will not even make money for him, like fiddle playing*.

Efectiveness of assertion is the alpha and omega of's vie He who has nothing to assert has no style and can have none; he who has something to assert will go as far în power of style as its momentousness and his conviction will carry him, rpRS n 165) (Man and Superman, în C.P.b.b., p. ioo>

AUTOBIOGRAFICE 163

VII AUTOBIOGRAFICE

IRLANDA ŞI IRLANDEZII

447 Toate eşecurile Irlandei se clatoresc Incapacităţii sale de a crede în succes sau fericire".

…all Ireland's failures have been duc to her incapacity for believing în succes or happiness. (C.L., p. 691)

448 – Inima irlandezului nu este nimic altceva decât imaginaţia sa.

…an Irishman's heart is nothing but his imagination. (J.B.O.I., p. 410)

AUDITORIUL LUI SHAW

449 – întotdeauna simt şi cred că vorbesc cu adevărat

unor milioane de oameni.

I always believe and feel that I really am talking to millions.

(Truth by Radio, în P.P., p. 274) DRUMUL ÎN VIAŢA

450 – Drumul meu este şoseaua principală; cărările ocolite şi scurtăturile tale doar duc înapoi.

My road is the highroad; *your bypaths and shortcuts only lead backward*.

(C.L., pp.674 – 675)

451 – Desigur că sunt vegetarian. Ţi-ai închipuit cumva că am obiceiul de a roade corpurile moarte ale animalelor? Uh! Şi totuşi îţi mărturisesc că am făcut asta odată în mod obişnuit, doar cu cincisprezece ani în urmă, dar nu şi de atunci încoace.

Of course I am a vegetarian. *Did you suppose I was in the habit of chewing the dead bodies of animals*? *Ugh*! *And yet I confess I orice did it habitually*, *as recently as fifteen years ago*; *bun not since then*. (E.T.B.S.C., p. 66)

SHAW ŞI FEMEILE

— Beatrice Webb, născută Beatrice Potter, s-a căsătorit cu Sidney Webb în 1892. Când acesta a devenit Lord Passfield, a fost cunoscută şi ca Lady Passfield. Shaw a făcut parte alături de ei din Comitetul executiv al Zeteticai *Society* între 1881 – 1882, iar din septembrie 1885 din Comitetul executiv al mult mai cunoscutei Societăţi a fabienilor (*Fabian Society*). Această societate milita pentru socialism prin reforme treptate, oglindind astfel perspectiva politică a intelectualităţii mic-burgheze a timpului, poziţie

politică criticată de Lenin. Acesta ţ-a caracterizat pe Shaw ca „un om bun căzut printre fabieni”. Beatrice Webb a colaborat eu soţul său la elaborarea mai multor lucrări de sinteză, printre care *Istoria sindicalismului* (*History of Trade Unionism*).

452 – Nu lucrurile mărunte le scapă femeilor în mine ci lucrurile mari. Buzunarele mele sunt întotdeauna pline de mărunţişurile dragostei. Dar aceştia sunt bani magici, nu bani adevăraţi. Doamna Webb.

care este o femeie deosebit de perspicace, îşi explicit libertatea faţă de fascinaţia în faţa căreia le vede pe toate celelalte cedând, spunând. „Nu te poţi îndrăgosti de un *spiriduş*; iar Shaw este un spiriduş în astfel de lucruri, nu o persoană reală. Probabil că poţi ghici adevărul în această afirmaţie; sunt prea leneş să o explic acum, chiar dacă aş înţelege-o. Este cu certitudine adevărată: îmi plac femeile (sau una dintr-o mie, să spunem); dar sunt serios cu privire la alte lucruri. Pentru cele mai multe femei, un bărbat şi o viaţă fac o lume. Eu am nevoie de populaţii întregi şi de epoci istorice ca să-mi trezesc interesul şi să fac maşina de scris (pentru că asta este O.B.S.) să lucreze la viteză şi presiune maximă: dragostea este doar divertisment şi recreaţie. *It is not the small things that women miss în me*, *but the big things*. *My pockets arc always full of the small change of love-making*; *it is magic money*, *not real money*. *Mrs Webb*, *icho is a remarcabhi shrewd woman*, *explains her freedom from the fascination to which she sees all the others succumb*,

by saying: „*You cannot fall in love with a* sprite; *and Shaw is a sprite în such matters, not a real person*”. *Perhaps you can divine the truth în this*: *I am too lazy to explain it now, even if 1 understood it. It is certainly true*: *I am fond of women* (*or one în a thousand, say*); *but I am în earnest about quite other things. To most women one man and one lifetime make a world. I require whole populations and historical epochs to engage my interests seriously and make the writing machine* (*for that is what*

G.B.S. is), *work al full speed, and pressure*: *Iove is nnly diversion and recreation to me*.

(C.L., p. 801)

453 – N-am să-ţi scriu în fiecare săptămână, nici chiar în fiecare zi pentru că scrisorile bune sunt rare şi nu-şi pot face apariţia la fel de regulat ca şi spălătorească. Şi apoi nu trebuie să te obosesc. Să ştii că n-am să-ţi fiu nici amant, nici prieten, căci o zi a socotelilor va veni pentru dragoste precum şi pentru prieteni. Te-ai simţi curând ca şi Evreul Rătăcii or: ai şti că *trebuie* să te ridici şi să pleci mai departe. Trebuie să intri în mod categoric în relaţii de interes cu mine. Dragostea mea, prietenia mea, nu valorează nimic. Nimic pentru nimic. Pe mine trebuie să mă *foloseşti*, să mă integrezi în structura vieţii tale în măsura în care este ceva de folos în mine şi să mă arunci la o parte când nu mai sunt bun la nimic. Doar atunci când sunt folosit simt că exist şi mă bucur de viaţă. Toate legăturile mele de dragoste sfârşesc tragic pentru că femeile *nu ştiu* să mă folosească. Sunt modeste şi mă lasă să-mi fac iluzii în legătură cu ele, dar în cele din urmă ajung la o nefericire înfricoşătoare şi o

oboseală de nedescris; iar Evreul Rătăcitor trebuie să meargă mai departe în căutarea cuiva care va şti să-l folosească pe de-a întregul. Tot ceea ce e adevărat în viaţă se bazează pe *nevoie*; atât timp cât vei avea nevoie de mine te voi ţine strâns în braţe: dincolo de asta sunt doar un obiect de lux; iar pentru obiectele de lux, dragostea şi ura sunt aceeaşi pasiune.

…*I shall not write every week – not even every day, because good letters are rare & cannot come as reg-gularly as the laundress. Besides, one must not weary you. Mind, I am not to be your lover, nor your friend; for a day of reckoning comes for both love and friendship. You would soon feel like the Wandering Jew: you would know that you* must *get up and move on. You must enter into an inexorably interested relation with me. My love, my friendship, are worth nothing. Nothing for nothing. I must be* used, *built into the solid fabric of your life as far as there is any usable brick în me, and thrown aside when I am used up. It is only when, I am being used that I can feel my own existence, enjoy my own life. All my love affairs end tragically because the women* can't *use me. Theylie low and let me imagine things about them; but* in the *end a frightful unhappines, an unspeakable weariness comes; and the Wandering Jew must go în search of someone who can use him, to the utmost of his capacity. Everything real în life is based on need: just se far as you need me I have you tightly* în *my arms: beyond that I am only a luxury, and, for luxuries, love and hate are the same passion*. (C. L, p. 676)

454 – Cu certitudine că mi-au lipsit scrisorile tale. Eu, *eu* Bernard Shaw, AM DUS DORUL scrisorilor unei simple

muritoare. Dar mi-am venit în fire. N-am să fiu sclavul unei femei intrigante. Ca urmare voi cerceta poşta de dimineaţă cu cea mai profundă indiferenţă, cu cel mai îngheţat calm. Să ştii, Ellen *of my majestic presence*… *Curious*, *how little use mere brains are*! *I have a very fine set*; *and yet I learnt more from the first stupid woman who fell în love with me than ever they taught me*.

(E.T.B.S.C., pp. 79 – 81)

455 – Oscar Wilde a spus despre mine: „Un om minunat: n-are niciun duşman şi niciunul dintre prietenii săi nu-l place). Şi asta este foarte adevărat: ei nu mă plac, dar sunt prietenii mei şi câţiva din ei mă iubesc. Dacă preţuieşti consideraţia unui bărbat, *luptă* cu el. Cât despre *plăcut*, îţi place ziarul şi îl disprețuieşti. Aş prefera să-ţi aminteşti jimp de trei zile un lucru pe care l-am spus, decât să mă *placi* (doar) 300.000.000.000.000.000 de ani. *Oscar Wilde said of me*: „*An excellent man*: *he has no enemies*; *and none of his friends like him*". *And that's quite true*: *they don't like me*; *but they are my friends and some of them love me*. *If you value a man's regard*, strive *with him*. *As to* liking, *you like your newspaper*, *and despise it*. *I had rather you remembered one thing I said for three days than* liked *me* (*only*) *for 300.000.000.000.000.000 years*.

(E.T.B.S.C., p. 76) PERSPECTIVA SCRIITORULUI

456 – Din punct de vedere psihologic se întâmplă un lucru curios. El m-a împiedicat să fiu un autor cu adevărat mare. Am din nefericire această tentaţie nebunească care îmi vine din senin, chiar în clipa în care reuşesc să mă ridic cu

adevărat la înălţimea forţelor mele de a putea deveni cu adevărat tragic şi măreţ: îmi vine în minte o glumă absurdă şi anti-ciimaxul devine irezistibil. Asta îmi aminteşte că este prezentă printre dumneavoastră astăzi o actriţă deosebit de distinsă *, care în loc să mi se adreseze în mod respectuos ca domnule Bernard Shaw, în maniera care se potriveşte vârstei şi anilor mei, întotdeauna mi se adresează cu apelativul Joey, numele clovnului din pantomimă. Nu pot nega că în mine există atât tragedianul cât şi clovnul, iar clovnul mă prinde cu ocaua mică în modul cel mai neplăcut. Publicul englez a remarcat de mult timp că nu sunt serios, căci niciodată nu poţi şti când va apărea din senin vătraiul înroşit în foc sau când mă voi împiedica de una sau de alta.

— Doamna Stella Patrick Campbell, cea pentru care Shaw a scris rolul Elizei Doolittle din *Pygmalion*.

13 – Aforisme, paradoxuri, cugetări

This is a curious psychological thing. *It has prevented me from being a really great author*. *I have unfortunately this desperate temptation that suddenly comes on me*, *just when I am really rising to the height of my power*, *that I may become really tragic and great*: *some absurd joke occurs*, *and the anticlimax is irresistable*. *I am reminded that there is a very distinguished actress*, *who is among you today*, *who instead of speaking of me respectfully as Mr*. *Bernard Shaw*, in the *manner that is befitting to my age and years*, *always addressed me* as *Joey*, *the name of the cloivn* in the *pantomime*. *I cannot deny I have got the tragedian and I have got the*

clown în me; *and the clown trips m³ up in the most dreadful way*. *The English public have said for a long time that I am not serious*, *because you never know when the red-hot poker will suddenly make its appearance or I shall trip over something or other*.

(S.T., pp. 194 – 195)

457 – Un prieten al meu, medic specialist în oftalmologie m-a lămurit cu privire la condiţia mea reală. Acesta mi-a examinat ochii într-o seară şi m-a informat că vederea mea nu-l interesa câtuşi de puţin deoarece era normală. Am considerat această declaraţie, firește, ca un semn că vedere; mea este ca a celorlalţi oameni. El însă a respins concluzia mea ca fiind drept paradoxală şi s-a grăbit să-mi explice că sunt un om excepţional şi foarte norocos prin faptul că am vedere normală şi ca atare văd lucrurile aşa cum sunt, ceea ce se poate spune numai despre zece la sută dintre oameni; restul de nouăzeci la sută având o vedere anormală. Mi-am dat seama îndată de ce nu am succes ca romancier; ochiul minţii mele, ca şi ochii obişnuiţi, este „normal" şi vede lucrurile altfel decât le văd alţi oameni şi deci le vede mai bine.

I *got a clue io my real condition from a friend of mine*, *a physician who had devoted himself specially to ophthalmic surgery*. *He tested my eyesight one evening*, *and informând me that it ivas quite uninteresting to him because it was normal*. *I naturally took this to mean thai it was like everybody else's*; *but he rejected this construction as paradoxical*, *and hastened to explain to me that I was an excepţional and highly fortunate person optically*, *normal sight conferring the power*

of seeing things accurately, and being enjoyed by only about ten per cent of the population, the remaining ninety per cent being abnormal. I imediatey perceived the explanation of my want of succes în fiction. My mind's eye, like my body's, was „normal": it saw things differently from other people's eyes, and saw them better.

(S.L., p. xi)

abilitate: 158 *abolire*: 17, 73 *absolut*: 100 *abstinenţă*: 361 *abstracţiune*: 100, 430 *absurditate*: 98.90, 390 *abţinere*: 300, 361 *abundenţă*: 280 *abuz*: 250 accent: 425 *accentuare*: 353 *accesibilitate*: 417 oco; x!: 228 *accident*: 96 act: 371

activitate: 80, 177, 275

actori şi actriţe: 383 – 391, 313, 329, 332, 373, 374, 378, 384 – 380, 388 – 394, 396, 401 – 405.456

acţiune: 97.184.288

acurateţe: 412

acuză: 441 *adecvare*: 444 *jpţi*: 235

adevăr: 90, 88, 270, 328.

350, 361, 366, 452 *administraţie*: 245 *admiraţie*: 38 *adolescenţi*: 273 *adoratori*: 397 *adresă*: 229 *adulţi*: 263, 264.275 *aer*: 125 *afaceri*: 33.240 *afectivitate*: 254 *afecţiune*: 45, 51 *afinitate*: 78 *afirmaţie*: 353, 446 ngasare: 419 aju/or: 78, 171, 215 *alămuri*: 353 *alegere*: 78, 198 *alfa şi omega*: 446

alfabet: 433 *alianţă*: 440 *alinare*: 78, 87 nmarâfi: 41, 453 *ambiguitate*: 441 ameliorare: 129 american: 400 *amintiri*: 104, 195, 455 *amuzament*: 94 aflai/abetii m: 428 *anecdotă*: 403 *Anglia*: 431 a? iimai: 204 *anormalitate*: 457 anticlima. 450 *antipatie*: 132 *apărare*: 263, 268 *apelativ*: 456 apetit: 56 *aplauze*: 284, 396 *aprecieri*: 143 aprobare: 121

aptitudini: 405 *argumente*: 121, 200, 201

353, 431 *Aristotel*: 363 arma: 14
arta: 233, 315 – 329, 341, 362, 388
arta actoricească şi opera dramatică: 392 – 396 *arta dramatică*: 362 – 364
arta literară: 347, 418
artist: 66, 314, 341, 376, 388, 392, 396
artistul cuvântului şi limbajul: 418 – 420
ascensiune: 407
ascultare: 162, 248
asemănare: 290
asociere: 78, 238
aşteptare: 311
atacuri: 268
ateism: 83
atracţie: 341
auditoriu: 396, 400
aur: 370
autocenzură: 404
autocontrol: 390
autodepăşire: 257
autoeducaţi*: 276
autoaâicredere: 403
autor: 363, 392, 394, 407, 408, 456
autorespect: 361
autoritate: 285, 287, 288
avere: 74
avertizare: 178
avocat: 419

banalităţi: 341
bani: 167, 202, 236, 270, 275.

316, 327, 446, 452 *baricade*: 225
INDICE TEMATIC 175
barieră: 431 *batjocură*: 191 *bază*: 443
bărbaţi: 14, 15, 60, 75, 230, 262, 372, 383, 384, 452, 455 *bărbaţi şi femei*: 27 – 43 *băştinaşi*: 424, 430 *bătălie*: 198
Beethoven, *Ludwig von*:

361, 402, 418 *beneficiar*: 272 *Bernhardt*, *Sarah*: 394 *bilingvism*: 423 *bine*: 206, 216, 217, 245, 258 *blestem*: 271, 283 *boală*: 209 bogaţi: 204, 208, 275 *bucluc*: 46
bucurie: 275, 363, 453 *bufon*: 382 bunăcreştere: 21, 266 *bună dispoziţie*: 353 *bunătate*: 263, 269 *bunele maniere*: 227 *bunuri*: 270
calcul: 353
calificare: 274
calitate: 168, 199, 256, 397
calitate omenească: 296, 297
canalie: 257
calm; 454
capacitate: 95, 106, 167, 277, 388
capodopere: 340, 341, 369 *capriciu*: 278 *caracter*: 126, 385 *caracterul social al limbajului*: 421 – 425 *carieră*: 33, 384 carte: 58, 351, 352, 404 casă: 194 *cauzalitate*: 95, 96 *cauză*: 87, 95 *Cavalerism*: 15 *călătorie*: 260, 424 *cărare*: 450
căsătorie; 15, 31, 55, 59 – 75.183
căutare artistică: 327 *ceartă*: 77, 226, 440 *centri*: 134 centra: 255 cer: 85, 297 cerc: 95 cerşit: 243 *certitudine*: 452,

454 *cinste*: 100, 230, 231 circ: 341 *citire*: 431
civilizaţie: 70, 209, 270, 316 *clasa muncitoare*: 275 clasă: 428
clasic: 366
clemenţă: 308
eterici: 419
etică: 207
clopoţei: 382
clovn: 456
cod ciuiZ: 70
comediant: 416
comedie: 350, 353, 363, 364.

381, 382 comic: 3, 63, 378 – 380 *comitet*: 206 *companie*: 67 *comparaţie*: 237, 238 *compasiune*: 250 *compătimire*: 57, 83, 363 *competenţă*: 33 *complicaţii*: 278 *complot*: 197 *compozitori*: 418 *comunitate*: 278 *concentrare*: 341 concesii: 411
concluzie: 121, 127, 184, 411.

457 condei: 420 *condiţie*: 457 *condiţionare*: 127 *conduită*: 4, 182, 184 *confort*: 8, 75 *confrate*: 346 *confuzie*: 290 *consecinţe*: 137, 290, 343
consecvenţă: 433 *consideraţie*: 455 *conspiraţie*: 213 *constanţă*: 57 *constrângere*: 356, 365 consum: 202, 270, 275 *conştiinţă*: 87, 1G4, 263, 294.

312, 445 *contemplare*: 286 *contemporan*: 160 *contestare*: 87, 88 *contract*: 239 *contradicţie*: 95, 357 *contrazicere*: 167 *controversă*: 87 *conversaţie*: 134, 423

convingeri: 88, 160, 245.

274, 289, 394, 446 *cooperarea cititorilor*: 413 *coordonatori*: 288 *copii*: 14, 28, 58, 163, 374.

417, 431 copii şi *părinţi*: 261, 265 *copilărie*: 83, 323, 430 *corectitudine*: 329, 425, 430 corecturi: 416 corp: 18, 19, 21 creaţie: 257, 330, 343, 446 credinţă; 85, 88, 118, 133.

244, 302.307.430, 447, 449, *credulitate*: 87, 88, 155
INDICE TEMATIC 177
creştere: 374, 420 *crimă*: 98
critică; 98, 278, 385, 412 critici: 83, 399, 408 cucerire: 375 *cuceritor*: 205 *cultivare*: 158, 301 *cultură*: 278
cunoaştere: 80 – 82, 125, 147, 158
cunoaşterea comportamentului: 131 – 151, 160, 371 cunoştinţe: 277 *curaj*: 30, 170 *curăţenie*: 302 *curăţire*: 126 *curiozitate*: 103 *curte*:! 91
cuvinte: 353, 363, 394, 398, 400, 418, 419, 426, 427, 431, 432, 441, 445
dans: 415
dascăl: 318
datorie: 184, 192, 275, 305.

410, 413 *dădăceală*: 57
dăruire: 395 *decadenţă*: 253 *decenţă*: 49, 71, 75 *declaraţie*: 305, 457 *definiţie*: 363
delăsare: 163 *deliberare*: 257 *delicateţa*: 319 *demnitate*: 74, 275, 361 *denaturare*: 241 – 213 *deosebire*: 264, 422 *depăşire*: 320, 352 *dependenţă*: 75 *depopulară*: 15

depravare: 67 deprindere: 246 *desăvbrşire*: 163, 181, 269 *descompunere*: 250 *descriere*: 349 *destin*: 276 *devenire*: 167 *devotament*: 341 *dezordine*: 394 *dezvoltare*: 255 *diagnostic*: 203, 227 *diavol*: 241 *dicţionar*: 432 *dificultate*: 33, 274, 319, 431, 436

dimensiune: 335 *director*: 369 *dirijor*: 418 *discernământ*: 51 *disciplină*: 275 *discipoli*: 400 discurs: 403 discuţii: 200, 278

dispreţ: 137, 301, 382, 397.

455, 457 *distanţe*: 227, 341 *distincţia*: 365 *distracţii*: 240 *distrugere*: 134.139 *divertisment*: 452 *divinitate*: 163, 261 *docilitate*: 236, 245 – 248 *doctori*: 21, 23, 24, 37, 457 *dogmatism*: 371 *dogme*: 361 *domnişoare*: 16 Do? r Juan: 55 *dor*: 454 *dorinţă*: 383, 392 *dragoste*: 11, 44 – 53, 124.

168, 283, 363, 452, 453 *dramaturg*: 335, 339, 348.

371, 376, 383, 392, 418 *dramă*: 301, 371 – 373 drept: 171, 274 *dreptate*: 382 *drepturi*: 228, 264 *dubluri*: 332 *durere*: 180 *Duse, Eleonora*: 394 *duşman*: 122, 195

echilibru: 351, 389 *economie*: 124, 233, 834 editor: 352, 409

educaţia copilului: 266 – 275 *educaţie*: 83, 1G3 efect: 296, 302, 338, 341 *eficienţă*: 276, 377, 411, 446 *efort*: 270, 275, 296, 341, 352 egali: 423

egalitate: 185, 186, 290 *egoism*: 211, 223, 232, 392 *egoist*: 343 *Elgar, Edward*: 418 emoţii: 353, 400, 404 *energie*: 397

englez: 123, 380, 417, 424.

431, 456 *engleză*: 420, 425, 430 epocă: 251, 341, 343, 358.

452 *eroism*: 182 *erori*: 1S3, 366 *erou*: 383 *eşec*: 179, 416, 447 *eul*: 392, 442 *evenimente*: 179 *evlavioşi*: 84 *evoluţie*: 163 *Evreul Rătăcitor*: 453 *exactitate*: 429 *examene*: 277 *excentric*: 341 *excepţie*: 87 *exces*: 163

execuţie: 377, 393, 400

exerciţiu: 393 *exigenţă*: 125, 126 *existenţă*: 271, 273 *experienţă*: 35, 51, 101 – 110.

163, 261, 264, 376 *experiment*: 35, 373 *expert*: 393, 409 *exprimare*: 222, 443 *extaz*: 11, 159 *extremism*: 223, 226 *extremist*: 222

fabulă: 348 *faimă*: 221 *fair play*: 224 – 226 fals: 388 *falsitate*: 361 *familie*: 74 – 79 *fantezie*: 347 fapte: 443

farmec: 31, 135, 158, 194

fascinaţie: 392, 398, 452

fată: 74, 194

favorizare: 277

femei: 15, 75, 83, 136, 175.

283, 358, 363, 372, 383.

452 – 454 *fereastră*: 302 fericire: 62, 72, 77.172, 180.

273, 298, 363, 447 *ferocitate*: 438

fiinţa umană: 49 *filantrop*: 363 *filantropie*: 363 *filosofi*: 101, 358 *film*: 363 *finalitate*: 274 *fizicieni*: 83 *flacără*: 353

foame: 144, 157 *folos*.4.352, 434, 453 *folosise*: 453
fonetică: 393, 429, 430, 432
foneticieni: 430
formă: 414
formulă: 409
fortăreaţă: 225
forţă: 301, 456
Franţa: 431
frate: 78, 375
frumos: 323, 341
frumuseţe: 31, 135, 173, 400
fugă: 195
gardă: 416
gelozie: 214
generaţie: 251
generozitate: 235
geniu: 158 – 164, 287, 392.

397, 408, 446 *gentleman*: 201 *germana*: 417 *germene*: 45
germinafie: 165
gând: 102, 222, 278, 290, 352.

363, 405, 420, 437, 445 *gândire*: 132.247, 363, 374, *gânditor*: 153, 199 *glumă*: 94, 379, 456 *gramatică*: 425 *gratuitate*: 127 *graţie*: 319 *Grecia*: 383 *greşeală*: 110, 190, 454 *greutăţi*. 283
griji: 146; gust: 175, 369 *guvern*: 123 *guvernare*: 289, 290
Hamlet: 303

Hanuel, *Georg Friedrich*: 418
hazard: 363 Heine, *Heinrich*: 382 *himeră*: 433 *hârtie*: 420 *hoinăreală*: 267 *Homer*: 397 *hotărâre*: 279 hoţ: 270
Iad: 84, 177, 216
Ideal: 69, 120, 182, 220, 372, idei: 54, 341, 372, 399, 400.

419, 447 *ideograme chineze*: 432 *idiot*: 130 *idolatri*: 196 *iertare*: 25, 139, 140 *ignoranţă*: 95, 125, 268 *iluzie*: 15, 48, 117, 320, 337.

341, 453 *imaginaţie*: 87, 88, 119, 238.

330, 341, 448 *imagine*: 170, 317 *imaturitate*: 156, 163 *imitaţie*: 313, 332, 333 *imoralitate*: 182, 184 *imperfecţiune*: 418 *impopularitate*: 20 *importanţă*: 430 *impozite*: 205 *improvizare*: 383, 392 *inactivitate*: 285 *incapacitate*: 447 *incorectitudine*: 275 *incredulitate*: 87, 88 *indecenţă*: 136 *indiferenţă*: 295, 454 *individ şi rasă*: 9, 186, 191.

296, 363 *individualitate*: 33 *indivizibilitate*: 315 ineuitabiiul: 377
llilllli HIHIIU
GEORGE BERNARD SHAW
Infidelitate: 62 *influenţă*: 245, 392 *inimă*: 448 *iniţiativă*: 373 *inspiraţie*: 319, 388 *instinct*: 241, 254, 350, 383.

384, 400 *instituţie*: 70 *insultă*: 249, 424 *integrare*: 453 *intelect*: 344 *inteligenţă*: 400 *inteligibilitate*: 381 *intensificare*: 353 *intenţii*: 52, 216, 217 *interes*: 147, 275,

311, 377.

452, 453 *intervievare*: 416 *interviu*: 416 *intimitate*: 78 *intrigă*; 354 *inutilitate*: 277 *invenţie*: 383 *ipocrizie*: 266 *iritare*: 265 *Irlanda*: 447 *irlandezi*: 448 *iscusinţă*: 341 istorie: 108, 319 italiana: 394 iubire: 55, 218, 455

Împliniri: 225 *înălţime*: 456 *încercare*: 261, 280, 374 *închisoare*: 87, 194, 271, 274 *înclinaţie*: 383, 454 *încredere*: 374, 375 *îndatoriri*: 33, 266 îndemânare: 199 *îndrăgostitul*: 344, 363 *îndrăzneală*: 222 *îndreptare*: 363 irifierare: 319 *îngăduinţă*: 268, 276 înger: 297 înrobire: 73 *înrudire*: 78 *întindere*: 306 *întâmplare*: 78, 96 *întârziere*: 190 *întrebare*: 269 *întreg*: 374 *întreţinere*: 273 înfeiegere: 140, 161, 269.

424, 425, 436 *înţelepciune*: 105, 195, 237 znfeiepţi: 104, 106, 109 infeles: 400

Învăţare: 276, 281, 292, 351.

352, 405, 417, 431, 442 *învăţământ*: 274 *învăţător*: 431 *învăţătură*: 109.110, 167

jargon: 400 jeno: 215 *jignire*: 397

joc: 168, 240, 360, 383, 392, 393, 394, 396, 402, 404, 405

judecată: 292, 363, 385

judecător: 192

jumătăţi: 91, 92

justificare: 54

justiţie – injustiţie: 190 – 193, 287

Landor, Walter Savage: 436

lascivitate: 136 *laş*: 306 *latină*: 436 *Lazăr*: 87 locomie:

235 *leac*: 177 *Lear*: 364 *lecţii*: 274, 341 *legalitate*: 183 *lege a naturii*: 4 *legi*: 15, 186, 289 *lene*: 241, 257 leneş: 278
libertate: 123, 268, 290, 291, 319, 452
libret: 353 limbaj: 440
limbă: 397, 417, 418, 424.

427, 428, 429, 431, 437 – 439
limbi moarte: 435 – 436
limitare: 366
limite: 341
linguşire: 454
literatură: 134.316, 345, 347.

349, 446 *locuitori*: 425 *logică*: 98, 121, 259, 419 *logician*: 88 *loialitate*: 55, 56 *Londra*: 109, 122, 225, 273.

409, 425 *loterie*: 03
lucru: 143, 337.346, 348.

863, 365, 366, 376, 445, 452.

455 – 457 *lume*: 7, 98, 117.132, 1.34.

197, 205, 251, 302, 309, 363.

387, 452 *luptă*: 1, 167, 225, 220, 257.

385.438, 455 *lux*: 453
Macbeth: 364 *maestru*: 352 *maimuţă*: 163 *mamă*: 21, 32, 55, 58, 307 maiiiere: 227, 254, 363, 422, 423

manual: 277
marş: 400
martiraj: 220
martor: 92
masacru: 16
mască: 253
mase: 199.423
maşină de scris: 452
matematici: 434
material: 209, 353
maturizare: 156
maximă: 18
măiestrie: 336 – 339.359
măreţie şi micime: 152 – 157, 334, 335, 456 *mărturisire*: 131, 451 măscărici: 257 *măsură*: 53, 445 *mediocritate*: 215 *melodie*: 400, 404, 405, 444 *melodramă*: 364 meiopee: 400 membri: 278 *memorie*: 405, 431 *memorizare*: 277 merit: 167 *meserie*: 383 *metamorfoză*: 88 metodă: 259 *metru*: 353 roiia: 308, 363 *milioanele*: 193 *Milion. John*: 436
minciună: 90, 134
minte: 18, 19, 165, 257, 397, îi

430, 457 *minuni*: 86 – 83, 365 *miracol*: 87, 88 *mister*: 95, 341 *mişcare*: 251, 323 *mândrie*: 301 mânie: 77, 308 *moarte*: 370 *wcirlă*: 198. iodă: 254 *moderaţie*: 283 – 286 *modestie*: 244, 341, 453 *monolog*: 403 *monstru*: 163? norală: 301, 329 *moralitate*: 182 – 181 *moravuri*: 254, 363, 372 *morfină*: 361 morţi: 323
motive: 15, 275, 285, 363 *Mozart, Wolfgang Amadeus*:

400
mulţumire: 149
muncă: 75, 168, 232, 230.

271 – 275, 278, 338, 382.

396, 397, 404, 409 *muritor*: 454 muţenie: 134
muzică: 177.283.353, 354, 418
muzician: 353, 397, 400, 401
naştere: 21, 29, 87, 101, 164, 374
natura artistică: 325 *natura umană*: 419 *natură*: 116, 103, 176, 389 *naţiune*: 162, 399, 431 *născocire*: 430 *neajunsuri*: 181 *neajutorare*: 156, 268 *neam*: 250 *nebun*: 239
necesitate: 15, 51, 271, 275, 296
nedreptate: 193
nefericire: 172, 177, 180, 363.

453 *negare*: 88 *nehotărâre*: 279, 282 *nelimitate*: 341 *nemurire*: 9, 420 *nenorocire*: 363 *neomenie*: 295 *neplăceri*: 285 *nerivnire*: 300 *nesiguranţă*: 113, 114 *nespecialişti*: 213
nevoie: 349, 453 *nobilime*: 203 *normal*: 457 noroc: 457
nume: 391 *numitor comun*: 37
oaia neagră: 79 *oameni de litere*: 426 obicei: 131, 419 *obiectivitate*. 412 *obişnuinţă*: 65, 209 obligaţie: 78, 132, 240, 27” > *oboseală*: 177, 247.453 obraz? iie: e: 54 *obstacol*: 225, 341 *ochi*: 457 ocupaţie: 177 *oftalmolog*: 457 *oglindă*: 126, 170, 317 *om*: 50, 83, 85, «8, 106 – 109, 117, 119, 131, 143, 144, 146, 157, 161, 164, 166, 167, 177, 182, 183, 187, 188, 202, 204, 207, 210, 214, 217, 221, 228, 238 – 240, 243 – 245, 261, 277, 280, 289, 291, 292, 296, 311, 320, 343, 349, 351,

356, 363, 372, 382, 384, 385, 389, 390, 394, 397, 399, 410, 419, 423, 427, 430, 436, 438, 439, 442, 446, 449, 454, 455, 457 *omenesc*: 49

onoare: 230, 275, 302, 304, 430

onorabilitate: 230

operă: 341, 366, 408 *operă de artă*: 317, 218 *opinia publică*: 123 *oprimarea voinţei*: 312 *orator*: 400 *orchestră*: 402 *ordin*: 200 *ordine*: 75, „63 *ordinea naturii*: 68 *organizare socială*: 185, 188, 189

organizaţii religioase: 208 *orgă*: 400 *orientare*: 245 *originalitate*: 448 *oroare*: 198

ortografie: 417, 430, 431, 434

pace: 294 *pacoste*: 22, 58 *pantomină*: 456 paradis: 84 *paradox*: 457 *parazitism*: 205 – 220 *paraziţi*: 204 *partitură*: 418 pasiune: 45, 47, 50, 65, 136, 146, 254, 376, 453

patetism: 394 *patinaj*: 276, 351 *patinator*: 276

popularitate: 59, 167, 393 *populaţie*: 423, 452 *pornografie în literatură*:

349, 350 *portret*: 416 *porunci*: 182 posibilitate: 60, 446 *posteritate*: 164 *povestitor*: 365 pe: 424 practic: 129 *practică*: 341 *prefăcătorie*: 394 *preferinţe*: 394, 455 *pregătire*: 274 *prejudecăţi*: 249 preocupare: 279 presă: 339, 354, 383, 365.

368, 369, 374 *presiune economică*: 384 *presupunere*: 41, 276, 341, *pretenţii*: 274

preţ: 163, 446

preţuire: 455

prezent: 111, 370

prezentare: 122
pricepere: 258
prieteni: 84, 122, 169 – 171.

453, 454 principii: 89, 264, 424 producţie; 202, 273, 320
profesionalism: 442, *profesiuni*: 33, 87, 213, 352
profesor: 400
profit: 87, 276
progres: 251, 252, 254, 255.

351, 373 *promisiuni*: 370 *pronunţie*: 393, 424, 426 – 434
proporţie: 231 *propoziţie*: 444 *proprietate*: 81 *prostie*: 128 – 130, 441 *prostituată*: 350 *prostituţie*: 75 *proşti*: 128, 133, 162, 202, 305
providenţă: 165 *provocare*: 165 *proză*: 400 *prudenţă*: 302 *psihologie*: 117, 456 psihologia *limbajului*:

438 – 440 public: 373, 395, 396, 407, publicare: 352 *punct de vedere*: 277 *purificare*: 226 *putere*: 167
rai: 84, 283

186 GEORGE BERNARD ŞTIAW
INDICE TEMATIC 187
randament: 278 *raţionalism*. 97 *raţiune*. 97 – 100, 200, 256, 273
rădăcini: 301 *răgaz*: 177, 816 *răsplată*: 341
rău: 90, 139, 157, 177, 132, 184, 192, 198, 207, 216, 2Ì3 *răutate*: 299

război: 14 – 17, 252, 294, 433 *răzbunare*.: 263, 306 *realitate*: 249, 392, 443 *realizări*: 225, 446 *recompensă*: 273 *recreaţie*: 452 *recunoaştere*: 51 *recunoştinţă*: 325 *refuz*: 74, 369 *rege*: 196

regulă: 115, 116, 121, 102, 184

relativitate: 121 – 124 *relaţii*: 424 *religie*: 70, 83, 87, 361 *remarcă*: 456 *remediu*: 192 *remuşcare*: 57 *renghi*: 155

renunţare: 95, 301 *repetiţie*: 235, 340, 368 *replici*: 305, 366

reporter: 316 reprezentaţie. – 353, 418 *reproş*: 370 *repudiere*: 212 *repulsie*: 78

respect: 228, 352, 410, 417, 452

respectabilitate: 229 respingere: 457 responsabilitate; 104, 184.

291 – 295 *resurse artistice*: 361 *retorică*: 353, 363, 399 *revoluţionar*: 188, 189 *rezistenţă*: 142, 197, 319 *rezultai*: 311, 373 ridicol: 276, 389 *ridiculizare*: 249, 363 rimă: 353 *riscuri*: 268, 372 *risipă*: 231 – 236 ritm: 254, 415 *râs*: 249, 250, 351, 363, 389 *rol*: 392, 394, 404, 405 *roman*: 349 romancier: 350, 457 *rostire*: 430 *rude*: 78

rugăciuni: 93, 243 *ruşine*: 305, 352 *rutinar*: 153 *rutină*: 149

sabie: 225

sacrificiu: 218 – 221, 296

satisfacţie: 148, 257, 377

saturaţie: 177

senzaţie: 152 394, 399

seriozitate: 380, 452, 456

serviciu: 170,

sănătate: 18, 23, 58, 174
scări: 260
scena *vieţii*: 2
scenă: 356, 365, 384, 385.
390, 392, 394
schimbare: 70, 254, 426, 427
sclav: 40, 60, 123, 213, 388.
404, 454
scop: 182, 225, 241, 352, 392.
401
Scott, Sir Walter: 397
scrib: 418
scriitor: 336 – 340, 342 – 344.
359, 444
scris; 364, 371, 418, 426 – 428.
436, 453, 454
270, 362, 363
servitori: 64.211
sex: 350
sfat: 248, 270, 351, 416
sfetnic: 308
sfidare: 301
sfinţi: 296
Shakespeare: 241, 386.370.
407, 436.445
Shaw autor dramatic:
365 – 370.376, 393, 407, 408.
443, 449 – 451, 458, 457
Shaw despre *Shakespeare*:
397 – 405
Ştiaw: *perspectiva autoru lui*: 404, 450, 456, 457
Shaw şi femeile: 452 – 455

scrisori: 453, 454
sculptor: 414
scurtătură: 450
scuză: 184
secrete: 130, 140, 166, 177. 227, 309, 310
securitate: 7, 8
selecţie: 87, 308, 374
semeni: 295
semnificaţie: 363
sens: 336, 363, 419, 441
sentiment: 353, 383, 393.
siguranţă: 114
simbol: 428
simfonie: 354, 402
simpatie: 78, 237
simplitate: 150
simţăminte: 78
simulare: 378
sinceritate: 99, 443
sindicalism: 75
singurătate: 278
sinucidere: 363
sistem: 98, 182, 418, 432

situaţie: 444
sânge: 29, 198, 226, 379
slăbiciune: 390
snobi: 430
soare: 88
socialişti: 187
societate: 42, 56, 209, 227.

251, 270, 272, 274, V275.

441

422, 423, 439 *socotească*: 453 *soldat*: 30, 383 solo: 366 *soluţie*: 78 *soţ*: 55, 58, 65, 66, 74 *soţie*: 55, 58, 361 *spadasin*: 344 *spaniola*: 417 *specialist*: 130 *spectacol*: 3C3, 378 *spectator*: 224 *speranţă*: 319 *spirit*: 353, 414 *standard*: 182 *stăpâni*: 74, 211, 212 *stea*: 276
stil: 365, 366, 416, 446
Strauss: 418 s-frâni: 225.424, 125 *struguri*: 145 *studenţi*: 278 *studiu*: 278
stupiditate: 138 subiectivitate: 307 *subordonare*: 283 succes: 165 – 168, 225, 395.

447, 457 *suferinţă*: 68, 312, 363 *suflet*: 317, 319, 363, 401.

446 *sunet*: 400
superiori şi inferiori: 10, 74, 156, 198, 210 – 212.

215, 288 *superioritate*: 51, 263 superlativ: 442 superstiţii: 8 S *suportare*. 280 *supoziţii*: 131, 201 *supunere*: 241 *suspiciune*: 18.:
şansa: 383 *şosea*: 450 *ştiinţă*: 125, 259
tactician: 199 taieâif: 74, 158, 159, 221, 436
tandreţe: 57, 353 *tată*: 55
facere: 137, 302
tăierea pieselor: 406, 407

teamă: 6, 105, 291, 363
teatrul: 355 – 360, 363, 388, 399
tehnică: 199 *tempo*: 401
tentaţie: 59, 142, 231, 456 *teorii*: 371 *teroare*: 363
Terry, *Ellen*: 374, 392, 454
ticăloşi: 157 *ticăloşie*: 302
timp: 107, 151, 283, 316.

341, 342 *tinereţe*: 352 *tineri*: 338 *tipar*: 404, 426, 431 *tirani*: 76, 211 *tiranie*: 319 *titluri*: 214 toba: 353 *toleranţă*: 29 *ton*: 401 *tortură*: 274, 318 *tradiţie*: 181 *tragedian*: 456 *tragedie*: 350, 363 tragic: 312, 323, 363, 453, *tratament*: 311 *treabă*: 141 trecut: 104, 107, 348 *trompetă*: 401
trudă: 163, 194, 347, 375, 404
trap: 319, 361, 420, 431 *trupă*: 404 *turmă*: 79
(el: 167, 174 *ţinută*: 373
ucenicie: 341 *umanitate*: 364 umilire: 276 umor: 366, 382, 397 *unicitate*: 120 *univers*: 95
universităţi: 90, 279, 315 ură: 50, 167, 218, 290, 295.

308, 417, 453 *urcuş*: 260 *urgenţă*: 296 *uriaş*: 163, 296 *uzină*: 271, 273, 275
vacanţă: 177 vagabond: 267 *valoare*: 235, 453 *vanitate*: 390, 454 văduve: 42 *vătrai*: 200, 456 *vecini*: 132 vedere: 457 *vegetarian*: 451

vehemenţă: 429
veneraţie: 162
ventilaţie: 125

verdict: 164
vers: 400 – 402, 404
veşnicie: 5, 119!
viaţă şi moarta: 1 – 5, 9 – 13, 15, 20, 24, 29, 40, 83, 87, 95, 96, 102, 103, 118, 119, 129, 148, 167, 168, 175, 225, 233, 269, 276, 296, 316, 320, 324, 359, 361, 363, 365, 376, 399, 405, 415, 436, 446, 452, 453
viciu: 238, 300
victorie: 347
vid: 116, 325
viitor: 32, 104, 107, 111 – 116, 272, 273, 319, 348, 370
vin: 175
vinovăţie: 47, 134 *virtuos*: 446
Virtute: 124, 238, 300 – 303, 433
vis şi realitate: 117 – 120.

260, 317, 352 *vitalitate*: 365 *vocaţie*: 280, 281, 388 *voinţă*: 97, 344 *vorbire*: 134, 143, 378, 424.

425, 436 *vrăjitorie*: 87 *vrere*: 279 *vulgaritate*: 366, 378 *vulpe*: 145
Webb, Beatrice: 454 *Weismann*: 87 *whisky*: 361 *Wilde, Oscar*: 455
zei: 220, 257, 292, 361, 414 *ziare*: 167, 455 *ziaristică*: 345, 346

INDÍCELE OPERELOR

PIESE

The Philanderer: 356
Mrs Warren’s Profession: 309
The Man of Destiny: 143

The Devil's Disciple: 6, 221, 280
Caesar and Cleopatra: 205, 305, 311
Captain Brassbound's Conversion: 28, 174, 232
Man and Superman: 66, 123
John Bull's Other Island: 94, 179, 379, 418
Major Barbara: 17
The Doctor's Dilema: 5, 61, 91, 99, 151, 183, 213, 295 Getting Married: 27, 40, 42, 76, 140, 201, 252, 286
The Showin-up of Blanco Posnet: 14, 223
Misalliance: 2, 60, 166, 243; 239, 334
Fanny's First Play: 26, 43, 54, 72, 93, 103, 229 Androcles and the Lion: 30, 38, 92 Overruled: 31, 47, 133, 144, 148 Pygmalion: 42
Great Catherine: 37, 150.298
Back to Methuselah: 3, 4, 8, 9, 12, 13, 22, 48, 82, 87, 102, 104, mânuil MIMMIIMIII-ullllllllllllllllllll

INDICELE OPERELOR 193

111, 113, 114, 137, 138, 147.156, 196, 193, 207, 212, 306, 310, 317, 320 – 322, 328, 330, 331, 348, 414, 415, 437 Saint Joan: 308
The Apple Cart: 141, 206, 210, 227
Press Cuttings: 7, 52, 64, 108, 135, 200
The Glimpse of Reality.: 39
The Music-Cure: 101!
Too True to Be Good: 29, 32, 34, 46, 107
Village Wooing: 36
On the Rocks: 16, 19, 63, 240
The Simpleton of the Unexpected Isles: 35, 49, 53,

65.172. 247, 292
The Six of Calais: 195
The Millionairess: 62, 81, 193, 197 Geneva: 11, 287, 293, 332
PREFEŢE
Widowers Houses: 408, 412
Man and Superman: 10, 18, 25, 59, 80, 85, 106, 109, 115, 117, 124, 125, 127, 128, 130, 131, 1.39, 142, 146, 152, 157, 161, 162, 173, 175, 176.180, 185.138.189, 193, 196, 202, 203, 204, 209, 211, 214 – 219, 222, 224, 230, 237, 238, 251, 253, 256, 281, 284, 290, 291, 300, 30.3, 304.439, 446
Getting Married: 15, 58, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 186, 239, 288, 296, 299
The Doctor's Dilema: 20, 21, 23, 24
Parents and Children (Misalliance): 70, 77, 84, 119, 177, 246. 261 – 264, 267 – 275, 273, 302, 312.318, 435 Pygmalion: 417
The Sanity of Art: 342, 343, 345
Immaturity: 444
Cashel Byron's Profession: 445
ALTE OPERE
Collected Letters 1874 – 1894: 33, 44, 50, 51, 79, 97, 98, 110. 112, 118, 121, 122, 154, 158, 159, 163, 164, 167, 168, 170, 178, 182, 184, 187, 199, 225, 226, 228, 235, 241, 244, 245, 248, 256, 258 – 260, 279, 285, 297, 307, 311, 316, 329, 340, 341, 346, 351, 453, 360, 361, 365, 366, 369, 371 – 377, 382, 388, 393 – 396, 402 – 407, 409 – 411, 416, 441, 443, 447, 450, 452, 453
Ellen Terry and Bernard Shaw, a Correspondence: 282, 315, 364.370, 451, 45 – 1, 455

To a Young Actress, the Letters of Bernard Shaw to Molly Tompkins: 276, 385

Advice to a Young Critic and Other Letters: 89, 368, 413

Shaw on Shakespeare: 354, 359, 397, 399 – 401

Shaw on Theatre: 313, 362, 363, 367, 383, 384, 389 – 392, 393, 456

George Bernard Shaw on Languange: 265, 418 – 434, 436, 438, 457

Shaw on Religion: 83, 87, 88, 95.96, 257

Our Theatre in the Nineties: 55, 67, 100, 155, 231, 249, 230, 254, 326, 333, 337, 340, 347, 355, 378, 380, 381, 387

London Music in 1388 – 1889 as Heard by Corno di Bassetto: 202

The Quintessence of Ibsenism: 37, 56, 90, 145, 171, 220, 242, 336, 344

Platform and Pulpit: 132, 149, 165, 449

Table Talk of Bernard Shaw: 77, 126, 134, 136, 190, 225, 277, 294, 301, 324, 325/327, 335, 339, 349, 350, 357, 358, 440

BIBLIOGRAFIE

The Complete Plays of Bernard Shaw, Paul Hamlyn, London, 1965.

The Complete Prefaces of Bernard Shaw, Paul Hamlyn, London, 1965.

Collected Letters 1874 – 1897, ed. Dan. H. Laurence, Max Reinhardt, 1965.

Ellen Terry and Bernard Shaw, *a Correspondence*, ed. Christopher St. John, Max Reinhardt, London, 1952.

To a Young Actress, *the Letters of Bernard Shaw to Molly Tompkins*, ed. Peter Tompkins, Clarkson N. Potter Publisher.New York, 1960.

Advice to a Young Critic and Other Letters, Capricorn Books, New York, 1963.

Shaw on Theatre, ed. E.J. West, Hill and Wang, New York. 1961.

Shaw on Shakespeare, ed. Edwin Wilson, E.P. Dutton & Co., New York.

George Bernard Shaw on Language, ed. Abraham Tauber.

Peter Owen, London, 1965. *Shaw on Religion*, Constable, London, 1967. *Our Theatre in the Nineties*, 3 vol., Constable & Co., 1948.

London Music in 1888 – 1889 as Heard by Corno di Bassetto (*Later Known as Bernard Shaw*) *with Some Further Autobiographical Particulars*, Constable & Co., London.

The Quintessence of Ibsenism, London, 1891.

Platform and Pulpit, ed. Dan H. Laurence, Rupert Hart-Davies, London, 1962.

CUPRINS

Prefaţă v
Notă asupra ediţiei XVII
I Existentă 1
II Cunoaştere.
III Moravuri şi instituţii sociale… 53
IV Educaţie şi etică 71
V Artă 94
VI Limbai 11R
VII Autobiografice lfl".
Indice tematic 17
Indicele operelor 191

Colecţia COGITO

Cărţi în curs de apariţie

Cugetări poloneze

Antologia însumează extrase din înţelepciunea aforistică prezentă în scrierile unor personalităţi ale culturii poloneze. Volumul este realizat şi prefaţat de Nicolae Mareş.

Proverbe româneşti şi proverbele lumii romanice

Lucrarea, prima de acest fel care apare în ţara noastră, reprezintă un studiu comparativ, cu trimiteri la surse, între proverbele româneşti şi cele ale lumii romanice (latină, franceză, italiană, portugheză, spaniolă).

Un amplu studiu introductiv datorat pasionatului cercetător Gabriel Gheorghe prezintă opinii şi concluzii de un real interes privind vechimea şi locul proverbelor româneşti în aria civilizaţiei romanice.

Trei secole de paradox

Alcătuită pe criteriul istoric, culegerea cuprinde

paradoxuri înfăţişate sub forme lapidare, ca şi pasaje mai ample cu caracter de paradox, selectate din operele unor valoroşi scriitori (Swift, Voltaire, Gogol, Thackeray, O. Wilde, Shaw, Proust, Huxley, Heine, R. Musil, Arghezi, Iorga, Călinescu, Camil Petrescu etc). Antologia, alcătuită de Eugen B. Marian, este însoţită de o prefaţă, semnată de criticul literar Silvian Iosifescu.